

การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 2 กรณีศึกษาโรงเรียนรักษาทหารแพทย์พิทยากร จังหวัดปราจีนบุรี

โดย

นางสาวณัฐวัฒน์ รักษาทรัพย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี สำหรับ
นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กรณีศึกษาโรงเรียนรักษาทรีพีพิทยากร จังหวัดปราจีนบุรี

โดย
นางสาวณัฐวิณณ์ รักษาทรัพย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2552
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF SUPPLEMENTARY BOOKS IN ART EDUCATION ENTITLED
DRAWING AND PAINTING FOR THE SECOND LEVEL STUDENTS: A CASE STUDY OF
RAKSASABPITTAYAKORN SCHOOL, PRACHINBURI PROVINCE

By
Nattawan Ruksasup

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Technology

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2009

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การพัฒนาหนังสือ
อ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษาเรื่องการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กรณีศึกษา
โรงเรียนรักษาทย์พิทยากร จังหวัดปราจีนบุรี ” เสนอโดย นางสาวณัฐวิณัญ รักษาทรัพย์ เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ศิริพงศ์ พยอมมรัมย์
2. รองศาสตราจารย์นนทภัทร ทินานนท์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รพีพร ณ ถลาง

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตรกรรม)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.วิรัตน์ คำศรีจันทร์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ศิริพงศ์ พยอมมรัมย์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์นนทภัทร ทินานนท์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รพีพร ณ ถลาง)

...../...../.....

49257309: MAJOR: EDUCATIONAL TECHNOLOGY

KEY WORD: SUPPLEMENTARY BOOK / DRAWING AND PAINTING / ART EDUCATION

NATTAWAN RUKSASUP : THE DEVELOPMENT OF SUPPLEMENTARY BOOKS IN ART EDUCATION "DRAWING AND PAINTING" FOR THE SECOND LEVEL STUDENTS: A CASE STUDY OF RAKSASABPITTAYAKORN SCHOOL, PRACHINBURI PROVINCE. THESIS ADVISORS : ASSOC. PROF. SIRIPONG PAYOMYAM, ASSOC. PROF. NONTAPAT THINANONT AND ASST. PROF. RAPINDHORN NA THALANG. 197 pp.

The purposes of this research were: (1) developing the supplementary books in Art Education "drawing and painting" for the second level students, (2) comparing students' Art Education learning achievement between the experimental group and the controlled group, (3) comparing students' Art Education learning achievement before and after using the supplementary books in Art Education, and (4) studying student's satisfaction before and after using the supplementary books in Art Education "drawing and painting" for the second level students.

The sample included 2 classes, each with 30 of fifth grade students, in second semester of the academic year 2008 of Ruksasubpittayakorn School, Prachinburi which selected by cluster sampling. The two of four classes which the students have similar learning's achievements were selected by sample random sampling, sample selection, was an experimental group and a controlled group. The research tools were (1) the Art Education lesson plans (drawing and painting), (2) the supplementary books in Art Education "drawing and painting" for the second level students, (3) An learning achievement test, (4) the student's satisfaction questionnaire from using the supplementary books in Art Education, and (5) the observation questionnaire for Art Education 's students. The data was analyzed by fundamental statistics and t-test.

The findings were as follows: (1) the efficiency of the supplementary books in Art Education was 81.50/81.67 which higher than the target criteria at 80, (2) the learning achievement of the experimental group was significantly found higher than the controlled group at the level of .05, (3) the learning achievement of the students after learning by using the supplementary books in Art Education was significantly found higher than the learning achievement test before learning the supplementary books in Art Education at the level of .01, (4) the students' satisfaction to the supplementary books in Art Education at the high level.

Department of Educational Technology Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2009

Student's signature

Thesis Advisor's signature 1. 2. 3.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ศิริพงศ์ พยอมแย้ม รองศาสตราจารย์นันทภัทร ทินานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รพีพร ณ ถลาง อาจารย์ผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอข้อคิดต่าง ๆ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในก ารทำ วิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สมหญิง เจริญจิตกรกรม ประธานกรรมการ ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.วิรัตน์ คำศรีจันทร์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาเสียสละ เวลาสำหรับการให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากรที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ให้คำแนะนำ สั่งสอนถึงวิธีการ กระบวนการที่ได้มาซึ่งความรู้อัน เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร รองศาสตราจารย์เกริก ยืนพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง พรหมมูล รองศาสตราจารย์ สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ รองศาสตราจารย์ ดร. ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ อาจารย์สุรพงษ์ ด้านลักษณะโยธิน อาจารย์ ดร. สุรพล บุญลือ อาจารย์ ดร. นฤมล ศิระวงษ์ อาจารย์ชิวัน วิสาสะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม อาจารย์สุชาติ ทองสิมา และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการและนักเรียนโรงเรียนรักษาทิพย์พิทยากร จ .ปราจีนบุรี ที่ให้ ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณนางสาวณัฐวรรณ เฉลิมสุข และเพื่อน ๆ วิชาเอกศิลปศึกษา คณะศิลปกรรม ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโทสาขาเทคโนโลยีการศึ กษา รุ่นที่ 7 และผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ

สุดท้ายผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ ที่ได้ให้การดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา เป็น กำลังใจ และให้การสนับสนุนในด้านการเรียนของผู้วิจัยมาโดยตลอด

คุณประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ จึงขอมอบแก่บิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้ที่มีพระคุณ และบุคคลที่ผู้วิจัยรักและเคารพทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประชากร	6
กลุ่มตัวอย่าง	6
ตัวแปรที่ศึกษา	7
ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง	7
เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการศึกษา	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	11
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	11
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	15
ศิลปศึกษา	19
ความหมายของศิลปศึกษา	19
วัตถุประสงค์ของการสอนศิลปศึกษา	20
ความสำคัญของศิลปศึกษา	21

บทที่	หน้า
ทฤษฎีการสอนศิลปะศึกษา	23
ศิลปะ	24
ความหมายของศิลปะ	24
ประเภทของงานศิลปะ.....	25
ทฤษฎีศิลปะ	26
พัฒนาการในการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก	29
การวาดภาพระบายสี.....	33
ความหมายของการเขียนภาพระบายสี	33
ความสำคัญของการเขียนภาพระบายสี	34
แนวความคิดของการเขียนภาพ	35
กิจกรรมสร้างสรรค์ในการวาดภาพระบายสี	35
หนังสือสำหรับเด็ก	36
ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก	36
ความหมายของหนังสืออ่านประกอบ	37
วัตถุประสงค์ของการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก	38
ความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก	39
หนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็ก	40
ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพระบายสี	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก	48

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย 51
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 51
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 51
	การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ 52
	การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้..... 52
	การสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ..... 53
	การจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) 53
	การสร้างหนังสืออ่านประกอบฉบับร่าง 58
	การสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบ..... 58
	การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย..... 70
	การสร้างข้อคำสั่งการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี 73
	การสร้างแบบวัดความพึงพอใจ 74
	การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน..... 78
	รูปแบบในการวิจัย 81
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 82
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ 85
4	การวิเคราะห์ข้อมูล 89
	ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบการเรียน
	วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี 89
	ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียน
	จากวิธีการสอนปกติและกลุ่มที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ
	การเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี 90
	ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา
	เรื่องการวาดภาพระบายสีของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียน
	ด้วยหนังสืออ่านประกอบ 91
	ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ
	การเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี 92

บทที่	หน้า
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 95
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย 95
	ตัวแปรที่ศึกษา 95
	ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง 95
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 95
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 96
	การวิเคราะห์ข้อมูล 96
	สรุปผลการวิจัย 96
	อภิปรายผล 96
	ข้อสังเกตและปัญหาที่พบจากการวิจัย 103
	ข้อเสนอแนะ..... 103
	ข้อเสนอแนะทั่วไป..... 103
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย 104
บรรณานุกรม 105
	บรรณานุกรมภาษาไทย..... 105
	บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ 111
ภาคผนวก.....	112
	ภาคผนวก ก. รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย..... 113
	ภาคผนวก ข. การจัดกลุ่มสนทนา (Focus group Discussion)..... 117
	ภาคผนวก ค. แบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบ..... 131
	ภาคผนวก ฉ. แบบสอบถามความพึงพอใจ 136
	ภาคผนวก ง. แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน 138

ภาคผนวก	หน้า
ภาคผนวก จ. ค่าดัชนีความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก ค่าความแปรปรวน และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ	140
ภาคผนวก ฉ.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	145
ภาคผนวก ช. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษาเรื่อง การวาดภาพระบายสี	151
ภาคผนวก ซ. หนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี.....	160
ประวัติผู้วิจัย	197

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบประเมิน หนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี (ด้านเนื้อหา)	60
2	ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบประเมิน หนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี (ด้านการออกแบบ)	61
3	ผลการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา	64
4	ผลการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ	66
5	ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ จากการทดลองแบบเดี่ยว (One to One Tryout).....	67
6	ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ จากการทดลองแบบกลุ่มย่อย (Small Group Tryout).....	68
7	ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่มีต่อหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี	76
8	ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ที่เรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี.....	80
9	แผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pre-test – Posttest Design	82
10	ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ จากการทดลองแบบกลุ่มใหญ่	89
11	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง	90

ตารางที่		หน้า
12	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาศิลปศึกษา	91
13	ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ	92
14	ระดับการแสดงผลพฤติกรรมความสนใจต่อการเรียนของนักเรียน ที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ	93
15	ระดับการแสดงผลพฤติกรรมความสนใจต่อการเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ	94
16	ผลการหาค่าดัชนีความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	141
17	ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน...	142
18	ผลการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	143

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2	ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้.....	53
3	ขั้นตอนการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion).....	56
4	ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบ.....	62
5	ขั้นตอนการการสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ.....	69
6	ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย.....	72
7	ขั้นตอนการสร้างข้อคำสั่งการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี.....	74
8	ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ.....	78
9	ขั้นตอนการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน.....	81
10	ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่ตั้งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่ช่วยในการพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีสภาพจิตใจที่ งดงามโดยการขัดเกลาอุปนิสัยทางด้านต่าง ๆ และเสริมสร้างอุปนิสัยที่ดีงาม ทำให้ผู้เรียนเป็นคนมอง โลกในแง่ดี มีสุนทรียภาพ รักความสวยงาม มีการรับรู้ อย่างพินิจพิเคราะห์ เห็นคุณค่าของงานศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ได้แสดงออกอย่างอิสระเสรี มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เชื่อมั่นและพัฒนาตนเองได้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กล่าวถึงความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะว่าเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชม ความงาม สุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้นกิจกรรมศิลปะ จึงสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออก ในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาการกระบวนการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ด้วยการ มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ 2545 : 1) ดังนั้นกิจกรรมทางศิลปะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางสติปัญญา สังคม อารมณ์ ความรู้สึก มโนทัศน์ จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และสุนทรียะ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของเด็กวัยประถมในเชิงบวก (ชัชวาล ช่อใสว มปป , อ้างถึงใน เฉลิมชัย ถึงดี 2544 : 1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ สามารถค้นพบศักยภาพ ของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ เกสร ธิตะจारी (2530 : 2 , อ้างถึงในนงเยาว์ เข้มเล็ก 2539 : 3) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ ศิลปะจะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ตรงโดยให้เด็กมีโอกาสสัมผัสกับสิ่งที่ตนเองสร้างขึ้น ได้ใช้ ความสามารถทั้งทางมือ ทางตา และทางด้านความคิดให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน ในที่สุดจะเกิด มโนทัศน์ทางศิลปะ เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตามกระบวนการและกลวิธีของการทำงาน รู้จักการแก้ปัญหา การออกแบบ เพื่อให้เกิดความงดงาม มีความสำเร็จในการทำงาน

ทำให้เกิดความเชื่อมั่น มีทัศนคติที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ จากทัศนะดังกล่าวจะเห็นได้ว่าวิชาศิลปะมีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ต่อไป วิชาศิลปะศึกษาจึงถูกจัดไว้ในกลุ่มวิชาที่เน้นการสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ (กรมวิชาการ 2545 : 5) และกลายมาเป็นวิชาหนึ่งซึ่งมีความสำคัญในการที่จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนขึ้นในสถานศึกษา จึงนับว่า วิชาศิลปะศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างมากโดยเฉพาะเด็กในวัยประถมศึกษา ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูมักจะจัดขึ้นให้แก่ผู้เรียนในวัยนี้ก็คือกิจกรรมการวาดภาพระบายสี

เลิศ อานันท์นะ (2523:18) กล่าวว่า การวาดภาพและระบายสีเป็นกิจกรรมเบื้องต้นของการแสดงออกของเด็กที่จะถ่ายทอด บรรยายความรู้สึกนึกคิดจากประสบการณ์ที่ผ่าน เข้ามาในชีวิตประจำวัน โดยใช้วิธีการวาดภาพเป็นสื่อไปสู่ผู้อื่น ส่วนวินูลย์ สีสวรรณ (2520 : 8) เห็นว่าการวาดภาพของเด็ก ๆ ก็คือการแต่งประโยค ต่างกันตรงที่ว่าเป็นประโยคที่ผูกขึ้นด้วยส่วนประกอบที่มองเห็นได้ อันได้แก่ เส้น สี ผิว ฯลฯ ไม่ใช่ประโยคในการประพันธ์ ที่ผู้ใหญ่ผูกขึ้นด้วยตัวอักษร จึงกล่าวได้ว่าการวาดภาพของเด็กคือการบันทึกเรื่องราวที่เด็กรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสเกี่ยวกับ รูปร่าง รูปทรง สีเส้นของวัตถุรอบ ๆ ตัวแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ เด็กจะมีการพัฒนาทางด้านการรับรู้จากการได้เห็นสิ่งต่าง ๆ รอบตัวจนสามารถแยก รายละเอียดของจุด เส้น รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว รวมไปถึงบริเวณที่วัตถุนั้น ๆ ตั้งอยู่ ก่อนจะแสดงออกมาเป็นภาพวาด ซึ่งรูปแบบและการสื่อความหมายของผลงานก็จะแตกต่างกันไปตามศักยภาพและวุฒิภาวะของเด็ก

อัจฉรา เพ็งทา (2548 :4) กล่าวว่า การเขียนภาพระบายสี เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อที่จะส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัยได้มีโอกาสแสดงออกโดยการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อแสดงความปรารถนาออกมาในรูปแบบของจินตนาการ อาจจะเหมือนหรือไม่เหมือนจริงก็ได้

ดังนั้น ครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจึงนับว่าเป็นผู้ที่มิบทบาทอย่างมากในการที่จะจัดกิจกรรมทางศิลปะที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทางด้านความคิดและฝีมือ ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้ทางด้านศิลปะและทักษะการปฏิบัติการทางศิลปะเป็นอย่างดี จะทำให้เห็นภาพรวมของการจัดกระบวนการเรียนการสอนได้กว้าง ดังนั้นครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาตามอุดมคติน่าจะเป็นบุคคลที่ก้าวหน้าทันสมัยในด้านวิชาการและความรู้ต่าง ๆ ทางด้านศิลปะ ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความมั่นใจทั้งผู้สอนและผู้เรียน ขณะเดียวกันก็เป็นผู้เข้า

ใจความมุ่งหมายของการให้การศึกษาและบทบาทของศิลปศึกษาที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ (อัญชลี โสมดี 2531 : 10-14 , อ้างถึงใน อุษณีย์ คະชาชื่น 2545 : 1)

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงการไม่ประสบความสำเร็จของการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในหลักสูตรเก่าที่เป็นทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือกไว้ดังนี้

ประเสริฐ ศิลรัตน์ (2529 : 1) กล่าวว่า ตัวครูผู้สอนเป็นบ่อเกิดของปัญหาอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้สอนไม่มีพื้นฐานโดยตรง ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะและประสบการณ์ทางด้านศิลปะ และโดยธรรมชาติของการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา ครูผู้สอนแต่ละคนมักจะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้นและสอนในทุกวิชาที่ตนเป็นครูประจำชั้นอยู่ ดังนั้นวิชาที่ครูถนัดและมีความชำนาญเป็นพิเศษก็จะได้รับการเน้นย้ำเป็นวิชาหลัก แต่ถ้าวิชาใดที่ครูไม่ถนัด ไม่มี ประสบการณ์หรือไม่มีความเข้าใจนัก ก็มักจะถูกปล่อยปละละเลยเสมอ

ภักดี มีแมนวิทย์ (2533 : 3) และ เลิศ อนันตนะ (2529 : 7) มีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับความล้มเหลวของการสอนศิลปศึกษาว่าเป็นผลเนื่องจากการขาดแคลนอุปกรณ์ต่าง ๆ ไปจนถึงเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย รวมทั้งการขาดแคลนครูศิลปะที่เข้าใจจิตใจเด็ก ครูใช้วิธีการสอนแบบเก่าใช้เพียงวิธีการบรรยาย ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียว (one way communication) ขาดการหาความรู้เพิ่มเติม ไม่ปรับปรุงการสอนให้ทันสมัย รวมไปถึงทัศนคติดั้งเดิมที่พยายามเน้นถึงความสำเร็จของผลงานศิลปะที่มีลักษณะสวย ๆ งาม ๆ เหมือนจริง โดยไม่คำนึงถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กแต่ละวัย เพราะครูส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานทางศิลปะโดยตรง ครูผู้สอนขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ขาดสื่อการสอนทางศิลปะ ครูเหล่านี้ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอนศิลปะ

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างกว้างขวางตามหลักสูตรใหม่ แต่การดำเนินการสอนก็มิได้ประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ จากการที่ผู้วิจัยได้ สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนรักษาทิพย์พิทยากร จ.ปราจีนบุรี พบว่าปัญหาที่ได้ กล่าวมาข้างต้นนั้นยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อดำเนินการสอนวิชาศิลปศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาหลาย ๆ โรงเรียนอยู่ในขณะนี้ โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความถนัดหรือมีพื้นฐานทางด้านศิลปะโดยตรงและเป็นปัญหาที่โรงเรียนกำลังประสบอยู่ เนื่องจากครูผู้สอนกลุ่มส าระการเรียนรู้อุปกรณ์ด้านทัศนศิลป์ของโรงเรียนรักษาทิพย์พิทยากร จ.ปราจีนบุรี มีเพียง 1 คน เท่านั้น ทั้งยังมีได้มีความรู้พื้นฐานทางศิลปศึกษาโดยตรง จึงทำให้การดำเนินการสอนยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นสิ่งที่จะสามารถช่วยแก้ปัญหาที่

เกิดขึ้นนี้ได้จึงน่าจะเป็นการนำเอาสื่อเข้ามาใช้ร่วมกับการเรียนการสอน ดังที่นักวิจัยหลาย ๆ ท่านได้แก้ปัญหาเหล่านี้โดยการผลิตสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ขึ้นเพื่อใช้ร่วมกับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ซึ่งสื่อการสอนที่ดีจะมีความใกล้ชิดกับเด็กในวัยประถมศึกษามากที่สุดก็คือหนังสือ โดยเฉพะหนังสือที่มีภาพประกอบสวยงามจะสามารถเร้าความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 21) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือของเด็กไว้ว่า หนังสือเป็นสื่อช่วยพัฒนาเด็ก ช่วยให้ความคิดกว้างขวาง ฉลาดรอบรู้ เสริมสร้างจินตนาการ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นหนังสือจึงเป็นอุปกรณ์การเรียนที่ดีทั้งในและนอกห้องเรียน ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ดังนั้นหนังสือจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเด็กมาก เพราะเป็นการให้อาหารสมองกับเด็กที่กำลังเจริญเติบโต

เนื่องจากเด็กมีโลกที่แตกต่างจากผู้ใหญ่อย่างมาก โดยโลกของเด็กนั้นมักจะมี ความสวยงาม บริสุทธิ์ สดใส เต็มไปด้วยความสนุกสนาน ร่าเริง ไร้เดียงสา มีทั้งโลกที่เป็นโลกแห่งความเป็นจริงและโลกแห่งจินตนาการ เด็กมีการแสดงออกอย่างบริสุทธิ์ใจ เป็นวัยที่เปราะบางทางอารมณ์และความคิด จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เขาจะต้องได้รับ ทั้งอาหารใจและอาหารสมองอย่างเพียงพอและเหมาะสม ถูกต้อง เช่นเดียวกับการได้รับอาหารทางกาย เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีความแข็งแรงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาหารทางใจที่เด็กควรได้รับนั้นคือ ความรัก ความเอาใจใส่ การดูแล ส่วนอาหารสมองที่เด็กต้องการคือ สิ่งที่จะช่วยในการเสริมสร้างความคิด สติปัญญาและจินตนาการ (จิตติมา ธนะศักดิ์ศิริ 2548 : 1) เช่นการได้อ่านหนังสือที่มีความเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก เพื่อให้เขาได้พัฒนาความคิดความอ่านของตนเองต่อไป หนังสือจึงเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ในทุก ๆ แขนง เป็นสื่อ ที่จะส่งผ่านประสบการณ์ ความรู้ ความคิดของผู้เขียนไปสู่ผู้อ่านได้รับทราบ กระทรวงศึกษาธิการ (2520: 5-6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสืออ่านประกอบไว้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. สำหรับครู ครูทำหน้าที่สอน และช่วยนักเรียนให้มีความรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดหรือตามเนื้อหาที่มีในหนังสือเรียน จำเป็นที่ครูจะต้องมีความรู้มากกว่าที่ปรากฏในหนังสือเรียน ครูจะต้องหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสืออื่น ๆ เพื่อเตรียมการสอน เพื่อตอบข้อซักถาม ตลอดจนเพื่อนำให้นักเรียนไปศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ ด้วยตนเองให้กว้างขวางขึ้นตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครูจึงต้องรู้จักหนังสืออื่น ๆ ดังกล่าวให้มากพอที่จะทราบว่าหนังสือเล่มใดมีความยากง่ายเหมาะสมแก่นักเรียนที่จะอ่านและทำความเข้าใจได้เอง

2. สำหรับนักเรียน ถ้านักเรียนอ่านหนังสือสำหรับวิชาหนึ่งเพียงเล่มเดียว ความรู้ที่ได้คงจะแคบไป เพราะหนังสือบรรจุเนื้อหาสาระประโยชน์ตามที่หลักสูตรกำหนด เพื่อหวังผลให้เกิดแก่

นักเรียนในระดับปานกลางเท่านั้น การได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตลอดจนการได้แลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้ศึกษามาถ่ายทอดความคิดระหว่างกัน จะช่วยให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรได้ดีขึ้น

ดังนั้นหนังสืออ่านประกอบจึงถูกนำมาใช้เป็นการสอนในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะหนังสือการ์ตูนหรือหนังสือนิทาน ซึ่งนอกจากจะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังเป็นสื่อที่สามารถจัดทำขึ้นเพื่อใช้ส่งเสริมการเรียนการสอนโดยเน้นเนื้อหาสาระ ความรู้ ข้อเท็จจริงเป็นหลักสำคัญ ซึ่งต้องศึกษาทำความเข้าใจและวิเคราะห์องค์ประกอบรวมถึงโครงสร้าง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหนังสือที่มีรายละเอียดและมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญ ให้เด็กได้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการในเรื่องนั้น ๆ อย่าง เหมาะสมกับวัยและเกิดคุณค่า (จันทนา เทพวงศ์ 2547 : 12) โดยเฉพาะการนำเสนอด้วยภาพการ์ตูนมีสีสันสวยงาม ภาพหน้าปกของหนังสืออ่านประกอบมีสีสันสวยงาม รวมถึงขนาดรูปเล่มเหมาะสมกับการอ่าน เนื้อเรื่องเหมาะสม ภาษาที่ใช้อ่านเข้าใจง่าย จึงช่วยดึงดูดความสนใจ (กันยงยา ถีตะแก้ว 2546 : 98) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสอดคล้องกับแนวคิดของ ณรงค์ ทองปาน (2526 : 61) วินัย รอดจ่าย (2534: 9) และจันทนา เทพวงศ์ (2547 : 74-75) เกี่ยวกับลักษณะของหนังสืออ่านประกอบที่ดีว่ามีภาพสีสันสวยงาม เรื่องราวและภาษาที่เหมาะสมกับเด็ก และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ให้ความสนุกสนาน และสอดคล้องเนื้อหาความรู้ที่ถูกต้อง

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นเห็นได้ว่าหนังสืออ่านประกอบเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งที่ทำให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเป็นไปในทางที่ดีขึ้นได้ต่อไป และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ที่กล่าวถึงคุณภาพผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ว่า เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) แล้ว ผู้เรียนจะต้องสร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการรับรู้ทัศนธาตุ เล่าเกี่ยวกับผลงานของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะได้ (กรมวิชาการ 2545 : 3) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ขึ้น โดยการนำเสนอเนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงานวาดภาพระบายสีผ่านภาพการ์ตูนที่มีสีสันสวยงาม มีการใช้ภาษาที่เหมาะสม ง่ายต่อการทำความเข้าใจของผู้เรียน เพื่อช่วย ครูผู้สอนในการเพิ่มประสิทธิภาพการ

ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปศึกษา (ทัศนศิลป์) และส่งเสริม ความรู้ด้านการวาดภาพ ระบายสีของผู้เรียน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนวิชาศิลปศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพ หนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพ ระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่เรียนจาก หนังสืออ่านประกอบ และกลุ่มที่เรียนจากวิธีสอนปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการอ่าน หนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
4. เพื่อ ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ หนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กลุ่มที่เรียนจากวิธีการสอนปกติ และกลุ่มที่เรียนจากหนังสืออ่านการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีแตกต่างกัน
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี ของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบแตกต่างกัน
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนจาก หนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรักษาทร์พัญญ์พิทยากร จ.ปราจีนบุรี ที่กำลังศึกษาใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ทั้งหมด 4 ห้องเรียน จำนวน 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรักษาทวีพิทยากร จ.ปราจีนบุรี ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ได้จากการเลือกแบบยกชั้น (Cluster Sampling) 2 ห้องเรียน จาก 4 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก เพื่อมาเป็นกลุ่มทดลอง (Experimental group) จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม (Control group) จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ วิธีการสอน 2 รูปแบบ คือ การสอนปกติ และการสอนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

2. 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี ของนักเรียน

2.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการทดลองภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้เวลาการทดลอง สัปดาห์ละ 1 คาบ คาบละ 60 นาที เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์

4. เนื้อหาวิชาที่ใช้ในการศึกษา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาการเรียนรู้จาก หนังสืออ่านประกอบ เรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี ได้แก่

4.1 เส้นลักษณะต่าง ๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติ

4.2 การใช้เส้นในงานศิลปะ

4.3 สีของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ

4.4 วงจรสีและวรรณะของสี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **หนังสืออ่านประกอบ** หมายถึง หนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี จำนวน 2 เล่ม มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องของเส้นและเรื่องของสี ได้แก่ เส้นลักษณะต่าง ๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติ การใช้เส้นในงานศิลปะ สีของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ วงจรสีและวรรณะของสี

2. วิธีสอนปกติ หมายถึง การสอนของครูต่อกลุ่มควบคุมตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีเนื้อหาเดียวกันกับเนื้อหาที่ใช้สอนกลุ่มทดลอง อธิบายและทำความเข้าใจเนื้อหาโดย ครูผู้สอนเอง แต่ไม่มีหนังสือมาประกอบ

3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนรักษาทหารพิทยากร จ.ปราจีนบุรี จำนวน 2 ห้องเรียน ที่ใช้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4. แบบทดสอบ หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เพื่อวัดความรู้เกี่ยวกับการวาดภาพระบายสีก่อนและหลังเรียน

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาศิลปะ เรื่อง การวาดภาพระบายสีหลังจากสิ้นสุดการเรียนโดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. คะแนนจากการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี หมายถึง คะแนนที่ได้จากการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี โดยวาดเป็นผลงานที่เกิดจากความคิด สร้างสรรค์ จินตนาการของนักเรียน และการนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนมาใช้ ซึ่งประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

7. ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ หมายถึง คุณภาพของหนังสืออ่านประกอบที่เมื่อนำไปใช้ประกอบการเรียน วิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพระบายสี แล้วทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้โดยถือเกณฑ์ 80/80

8. เกณฑ์ 80/80

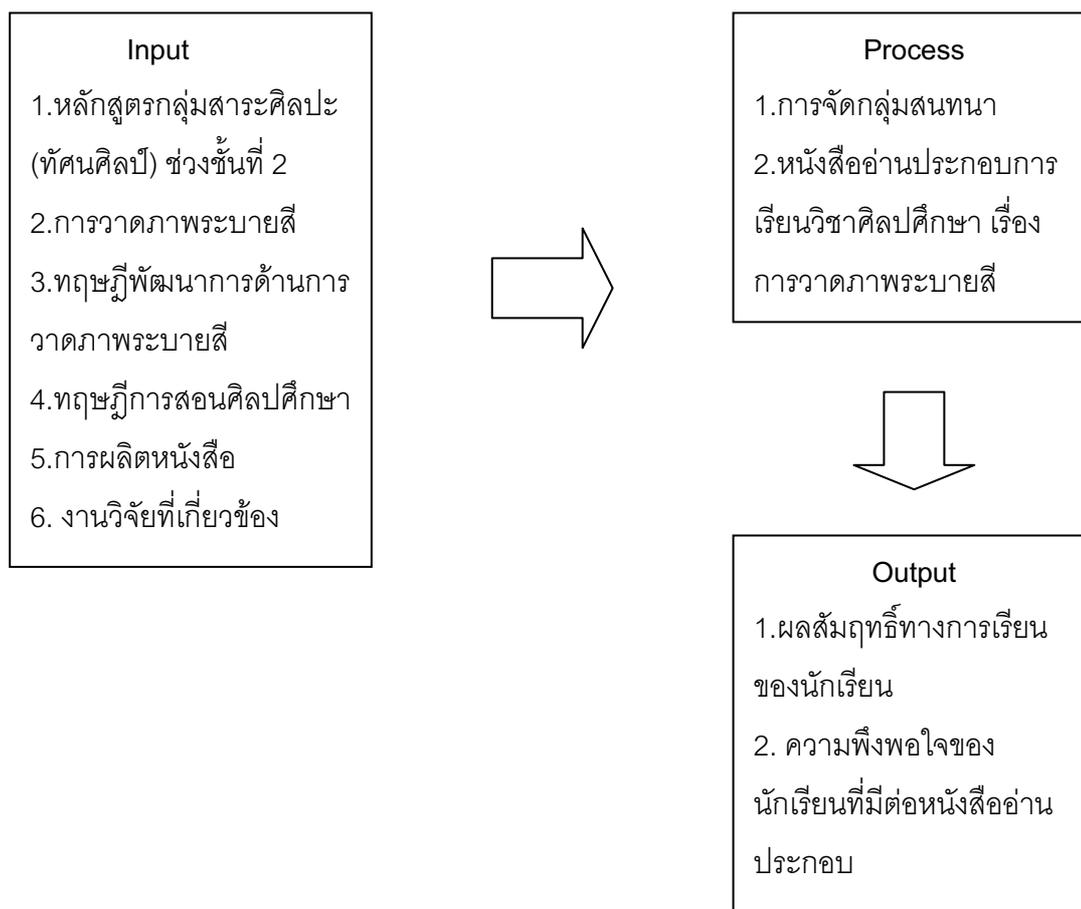
80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ของจำนวนคำตอบของแบบฝึกหัดในหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพระบายสีที่นักเรียนทำถูกต้อง

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ของจำนวนคำตอบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักเรียนทำถูกต้อง

9. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนจากหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพระบายสี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กรณีศึกษาโรงเรียนรักษาทิพย์พิทยากร จ.ปราจีนบุรี ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

- 1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
- 1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา

- 2.1 ความหมายของศิลปศึกษา
- 2.2 วัตถุประสงค์ของการสอนศิลปศึกษา
- 2.3 ความสำคัญของศิลปศึกษา
- 2.4 ทฤษฎีการสอนศิลปศึกษา

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

- 3.1 ความหมายของศิลปะ
- 3.2 ประเภทของงานศิลปะ
- 3.3 ทฤษฎีศิลปะ
- 3.4 พัฒนาการในการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพระบายสี

- 4.1 ความหมายของการเขียนภาพระบายสี
- 4.2 ความสำคัญของการเขียนภาพระบายสี
- 4.3 แนวความคิดของการเขียนภาพ
- 4.4 กิจกรรมสร้างสรรค์ในการวาดภาพระบายสี

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก

- 5.1 ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก
- 5.2 ความหมายของหนังสืออ่านประกอบ
- 5.3 วัตถุประสงค์ของการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก
- 5.4 ความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก

5.5 หนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

5.6 ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพพระบายสี

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสำหรับเด็ก

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.1หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 1) กล่าวถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและชุมชน ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ 2545 : 1-5) คือ การมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแผนนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธ ศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะ และศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ การเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

- 2.1 ภาษาไทย
- 2.2 คณิตศาสตร์
- 2.3 วิทยาศาสตร์
- 2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 2.6 ศิลปะ
- 2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็น นกยูงในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่าง สร้างสรรค์

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา ห ลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและ

ความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพื่ มขึ้นได้ ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

สื่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สอดคล้องความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว และในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ และแหล่งความรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มืออย่างเพียงพอ ทั้งนี้ ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของสถานศึกษา

ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนรู้ เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ให้เป็นสื่อการเรียนรู้
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และสำหรับเสริมความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือก และการใช้สื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมหลากหลาย และสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

5. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเอง และที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ ที่ใช้อยู่กันอย่างสม่ำเสมอ
6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น
8. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ

1.2 สารและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ความสำคัญ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรีย์ภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้นกิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาระบบ วนการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ด้วย การมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ 2545 : 1)

วิสัยทัศน์

การเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรากฐานทาง วัฒนธรรม ค้นหาว่าผลงานศิลปะสื่อความหมายกับตนเอง ค้นหาศักยภาพ ความสนใจส่วนตัว ฝึกการรับรู้ การสังเกตที่ละเอียดอ่อนนำไปสู่ความรัก เห็นคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะและสิ่งรอบตัว พัฒนาเจตคติ สมาริ รับผิดชอบส่วนตัว มีทักษะ กระบวนการ วิธีการแสดงออก การคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคม ในบริบทของการสะท้อนวัฒนธรรมทั้งของตนเองและวัฒนธรรมอื่น พิจารณาว่าผู้ คนในวัฒนธรรมของตนมีปฏิริยาตอบสนองต่องานศิลปะ ช่วยให้มีมุมมองและเข้าใจโลกทัศน์กว้างไกล ช่วยเสริมความรู้ ความเข้าใจ มโนทัศน์ด้านอื่น ๆ สะท้อนให้เห็น มุมมองของชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การ

ปกครอง และความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนา ด้วยลักษณะธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ การเรียนรู้ เทคนิค วิธีการทำงาน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอิสระ ทำให้ ผู้เรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ดัดแปลง จินตนาการ มี สุนทรียภาพและ เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยและสากล (กรมวิชาการ 2545 :1-2)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเสริมสร้างให้ชีวิตมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ช่วยให้ มีจิตใจที่งดงาม ส มานิติที่แน่นแน สุขภาพกายแ ละสุขภาพจิตมีความสมดุลเป็นรากฐานของการ พัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์โดยส่วนตน และส่งผลต่อการ ยกระดับคุณภาพชีวิตสังคมโดยรวม

คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะแล้ว ผู้เรียนจะมีสภาพจิตใจที่ งดงาม มี สุนทรียภาพ มีรสนิยม รักความสวยงาม รักความเป็นระเบียบ มีการรับรู้อย่างพิ นิจ พิเคราะห์ เห็นค่าความสำคัญของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนศิลป วัฒนธรรมอันเป็น มรดกทางภูมิปัญญาของคนในชาติ สามารถค้นพบศักยภาพความสนใจของตนเองอันเป็นพื้นฐาน ในการศึกษาต่อหรือประกอบอา ชีพทางศิลปะ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่น พัฒนาตนเองได้ และแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์ มีสมานิติในการทำงาน มีระเบียบวินัย ความ รับผิดชอบ ความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ 2545 : 2)

เมื่อจบการศึกษาช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ผู้เรียนจะมีคุณภาพดังนี้

1. สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การสังเกตทาง ศิลปะ ได้แก่ ทศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ ทักษะการใช้เทคนิคให้เกิดผล ตามความต้องการของตนเอง และอธิบายให้ผู้อื่นรับรู้โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นทางศิลปะได้
2. รับรู้ทางศิลปะ ได้แก่ ทศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ ซึ่งสามารถ ช่วยในการวิเคราะห์งานศิลปะ และอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจในความสวยงามและความไพเราะของ ศิลปะได้
3. ระบุงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้ อธิบายให้ผู้ อื่นเข้าใจ ประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ในปัจจุบันมีผลหรือได้รับอิทธิพลจากงานศิลปะได้
4. นำความรู้ทางศิลปะสาขาต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการเรียนรู้กลุ่ม สาระอื่น ๆ
5. สนใจสร้างงานศิลปะ มีความสุขกับการทำงาน มั่นใจในการแสดงออก ยอมรับ ความสามารถของผู้อื่น

6. ตระหนัก ชื่นชมในคุณค่าของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กรมวิชาการ 2545 : 2-3)

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระที่ 1 : ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกันศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 2 : ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 : เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 : เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่า นาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้และองค์ความรู้

ความรู้ ขอบข่าย สัญลักษณ์ แนวคิดทางศิลปะ

การสร้างสรรค์ และการแสดงออก

การวิเคราะห์ วิจารณ์งานศิลปะ และสุนทรียภาพ

การประยุกต์ใช้ความรู้ทางศิลปะ

ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ไทยและสากล ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (กรมวิชาการ 2545 : 5-

6)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 4-6)

สาระที่ 1 : ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้ สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1. สื่อความคิด จินตนาการ ความรู้สึก ความประทับใจ ด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างมั่นใจ
2. สำรวจ ทดลอง สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ใช้ทัศนธาตุ โดยเทคนิควิธีการใหม่ ๆ สร้างงานทัศนศิลป์ ตามความสนใจ
3. เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการทำกิจกรรมทัศนศิลป์อย่างเหมาะสม และมีความรับผิดชอบ
4. แสดงออกถึงความรู้สึกลงในการรับรู้ความงามด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความสนใจ
5. แสดงความคิดเห็น อธิบายความหมายของงานทัศนศิลป์ ทัศนธาตุและความงามของศิลปะ

6. นำความรู้และวิธีการทางทัศนศิลป์ไปใช้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

1. รู้ความเป็นมาและความสำคัญของศิลปะในท้องถิ่นและศิลปะไทย
2. พอใจและยอมรับในภูมิปัญญาของการสร้างงานทัศนศิลป์การสืบทอดการทำงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กรมวิชาการ 2545 : 7-9)

กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ต้องการการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตั้งแต่ผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้เรียนต้องเรียนรู้ให้ครบถ้วนด้วยสมอง กาย ใจ และเรียนรู้ด้วยตนเองต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้วยการจัดการให้ผู้เรียนชวนหาความรู้ เพิ่มความรับผิดชอบ กล้าแสดงออก และเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดสร้างแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะจึงเพิ่มประสบการณ์การทำงานตามสถานการณ์ให้มากยิ่งขึ้นไปตามช่วงชั้นปี

ในการจัดการเรียนรู้จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาควา มฉลาดทางสติปัญญาและ อารมณ์ให้เห็นคุณค่าของตนเอง เพื่อการแสดงออกอย่างอิสระ เพิ่มการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติได้จริง เพิ่มโครงงานตามศักยภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุข มีเสรีภาพในการเรียนและแสวงหาความรู้ ได้ตามความต้องการ (กรมวิชาการ 2545 : 16)

2. เอกสารเกี่ยวกับศิลปศึกษา

2.1 ความหมายของศิลปศึกษา

มานพ ถนอมศรี (2526 : 1, อ้างถึงใน ชินา ผายบึงแก้ว 2546 : 10) ได้ให้ความหมายของศิลปศึกษาว่า หมายถึง การนำเอาศิลปะมาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด เพื่อเป็นการฝึกฝนการทำงานของสมองให้แก่ผู้เรียน โดยมุ่งที่จะเป็นการส่งเสริมสร้างให้เป็นคนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการคิด เป็นผลดีต่อไปในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ผู้เรียน ก็มีโอกาสดำเนินการตามแก้ปัญหาและการสร้างสรรค์โลกแห่งจินตนาการอันเป็นความก้าวหน้าทางสมอง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 84) ได้ให้ความหมายของศิลปศึกษาว่าหมายถึงการให้การศึกษาด้านศิลปะกับเด็ก โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก เพื่อให้มีความรู้ ความคิดที่ดีต่อศิลปะ

เลิศ อานันท์นะ (2530 : 280) ได้ให้ความหมายของศิลปศึกษาว่าหมายถึงวิชาที่จัดการเรียนการสอนทางศิลปะ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ชีวิตและสังคมของเด็กวัยต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัดทางธรรมชาติ การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการแสดงออกอย่างอิสระ

อำนาจ เย็นสบาย (2532 : 19-20) ได้ให้ความหมายของคำว่าศิลปศึกษาว่าศิลปศึกษาเป็นคำที่ใช้เรียกกระบวนการเรียนการสอนทางศิลปะให้นักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ มีความชื่นชมในผลงานศิลปกรรมและมีความสำนึกในความเปลี่ยนแปลงของรูปแบบศิลปะที่นำมาประยุกต์ใช้ โดยไม่มุ่งหวังจะให้นักเรียนเป็นศิลปินโดยตรง

สังคม ทองมี (2534 : 18) กล่าวว่า ศิลปศึกษา หมายถึง วิชาที่จัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างศิลปะนิสัยที่ดีแก่เด็ก โดยให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความสามารถทางการคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ที่ได้รับจากประสบการณ์ภายนอกและเกิดจากจินตนาการอย่างอิสระของนักเรียน ซึ่งสามารถแสดงออกได้หลายลักษณะ ในการกระทำกิจกรรมศิลปศึกษาประเภทต่าง ๆ เช่น การเขียนภาพระบายสี การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ การออกแบบสร้างสรรค์ ฯลฯ ตลอดจนการรู้คุณค่าทางศิลปะ โดยครูจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับวุฒิภาวะ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์

เอฟแลนด์ (Efland 1979 : 21-28) ได้ให้ความหมายของคำว่าศิลปศึกษาจากการประมวลทฤษฎีต่าง ๆ สรุปได้เป็น 4 แนวทางดังนี้

1. ศิลปศึกษา หมายถึง การเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการลอกเลียนแบบธรรมชาติ ทุ่มจําลองของจริง ให้เหมือนจริงหรือใกล้เคียงที่สุด

2. ศิลปศึกษา หมายถึง การเรียนการสอนที่สามารถทำให้ผู้ชมผลงานเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิด จิตใจ เมื่อชื่นชมผลงานมากที่สุด
3. ศิลปศึกษา หมายถึง การเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้สร้างงานได้แสดงออกจากอารมณ์ความรู้สึกในผลงานมากที่สุด
4. ศิลปศึกษา หมายถึง การเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนยึดถือผลงานที่มีความงดงามจากภาพรวมขององค์ประกอบทางศิลปะเป็นหลัก

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ศิลปศึกษา หมายถึง การให้การศึกษาด้านศิลปะแก่เด็กให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ มุ่งให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออกทางอารมณ์และความคิดอย่างอิสระเสรี เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 วัตถุประสงค์ของการสอนศิลปศึกษา

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2528 : 3-12) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสอนศิลปศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาศิลปินนิสัยให้กับผู้เรียน ให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพและอารมณ์ที่ ประณีตละเอียดอ่อน มีความรู้คู่กับความดีงาม โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนทางศิลปะ
2. เพื่อความตระหนักรู้เกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการรับรู้งานทัศนศิลป์ ว่าเป็นศิลปะที่สื่อความคิด ความรู้สึกสัมผัสได้ด้วยตา เกิดความชื่นชมและความพอใจในงานศิลปะนั้น ได้แก่ การรับรู้ การมองเห็น ความรู้สึกสัมผัส ความคิดสร้างสรรค์จินตนาการด้วยจิตใจที่เปี่ยมปิติต่องานศิลปะ
3. การฝึกฝนทางศิลปะ ในด้านความรู้ ทักษะ การใช้วัสดุ เพื่อการสำรวจ การทดลอง การแก้ปัญหา การใช้เทคนิคต่าง ๆ สร้างสรรค์และการแสดงออกในทาง ศิลปะที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชม มีค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อศิลปะ
4. เพื่อตอบสนองความรู้สึกทางด้านคุณค่าและความงามที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล ให้มีโอกาสพัฒนาไปในทิศทางที่พึงประสงค์
5. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์
6. เพื่อพัฒนาการสื่อความหมายทางศิลปะวัฒนธรรมที่ดีในแต่ละบุคคล พัฒนาผู้เรียนให้มีศิลปินนิสัย ได้แก่ การมีบุคลิกภาพที่ดี มีจิตใจละเอียดอ่อน ประณีต สุนทรีย์ะ สามารถติดต่อสื่อสารรู้จักแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การดำรงชีวิตที่เรียบง่ายและมีจุดมุ่งหมายที่สร้างสรรค์ การจัดประสบการณ์ทางศิลปะวัฒนธรรมให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพราะเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มี

ความหมายแก่ผู้เรียนในด้านการรับรู้ สัมผัสความงาม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาศิลปะ

2.3 ความสำคัญของศิลปศึกษา

ศิลปะเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ ศิลปะช่วยให้มนุษย์เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ช่วยขัดเกลาจิตใจ ดังนั้นจึงมีการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาซึ่งเป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดอย่างอิสระ มุ่งเน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งวิรุณ ตั้งเจริญ (2539 : 32-34) ได้กล่าวถึงความสำคัญของศิลปศึกษาในเชิงเสริมสร้างลักษณะนิสัยไว้ดังนี้

1. ลักษณะทางการแสดงออก กระบวนการตัดสินใจเสนอความคิด ตัดสินใจที่จะกระทำ และแสดงออกตามความคิดคำนึง หรือตาม เหตุผล เป็นกระบวนการพื้นฐานที่กระตุ้นให้เด็กกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกในทุก ๆ ด้าน
2. ลักษณะนิสัยทางด้านความคิดสร้างสรรค์ การแสวงหาสิ่งใหม่ที่ดึงดูดใจที่เหมาะสม คิดเพื่อพัฒนาการดำรงชีวิตให้ก้าวหน้า และสันติสุข มีความรอบคอบละเอียดถี่ถ้วน และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้
3. ลักษณะนิสัยทางด้านจินตนาการ จินตนาการเป็นเรื่องของความคิดที่กว้างไกล ความหวัง หรือความปรารถนาที่จะให้เกิดสิ่งดึงดูดใจ โดยมีเหตุผลหรือความจริงเป็นพื้นฐาน
4. ลักษณะนิสัยทางด้านสุนทรียภาพ ความรู้ สึกอันละเอียดอ่อน และฉับไวเมื่อสัมผัส กับสภาพแวดล้อม และความรู้ สึกสัมผัสในความงาม ความเป็นระเบียบ ประณีต และคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ศิลปะ วัตถุ หรือรูปแบบความคิด ก่อให้เด็กเป็นผู้มีรสนิยมที่ดี มีจิตใจอ่อนโยน มีความเมตตากรุณา
5. ลักษณะนิสัยทางด้านความประณีต ความตั้งใจ การใ้ความพยายาม การสังเกต และความประณีตเรียบร้อยอยู่ตลอดเวลา ย่อมทำให้การทำงานทุกชิ้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี
6. ลักษณะนิสัยทางการทำงาน ส่งเสริมให้เด็กขยันหมั่นเพียร ศิลปะทำให้เด็กมีนิสัยรักการทำงาน เกิดความภาคภูมิใจซึ่งจะผลักดันให้เด็กกระตือรือร้น ในการที่ จะกระทำงานอื่นต่อไป
7. ลักษณะนิสัยทางการทำงานร่วมกันในกิจกรรมศิลปะจะเอื้อให้เด็กเกิดการทำงานร่วมกัน เกิดการพูดคุย ปรึกษาหารือ การคิดวางแผน การแบ่งงาน ต ลอดจนการได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย

จากทักษะข้างต้นสามารถ ถสรูปความสำคัญของศิลปะศึกษาซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนา ทางด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ศิลปะกับพัฒนาการทางด้านสติปัญญา

ศิลปะจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ การเป็นผู้รอบรู้ในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการสร้างผลงาน รู้จักแก้ปัญหาและปรับปรุงผลงานด้วยตนเอง ทำให้ เกิดความเชื่อมั่น สามารถ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จด้วยดี มีความคิดและสติปัญญาที่ดี

2. ศิลปะกับพัฒนาการทางด้านอารมณ์

ศิลปะช่วยสนองความต้องการที่จะแสดงออกและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ เมื่อเด็กสร้างสรรค์ ผลงานได้สำเร็จ เด็กจะเกิดความพึงพอใจ มีอารมณ์แจ่มใส เชื่อมมั่นในความสามารถของตนเอง ซึ่ง จะนำมาสู่พัฒนาการทางอารมณ์ที่ดี

3. ศิลปะกับพัฒนาการทางด้านสังคม

ศิลปะเป็นสื่อให้เด็กมีโอกาสในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งยังช่วยสร้างเสริมความเข้าใจอัน ดี รู้จักรับผิดชอบร่วมกัน ช่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีต่อผู้ที่อยู่ร่วมกัน และแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

4. ศิลปะกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย

การสร้างสรรคงานศิลปะทุกชนิดจำเป็นต้องใช้กำลังและกล้ามเนื้อบางส่วนของร่างกาย เช่น การขีด ขูด ตัด คลึง นวด ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กได้เกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย ก่อให้เกิด ความแข็งแรงและคล่องตัวในการทำงาน

5. ศิลปะกับพัฒนาการทางการรับรู้

การทำงานที่ใช้ความสามารถและความถนัดของตนเองในการคิด การออกแบบ ค้นหา วิธีการใหม่ ๆ การสังเกตเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงงานจะก่อให้เกิดพัฒนาการทางการรับรู้ได้

6. ศิลปะกับพัฒนาการทางด้านสุนทรียภาพ

ศิลปะจะช่วยให้เกิดความซาบซึ้ง ชื่นชม และรู้คุณค่าความงามในธรรมชาติ รวมไปถึง ความงามของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง มีความคิดสร้างสรรค์ มีจิตใจละเอียดอ่อนและมีรสนิยมที่ดี

7. ศิลปะกับพัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์

ศิลปะเป็นสื่อที่ช่วยให้ได้ เกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการเมื่อเขาได้ปลดปล่อย อารมณ์และความรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระ เสรี ตลอดจนจนการรู้จักคิดค้นวิธีการแปลกใหม่ในการ สร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งก่อให้เกิดพัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าศิลปะเป็นวิชาที่มี ความสำคัญยิ่งที่เด็กในระดับชั้น ประถมศึกษาควรจะได้เรียนรู้ เนื่องจากเป็นวิชาที่จะช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการในหลาย ๆ ด้าน และยังช่วยส่งเสริมให้เด็กเห็นคุณค่าในตัวเอง เกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เจริญออก งามทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมี ความสุขต่อไป

2.4 ทฤษฎีการสอนศิลปะศึกษา

การสอนศิลปะศึกษามีทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการสอนอยู่ 4 ทฤษฎี ดังนี้ (ชะลอ พงษ์ สามารถ 2526 : 64-65)

1. ทฤษฎีเหมือนจริง (Native Realism Theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า เด็กสามารถเห็นได้เหมือน ผู้ใหญ่ เน้นให้เด็กแสดงออกทางศิลปะให้เหมือนจริงตามที่ตามองเห็นจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น ภูเขา แม่น้ำ ต้นไม้ ผู้คน เป็นต้น สิ่งที่เด็กรับรู้จากสิ่งต่าง ๆ ตามที่มองเห็นทั้งในเรื่องของสี รูปร่าง รูปทรง รายละเอียดต่าง ๆ เด็กจะถ่ายทอดออกมาตามความเป็นจริง การเรียนศิลปะตามทฤษฎีนี้ จึงเป็นการให้เด็กได้ฝึกทักษะตามที่ครูต้องการ โดยครูจะเป็นผู้กำหนดให้นักเรียนทำตาม ซึ่งไม่ เหมาะกับการสอนศิลปะระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่เหมาะกับการสอนใน ระดับอุดมศึกษาที่มีแนวโน้มการเรียนเพื่อมุ่งรักษา ถ่ายทอดและสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ในการ เรียนจำเป็นจะต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจวิธีการเพื่อฝึกทักษะและความรู้ นำไปสู่การดำรงไว้เพื่อ การอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม

2. ทฤษฎีแห่งปัญญา (Intellectual Theory) การสอนตามทฤษฎีปัญญา เน้นให้เด็ก แสดงผลงานตามที่เด็กมีความรู้ เข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ ในลักษณะที่เป็นความคิดรวบยอด ซึ่งความคิดรวบยอดของเด็กแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน ทฤษฎีนี้เชื่อว่า เด็กเรียนตามที่ตนรู้ เหมาะ แก่การสอนทุกระดับ เป็นทฤษฎีที่ให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้ความสามารถตามที่ตนเข้าใจ ซึ่ง สอดคล้องกับการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่ ยังช่วยส่งเสริมในเรื่องของความคิด สร้างสรรค์และการแสดงออกของเด็ก

จากทฤษฎีนี้จะเห็นได้ว่าความคิดรวบยอดที่เด็กแต่ละคนสร้างขึ้นจะแตกต่างกันออกไป การแสดงออกหรือผลงานที่แสดงออกมาก็จะมีความแตกต่างกัน นตามไปด้วย ซึ่งเฉลิม แสงมิม (2530 : 190) ได้เสนอผลงานวิจัยเกี่ยวกับการวาดภาพของเด็กว่าเด็กมีความเข้าใจหรือเกิด ความคิดรวบยอดได้ดีนั้น เด็กจะต้องมีความเข้าใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีผลต่อการวาดภาพมากกว่า ข้อมูลที่ปรากฏเบื้องต้น ซึ่งสรุปได้ว่า “เด็กเขียนภาพตามที่รู้ ไม่ใช่จากการมองเห็น”

ดังนั้นครูที่สอนศิลปะตามแนวคิดนี้ จะต้องนำสื่อมาเป็นสิ่งดลใจ สร้างบรรยากาศให้เด็กเกิดความคิดรวบยอด แล้วแสดงออกผ่านผลงานศิลปะ ให้เด็กได้นำเสนอความคิดของตนเอง หรือร่วมมือกันแสดงความคิดเห็น

3. ทฤษฎีการรับรู้ (Perceptual Development Theory) ทฤษฎีนี้เป็นของเกสตาลท์ (Gestalt) ซึ่งเชื่อว่าเด็ก เขียนภาพตามที่ตาเห็นตามความเป็นจริง เน้นการแสดงออกของผลงานศิลปะที่ได้จากการรับรู้วัตถุ สิ่งแวดล้อม เน้นความสำคัญของการมองเห็น การรับรู้เฉพาะวัตถุโดยตรง ซึ่งเป็นการรับรู้ภาพรวมมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อย เด็กจะเห็นแต่เค้าโครงใหญ่และเห็นส่วนรวมมากกว่า โดยไม่ใส่ใจรายละเอียด ทฤษฎีนี้จึงเหมาะกับการสอนเด็กในระดับอนุบาล และประถมศึกษา เด็กจะถ่ายทอดความรู้ สึกออกมาเป็นแบบง่าย ๆ ความละเอียด ความซับซ้อนจะเพิ่มขึ้นตามวัยของเด็ก ครูที่สอนตามทฤษฎีนี้จะต้องพยายามชี้ให้เด็กเห็นวัตถุที่อยู่รอบตัว มองให้เห็นเป็นรูปร่างหรือโครงสร้างง่าย ๆ แล้วจึงมองรายละเอียด

4. ทฤษฎีความรู้สึกละและการเห็น (The Haptic and Visual Child Theory) ทฤษฎีนี้เป็นของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Victor Lowenfeld) ที่เชื่อว่า ความเข้าใจและการรับรู้จากสิ่งแวดล้อมของเด็กจะมีผลต่ออารมณ์ของเด็ก ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้เด็กแสดงออกตามอารมณ์ของตน การสอนศิลปะตามทฤษฎีนี้ควรเน้นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทางด้านอารมณ์และความรู้สึกอย่างเสรี ซึ่งครูจะสามารถรับรู้ได้ถึงอารมณ์และความรู้สึกของเด็กที่แสดงออกมาผ่านทางผลงานศิลปะ การสอนตามทฤษฎีนี้เชื่อมั่นว่า ความรู้สึกสัมผัสที่ เด็กมีต่อสภาพแวดล้อม เป็นความรู้สึกที่บริสุทธิ์ ดังนั้นกิจกรรมการสอนศิลปะศึกษา ครูจึงอาจจะเสนอเรื่องราวหรือเนื้อหาต่าง ๆ ให้เด็กได้แสดงออก ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ ๆ ตัว เช่น โรงเรียนของฉัน บ้านของฉัน อาชีพในฝัน เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีที่ใช้ในการสอนศิลปะศึกษามีอยู่หลายทฤษฎีด้วยกัน ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการสอนของตน โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะของผู้เรียนและความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

3.1 ความหมายของศิลปะ

ศิลปะ เป็นคำที่มีความหมายกว้างและมีควา ม่น่าสนใจ ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กู๊ด (Good 1973 : 30) กล่าวว่า ศิลปะ คือ กิจกรรมที่มนุษย์กระทำอย่างมีความมุ่งหมาย เพื่อให้ได้รับความสำเร็จ โดยไม่ใช้ความสามารถในการทำกิจกรรมนั้นอย่างธรรมดา แต่เป็นความสามารถในการสร้างสรรค์ การคิดประดิษฐ์ พิจารณาและทักษะ ซึ่งเน้น 2 ประการคือ

1. วิจิตรศิลป์ หรือศิลปะเพื่อความงาม จุดมุ่งหมายเบื้องต้นในการสนองอารมณ์ของมนุษย์
2. อุตสาหกรรมศิลป์ หรือศิลปะประโยชน์ใช้สอย จุดมุ่งหมายเพื่อสนองความต้องการทางกายของมนุษย์ หรือความต้องการทางวัตถุ

อารี สุทธิพันธุ์ (2528 : 187, อ้างถึงใน ชีนา ผายบึงแก้ว 2546 : 8-9) ได้ให้ความหมายของศิลปะไว้ดังนี้

ศิลปะ คือ การกระทำทุกอย่างที่มนุษย์ต้องการสร้างขึ้นเพื่อให้ความหมาย ความแปลก และมีประโยชน์เท่าที่ความสามารถและแรงบันดาลใจของมนุษย์จะแสดงให้ปรากฏได้

ศิลปะ คือ ภาษาของเส้น รูปแบบ สี และส่วนประกอบต่าง ๆ ทางศิลปะ ซึ่งมนุษย์แสดงออกตามความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ

ศิลปะ คือ พลังความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ในรูปแบบของสัญลักษณ์ หรือรูป ของภาษาที่ไม่ต้องพูด

หทัย ต้นหยง (2529 : 182) กล่าวว่า ศิลปะ หมายถึง งานที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยแนวคิดที่มีอยู่แล้ว ประกอบด้วยเหตุผล อารมณ์ และความคิดริเริ่ม และสร้างขึ้นโดยมุ่งแสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่ม และสร้างขึ้นโดยมุ่งแสดงให้เห็นความงดงามน่าชม หรือน่าพอใจ

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2543 : 27) กล่าวว่า ศิลปะ คือ ผลงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ โดยมีเจตนาในการแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความงาม หรือ พุทธิปัญญา โดยผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น ทัศนศิลป์ ดุริยางศิลป์ นาฏศิลป์ และวรรณคดี เป็นต้น

จึงกล่าวได้ว่า ศิลปะ คือการนำความคิดและความรู้สึกต่าง ๆ ที่มนุษย์มีมาแสดงออกอย่างอิสระ เสรี เพื่อให้เกิดความงามและสื่อถึงความรู้สึกให้แก่ผู้ชม เป็นไปเพื่อสนองความต้องการของตนเองและสังคม

3.2 ประเภทของงานศิลปะ

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2542 : 64) ได้กล่าวถึงประเภทของศิลปะว่า ประเภทของศิลปะได้มีผู้จัดไว้ต่างกันหลายแนวคิด ซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปได้เป็น 2 แขนง คือ

1. วิจิตรศิลป์ ซึ่งแต่เดิมเรียกว่าประณีตศิลป์ หมายถึง ผลงานศิลปะที่มุ่งเน้นคุณค่าทางความงาม (Aesthetic Value) เป็นสำคัญ เป็นผลงานที่ตอบสนองด้านจิตใจมากกว่าประโยชน์ใช้สอย ประกอบด้วย ทัศนศิลป์ (Visual Art) ดุริยางศิลป์ (Music) นาฏศิลป์ (Dance) สถาปัตยกรรม (Architecture) และวรรณกรรม (Literature)
2. ศิลปะประยุกต์ หรือ ประยุกต์ศิลป์ หมายถึง ผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญโดยใช้หลักการทางสุนทรียภาพ ประกอบด้วยมัณฑนศิลป์

(Decorative Art) อุตสาหกรรมศิลป์ (Industrial Art) พาณิชยศิลป์ (Commercial Art) หัตถศิลป์ (Crafts) และการออกแบบต่าง ๆ (Design) เป็นต้น

งานจิตรศิลป์ที่จะได้กล่าวถึงต่อไป นั้นหมายความเฉพาะว่าเป็นผลงานทัศนศิลป์ ซึ่งเป็นศิลปะที่รับสัมผัสด้วยการเห็นอันประกอบด้วย จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์และภาพถ่าย เป็นต้น

ส่วนศิลปินนั้นหมายถึงผู้สร้างสรรค์งานทางด้านทัศนศิลป์ คือ จิตรกร ประติมากร และศิลปินภาพพิมพ์ ภาพถ่าย เป็นต้น

ทัศนศิลป์เป็นผลงานการสร้างสรรค์ทางศิลปะเพื่อสนองการรับรู้ทางประสาทตา ประกอบด้วยจิตรกรรม (Painting) ประติมากรรม (Sculpture) ภาพพิมพ์ (Printmaking) ภาพถ่าย (Photography) งานสื่อผสม (Mixed Media) ศิลปะการจัดวาง (Installation) ศิลปะการแสดง (Performing Art) และหัตถศิลป์ (Craft) เป็นต้น

3.3 ทฤษฎีศิลปะ

ชวลิต ดาบแก้ว และสุดาวดี เหมทานนท์ (2525 : 201 – 202, 205-207) กล่าวว่าผู้สอนศิลปะจำเป็นต้องมีความรู้ทางศิลปะและให้ความรู้ทางศิลปะแก่นักเรียน ความรู้เกี่ยวกับศิลปะนั้นมีมากมาย ซึ่งความรู้ทางศิลปะที่ครูในระดับประถมศึกษาควรรู้ ได้แก่

1. องค์ประกอบของศิลปะ (Element of art) ได้แก่ความรู้มูลฐานเรื่องต่าง ๆ ทางศิลปะ เช่น เส้น รูปร่าง รูปทรง สี ลักษณะผิว บริเวณว่าง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดผลงานศิลปะ

1.1 เส้น (Line) เส้นเป็นส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญของงานศิลปะ ซึ่งเกิดจากการลาก ขีด เขียนด้วยวัสดุต่าง ๆ ในทิศทางต่าง ๆ กันออกไป ซึ่งทิศทางของเส้นมีดังนี้คือ เส้นตั้ง เส้นนอน เส้นเฉียง เส้นโค้ง เส้นที่มีทิศทางต่าง ๆ กันนี้ เมื่อนำมาประกอบกันจะทำให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ

ความรู้สึกหรือความหมายของเส้นต่าง ๆ มีดังนี้

1. เส้นตั้ง ให้ความรู้สึกถึงความสูง มั่นคง แข็งแรง สง่า และมีระเบียบ
2. เส้นนอน ให้ความรู้สึกถึงความกว้าง ความสงบ นิ่ง หรือพักผ่อน
3. เส้นเฉียงหรือเส้นทแยง เป็นเส้นที่ให้ความรู้สึกในทางเคลื่อนไหว ไม่อยู่นิ่ง
4. เส้นโค้ง ให้ความรู้สึกอ่อนโยน นุ่มนวล ร่าเริง การเคลื่อนไหวที่อ่อนโยน มี

ระเบียบ

1.2 รูปร่าง (Shape) เกิดจากการประกอบกันของเส้นต่าง ๆ รูปร่างมีลักษณะเป็น 2 มิติ คือ มีเพียงความกว้างและความยาว ไม่มีความลึกหรือความหนา

1.3 รูปทรง (Form) มีลักษณะเป็น 3 มิติ คือ มีความกว้าง ความยาว และความหนา

1.4 สี (Color) เป็นสิ่งที่จิตรกรใช้แสดงออกในผลงานศิลปะเพื่อทำให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ แม่สีในวงสีธรรมชาติหรือระบบสีของจิตรกร ประกอบด้วยแม่สี 3 ระดับ คือ (นวล ลออ ทินานนท์ 2542 : 2)

1) แม่สีหลักพื้นฐาน (Primary Colors) ประกอบด้วยสี 3 สี คือ สีเหลือง สีแดง และสีน้ำเงิน

2) สีลำดับที่ 2 (Secondary Colors) ประกอบด้วยสี 3 สี ซึ่งได้จากการผสมกันของแม่สีขั้นที่ 1 เกิดเป็นสีใหม่ขึ้น 3 สี คือ สีเหลืองผสมกับสีน้ำเงินได้สีเขียว สีน้ำเงินผสมกับสีแดงได้สีม่วง สีแดงผสมกับสีเหลืองได้สีส้ม

3) สีลำดับที่ 3 (Tertiary Colors หรือ Intermediate Colors) ได้จากการผสมกันของแม่สีขั้นที่ 1 กับสีลำดับที่ 2 ซึ่งได้สีใหม่เกิดขึ้นอีก 6 สี คือ สีเหลืองผสมกับสีเขียวได้สีเขียวเหลือง สีเหลืองผสมกับสีส้มได้สีส้มเหลือง สีน้ำเงินผสมกับสีเขียวได้สีเขียวน้ำเงิน สีน้ำเงินผสมกับสีม่วงได้สีม่วงน้ำเงิน สีแดงผสมกับสีม่วงได้สีม่วงแดง สีแดงผสมกับสีส้มได้สีส้มแดง

ดังนั้นในวงจรสีจะประกอบด้วยสีทั้งหมด 12 สี แบ่งเป็นสีร้อน (Warm Colors) และสีเย็น (Cool Colors) สีในกลุ่มสีร้อนได้แก่ สีเหลือง สีส้มแดง สีส้ม สีส้มแดง สีแดง และสีม่วงแดง ส่วนสีในวงจรเย็นได้แก่ สีม่วง สีม่วงน้ำเงิน สีน้ำเงิน สีเขียวน้ำเงิน สีเขียว และสีเขียวเหลือง จะสังเกตเห็นได้ว่าสีที่อยู่ติดกันในวงจรสีนั้นจะมีความกลมกลืนกัน เรียกว่า สีใกล้เคียง (Analogue Colors) เช่น หากเราใช้สีเหลืองเป็นหลัก สีที่อยู่ถัดจากสีเหลืองไปทางด้านซ้ายและด้านขวาอีก 2 สี จะเป็นสีที่มีความใกล้เคียงกับสีเหลือง ซึ่งได้แก่ สีส้มเหลือง สีส้ม สีเขียวเหลือง และสีเขียว เป็นต้น

อิทธิพลของสีที่มีต่อความรู้สึกต่าง ๆ ดัง นี้ (ชวลิต ดาบแก้ว และสุดาวดี เหมทานนท์ 2525 : 218)

ขนาด สีอ่อนให้ความรู้สึกกว้างใหญ่

สีเข้มให้ความรู้สึกแคบ

น้ำหนัก สีอ่อน สีเย็น ให้ความรู้สึกเบา

สีเข้ม ให้ความรู้สึกหนัก

อุณหภูมิ สีร้อนให้ความรู้สึกเร้าร้อน ไม่สบายใจ

สีเย็นให้ความรู้สึกเย็น สบายใจ

1.5 พื้นผิว (Texture) หมายถึงลักษณะพื้นผิวภายนอกของสิ่งต่าง ๆ ที่เรามองเห็น และสัมผัสได้ด้วยมือ ในงานศิลปะเราสามารถพบเห็นพื้นผิวในลักษณะต่าง ๆ ได้ เช่น ภาพเขียนที่เขียนแบบเรียบ และขรุขระตามลักษณะผิวแปร่งของจิตรกร

1.6 บริเวณว่าง (Space) เป็นช่องว่างระหว่างรูปร่าง รูปทรงและเส้นหรือระหว่างวัตถุต่าง ๆ อาจเป็นช่องว่างระหว่าง 2 อย่างหรือหลายอย่างก็ได้ บริเวณว่างมี 2 ลักษณะ ได้แก่

1. บริเวณว่างทางลบ (Negative Space) คือ ช่องว่างที่อยู่ของวัตถุหรือรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ

2. บริเวณว่างทางบวก (Positive Space) คือ ช่องว่างที่อยู่ในวัตถุ หรือรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ

2. หลักการของศิลปะ (Principle of art) ได้แก่ความรู้ต่าง ๆ ในด้านศิลปะที่นำมาใช้ในการจัดภาพ เช่น สัดส่วน ความสมดุล เอกภาพ ความกลมกลืน การขัดกัน จังหวะ เป็นต้น

2.1 สัดส่วน ได้แก่ สัดส่วนของรูปร่าง (Figure Proportion) ได้แก่สัดส่วนของรูปร่างต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น คน สัตว์ พืช สิ่งต่าง ๆ นอกจากสัดส่วนของรูปร่างที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติแล้วยังมีสัดส่วนของรูปร่างต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น โต๊ะ ตู้ เก้าอี้ ฯลฯ สัดส่วนของพื้นที่ (Area Proportion) คือสัดส่วนของสิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไปมาจัดผสมผสานกันให้เหมาะสม เกิดความกลมกลืนสัมพันธ์กัน

2.2 สมดุล แบ่งเป็น สมดุลที่เหมือนกันทั้งสองข้าง หรือสมดุลแบบซ้ายขวาเท่ากัน (Symmetrical Balance) การสมดุลแบบนี้หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะ รูปร่าง หรือน้ำหนักเหมือนกันทั้งสองข้าง การสมดุลแบบสองข้างไม่เท่ากัน (Asymmetrical Balance) หมายถึงการสมดุลที่ด้านซ้ายและขวามีรูปร่างไม่เท่ากันแต่น้ำหนักเท่ากัน การสมดุลแบบกระจายเป็นรัศมี (Radial Balance) การสมดุลแบบนี้เป็นการสมดุลแบบซ้ายขวาเท่ากัน แต่มีลักษณะแยกออกเป็นรัศมี

2.3 ความกลมกลืน เป็นลักษณะของความคล้ายคลึงกัน ความกลมกลืนทางศิลปะ ได้แก่ ความกลมกลืนทางเส้น ความกลมกลืนด้วยทิศทางของเส้น ความกลมกลืนของรูปร่าง รูปทรง ความกลมกลืนกันของสี ความกลมกลืนกันด้วยลักษณะพื้นผิว

2.4 การขัดกัน (Contrast) มีลักษณะตรงข้ามกับความกลมกลืน ดังนั้นการขัดกันคือการขัดแย้งกันในทางองค์ประกอบทางศิลปะ เช่น การขัดกันทางเส้นหนาบาง การเคลื่อนไหว ทิศทางของเส้น รูปร่าง รูปทรง ขนาด สี และพื้นผิว

2.5 การซ้ำ (Repetition) คือการซ้ำของสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งแบบมีระเบียบ (Formal) หรือไม่มีระเบียบ (Informal) ในการซ้ำมีด้วยกันหลายลักษณะ เช่น การซ้ำด้วยเส้น รูปว่าง รูปทรง สี และพื้นผิว

2.6 จังหวะ (Rhythm) คือระยะการเคลื่อนไหวจากช่วงหนึ่งไปยังอีกช่วงหนึ่ง มีความต่อเนื่อง

2.7 เอกภาพ (Unity) คือการจัดสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือเบ็ดกลุ่มกันเดียวกัน ไม่แตกแยกออกจากกัน

2.8 การเน้น (Emphasis) ทำเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ เกิดจุดเด่น ซึ่งการเน้นให้เกิดจุดเด่นนั้นมักจะเน้นด้วยรูปทรง เส้น สี หรือพื้นผิว

3. หลักการจัดภาพ (Composition) ได้แก่การนำเอาองค์ประกอบของศิลปะ หลักการของศิลปะ นำมาใช้ในการจัดภาพ เขียนภาพ การออกแบบ และการปั้นสลัก

องค์ประกอบของการวาดภาพคือการนำเอาองค์ประกอบทางศิลปะและหลักการทางศิลปะมาผสมผสานกัน ให้เกิดเอกภาพ คำนี้ถึงสัดส่วน ความสมดุลและความหลากหลาย

3.4 พัฒนาการในการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก

นวลลอล ทินานนท์ 2542 : 27-36) ได้กล่าวถึงพัฒนาการในการแสดงออกทางศิลปะของเด็กตามแนวคิดของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld) ซึ่งแบ่งพัฒนาการทางศิลปะของเด็กวัยต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. วัยขีดเขียน (The Scribbling Stage) อายุระหว่าง 2-4 ปี
2. วัยเริ่มสร้างความคิดรวบยอด (Preschematic Stage) อายุระหว่าง 4-7 ปี
3. วัยสร้างความคิดรวบยอด (The Schematic Stage) อายุระหว่าง 7-9 ปี
4. วัยเริ่มสร้างงานเหมือนจริง (The Dawning Realism) อายุระหว่าง 9-12 ปี
5. วัยเลียนแบบธรรมชาติ (Pseudo-Naturalistic Stage) อายุระหว่าง 12-14 ปี
6. วัยรุ่น (Adolescent) อายุระหว่าง 14-17 ปี

1. วัยขีดเขียน (The Scribbling Stage) อายุระหว่าง 2-4 ปี

เด็กในวัยนี้จะกระตือรือร้นต่อสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว แต่จะให้ความสนใจเพียงในระยะสั้น ๆ ดังนั้นพัฒนาการของเด็กจึงเกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสเป็นสำคัญ เด็กจะเริ่มต้นจากการขีดเขียนไปมาแบบสุ่มจนกระทั่งสามารถควบคุมให้เป็นไปตามต้องการ ซึ่งในขั้นของการขีดเขียนแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้น ดังนี้

1.1 การขีดเขียนอย่างไร้การควบคุม (Disorder Scribbling) อายุประมาณ 2 ปี

เด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมือได้ ดังนั้นการลากเส้นของเด็กจึงไม่มี ความหมายใด ๆ การแกว่งแขนไปมาของเด็กทำให้เกิดลักษณะเส้นที่ยุ่งเหยิง บางครั้งก็เลยออกไปนอกกระดาษ การหยิบจับแท่งสีหรือดินสอเป็นการจับกำด้วยมือทั้งมือ การขีดเขียนของเด็กไม่ได้สื่อถึงการพยายามวาดในสิ่งที่เห็นรอบ ๆ ตัว บางครั้งในขณะที่ขีดเขียนเด็กก็จะมองไปทางอื่น

1.2 ขั้นควบคุมการขีดเขียนได้ (Control Scribbling) อายุประมาณ 3 ปี

ช่วงวัยนี้เด็กเริ่มที่จะบังคับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมือได้บ้าง ประสาทตากับมือเริ่มสัมพันธ์กัน เด็กสามารถเชื่อมโยงการลากเส้นกับรอยเส้นที่ปรากฏบนกระดาษได้ ลักษณะการเคลื่อนไหวยังคงเป็นการซ้ำ ๆ ที่ต่อเนื่องกัน เส้นที่ปรากฏจึงเป็นเส้นโค้งวนไปมาทั้งแนวตั้งและแนวนอน เด็กจะทดลองจับวัสดุด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งจะมีความใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ สามารถบังคับทิศทางของการขีดเขียนได้และวาดอยู่ในเนื้อที่ของกระดาษได้ดีขึ้น สามารถลอกกรุปวงกลมได้ ส่วนการใช้สีของเด็กในวัยนี้ยังไม่มีความหมายใด ๆ นอกจากความเพลิดเพลินที่เด็กได้แสดงออก

1.3 ขั้นตั้งชื่อรอยขีดเขียน (Naming of Scribbling) อายุประมาณ 4 ปี

ในขั้นนี้เด็กเริ่มจะตั้งชื่อสิ่งที่ตนขีดเขียน สามารถเชื่อมโยงรอยขีดเขียนกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวหรือคุ้นเคย เป็นการเปลี่ยนแปลง ลงจากการใช้กล้ามเนื้อในการลากเส้นมาเป็นการแสดงออกเป็นรูปภาพมากขึ้น ในขณะที่ขีดเขียนจะพูดอธิบายว่ากำลังเขียนอะไร เช่น การวาดภาพคนก็จะมีเพียงแต่ความคิด โดยเด็กจะชี้ชวนให้ดูรอยขีดเขียนพร้อมกับอธิบายรายละเอียด เริ่มคำนึงถึงสิ่งที่ตนเองวาดและมีการวางแผนการใช้สี อที่ในกระดาษ เส้นที่เขียนก็มีความหลากหลายมากขึ้น สามารถลอกกรุปเหลี่ยมได้ เด็กยังไม่รู้จักการจำแนกสี ดังนั้นการใช้สีจึงไม่มีความสัมพันธ์กับวัตถุ

พัฒนาการขีดเขียนทั้ง 3 ขั้นจะเห็นว่าการเขียนของเด็กขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางด้านร่างกาย เมื่อมีการประสานสัมพันธ์กันดีแล้ว เด็กจะสามารถจับทางในการเขียนของตนได้มากขึ้น ครูควรปล่อยให้กิจกรรมการขีดเขียนของเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามที่เขาพอใจโดยใช้วัสดุที่ใช้ง่าย เช่น สีเทียนกับกระดาษแผ่นใหญ่ ๆ ดินน้ำมัน เพื่อ เป็นการฝึกการบังคับกล้ามเนื้อ และเมือถึงขั้นที่เด็กสามารถตั้งชื่อเรื่องได้ ครูควรคอยช่วยเร้าให้เกิดความคิด ไม่ต้องคำนึงถึงความสวยงาม แต่ให้รูปร่างนั้นมีความหมายกับตัวเด็กเองและเด็กสามารถใช้ความคิดได้อย่างเต็มที่

2.วัยเริ่มสร้างความคิดรวบยอด (Preschematic Stage) อายุระหว่าง 4-7 ปี

ขั้นนี้เป็นขั้นที่เด็กเริ่มสื่อความหมายกับสิ่งที่ตนเองวาด โดยเด็กจะเริ่มวาดในสิ่งที่ตนเองคิด คล้ายกับการพยายามเรียบเรียงสิ่งที่ตนเองคิดออกมาเป็นภาพวาด แต่ยังไม่สามารถถ่ายทอด ลักษณะสิ่งของที่ตนเขียนได้เหมือนจริง แต่จะออกมาอยู่ในรูปของสัญลักษณ์ เช่น การวาดภาพ คนก็จะแทนด้วยรูปเรขาคณิตแบบต่าง ๆ มีการเขียนหน้าตาของคน สิ่งที่เด็กจะเขียนลงบนเนื้อที่ ของกระดาษแบบสุ่ม ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กันและยังไม่สามารถจัดระยะในภาพได้ เด็กจะใช้สีที่ สะดุดตาหรือสีที่ตนชอบ

ในวัยนี้เด็กมีประสบการณ์ในสิ่งแวดลอมมากขึ้น ครูจึงควรเฝ้าความสนใจของเด็ก ให้เด็ก เห็นความสัมพันธ์ของตนเองกับสิ่งแวดลอม ควรเฝ้าเกี่ยวกับอวัยวะในร่างกายเด็กที่กำลังทำ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การกิน การยิ้ม จะเกี่ยวกับปาก ฉันทเก็บดอกไม้ มือก็เป็นอวัยวะที่เด็กต้อง สังเกต ซึ่งการสร้างบรรยากาศเช่นนี้ จะทำให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งแวดลอมจะทำให้เด็ก เข้าใจ และแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์มากขึ้น

3.วัยสร้างความคิดรวบยอด (The Schematic Stage) อายุระหว่าง 7-9 ปี

ในวัยนี้เด็กจะวาดรูปได้คล้ายของจริงมากขึ้นเพราะเด็กสามารถสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างตัวเองกับสิ่งแวดลอมได้ดีขึ้น มีการวาดซ้ำ ๆ แสดงถึงความพยายามในการทำความเข้าใจ ของความคิดรวบยอดของวัตถุนั้น ๆ และมักวาดด้วยเส้นที่เฉียบขาดไม่ลังเลใจ มีการจัดวางใน ลักษณะ 2 มิติ คำนึงถึงความสัมพันธ์ของพื้นที่ว่างกับวัตถุต่าง ๆ โดยเด็กจะวางวัตถุต่าง ๆ ไว้บน เส้นฐาน (Base Line) คือเส้นที่รองรับสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในภาพ ซึ่งอาจเป็นเส้นนอน เส้นโค้ง เส้น เฉียง หรือขอบกระดาษ มีการจัดวางภาพในลักษณะของภาพพับกลาง (Folding Over) ที่มี ลักษณะคล้ายกับการพับกระดาษเป็นสองตอน และใช้เส้นรอยพับเป็นเส้นกั้นกลางรูปวาด จะ ปรากฏบนเส้นฐาน (คือรอยพับทั้งสอง) โดยด้านบนมีลักษณะเป็นหัวตั้ง ส่วนรูปที่ปรากฏบนเส้น ฐานดังกล่าวก็จะกลับหัว นอกจากนี้เด็กยังเขียนภาพให้มีลักษณะที่สามารถมองเห็นทะลุเห็นภายในได้ แม้ว่าจะเป็นภาพทับซ้อนกันเป็นลักษณะของภาพโปร่งใส คล้ายกับภาพเอกซเรย์ (X-Ray Picture) ในเด็กบางคนมีการวาดรูปโดยต้องการแสดงให้เห็นเหตุการณ์ เรื่องราวหลายเหตุการณ์ในภาพ ใน ทุกสิ่งที่ปรากฏออกมาพร้อมกัน ด้วยพยายามในการแสดงออกอย่างภาพ 3 มิติ ในลักษณะของ ภาพที่มองจากมุมสูง (Bird Eyes View) เด็กจะแสดงถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคน ว่ามี ส่วนประกอบภายนอกอย่างไร หากเด็กเห็นว่าอวัยวะส่วนใดสำคัญ เขาจะเน้นให้มีขนาดใหญ่ เริ่ม มีการใช้สีสัมพันธ์กับวัตถุ

4.วัยเริ่มสร้างงานเหมือนจริง (The Dawning Realism) อายุระหว่าง 9-12 ปี

ลักษณะที่เด่นชัดของเด็กในวัยนี้คือการแสดงออกถึงการเป็นกลุ่มหรือเรียกว่าเป็นวัยเกาะกลุ่ม (Gang Age) โดยเด็กชายและเด็กหญิงจะไม่รวมกลุ่มกัน และมีความต้องการเป็นอิสระมากขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น สามารถสังเกตลักษณะต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมได้ดี เด็กมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์และความพิถีพิถันในการวาดมากขึ้น ใช้เวลายาวนานขึ้น ใส่ใจในรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ที่ตนวาด การแสดงออกจึงเริ่มเหมือนจริงโดยการปรับปรุงสัญลักษณ์มาเป็นรูปร่างอิสระ เด็กวัยนี้มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับคนชัดเจนขึ้น ก่อนหน้านี้เด็กจะวาดคนเหมือน ๆ กันหมด ไม่ว่าจะชายหรือหญิง แต่ขณะนี้เด็กเริ่มแสดงถึงความแตกต่างระหว่างเพศอย่างชัดเจน ด้วยเสื้อผ้า เครื่องประดับ นอกจากนี้ยังเริ่มมีการจัดวางวัตถุในภาพให้มีความสัมพันธ์กันตามระยะ แต่ยังไม่แสดงถึงความเข้าใจในเรื่องของแสง-เงา การใช้สีมีความสัมพันธ์กับวัตถุตามความเป็นจริงมากขึ้น

5.วัยเลียนแบบธรรมชาติ (Pseudo-Naturalistic Stage) อายุระหว่าง 12-14 ปี

วัยนี้เป็นวัยที่เด็กจะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ในวัยนี้เด็กมีความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ มีพัฒนาการทางด้านความคิดและจินตนาการมากขึ้น เด็กวัยนี้จะเห็นว่าผลงานมีความสำคัญมากกว่าการทำงาน ดังนั้นครูควรสร้างความเข้าใจให้กับเด็กถึงคุณค่าที่เกิดจากสิ่งที่เด็กได้กระทำ ในวัยนี้เด็กเริ่มมีเหตุผลสามารถวิเคราะห์งานของตนเองได้และสามารถวาดภาพได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง บางครั้งสื่อถึงความเข้าใจเรื่องแสง-เงา ระยะใกล้ไกล การวาดลักษณะเป็นชิ้น ๆ โดยไม่จัดวางองค์ประกอบ เช่น วาดการ์ตูนหรือภาพล้อเลียนบุคคล ในการวาดภาพ คนนั้นเด็กจะคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงมากขึ้น เริ่มวาดถูกสัดส่วนมากขึ้นรวมทั้งมีการเขียนรายละเอียดรอยพับหรือรอยยับของเสื้อผ้า อากัปกิริยาของคนดูเป็นธรรมชาติมากขึ้น ทั้งยังมีการใช้สีตรงกับสภาพความเป็นจริงของสิ่งแวดล้อม

6.วัยรุ่น (Adolescent) อายุระหว่าง 14-17 ปี

เด็กวัยนี้จะมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่สมบูรณ์ การควบคุมการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทางศิลปะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะในการวาดสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอด แสดงความเห็นความรู้สึกส่วนตัว หาเหตุผลในการวิเคราะห์หรือตัดสินผลงานได้ สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างแบบอย่างของศิลปะตลอดจนเข้าใจในหลักเกณฑ์ทางศิลปะได้ มีความสนใจในการทำงานศิลปะยาวนานขึ้นและเป็นไปโดยมีจุดมุ่งหมาย ภาพวาดจะถูกถ่ายทอดตามที่เป็นจริงตามธรรมชาติ จะสร้างภาพด้วยการวาดเค้าโครงแล้วจึงใส่รายละเอียดแสง-เงาโดยคำนึงถึงสัดส่วนด้วย สามารถเข้าใจถึงเรื่องของกายวิภาค มี

การศึกษาลักษณะอาการปฏิกิริยาตามที่เป็นจริง ความเคลื่อนไหวที่แตกต่างกัน มีรายละเอียด ภาพคนของเด็กในวัยนี้จึงดูเป็นธรรมชาติ ทั้งยังมีการจัดวางภาพซับซ้อนจากมุมมองที่ต่างกัน วาดภาพมีมิติ มีระยะใกล้ ไกล มีความลึก การใช้สีจึงแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างวัตถุที่อยู่ใกล้ ไกล ตลอดจนมีการใช้สีตามความเป็นจริงตามธรรมชาติ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่าพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในวัยต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน ดังนั้นหน้าที่ของครูจึงเป็นการจะรูปแบบการสอนให้เหมาะสม กับเด็กในแต่ละวัย เพื่อให้เด็กได้ทำกิจกรรมทางศิลปะที่เขาสนใจและเหมาะสมกับพัฒนาการของตนเอง

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพระบายสี

4.1 ความหมายของการเขียนภาพระบายสี

นักการศึกษาทางด้านศิลปศึกษาได้ให้ความหมายของการวาดภาพระบายสีไว้ดังนี้

อารี สุทธิพันธุ์ (2528 :108) ได้ให้ความหมายของการวาดภาพว่า การวาดภาพ (Drawing) หมายถึง การลาก ขูด ขีด เขียน ด้วยวัสดุหรือเครื่องเขียนต่าง ๆ เช่น ดินสอ ปากกา ซอล์ก บรอนนาบรอนรับซึ่งอาจเป็นดิน โลหะ กระจกหรือวัสดุอื่น ๆ ที่มีผิวเรียบ แบน โค้ง โดยทำให้เป็นรูปร่างด้วยเส้น ซึ่ง อาจเป็นเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก ทั้งนี้อาจมีน้ำหนักอ่อนแก่ของเส้น เท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ รูปร่างที่เกิดจากเส้นนี้มีลักษณะยาว ลึก ก็ทำได้โดยการลากเส้นหลาย ๆ เส้น ตามวิธีการแรเงา

วิโรจน์ ชาทอง และทำนอง จันทิมา (2517 : 6) กล่าวว่า การระบายสี (Painting) หมายถึง การระบายสีลงไปในภาพให้ทั่วบริเวณที่ต้องการจะระบายโดยวิธีใดก็ได้ จะใช้อุปกรณ์หรือไม่ใช้ก็ถือเป็นการระบายสีทั้งสิ้น

โกศล ภูพลอย (2532 : 22) กล่าวว่า การวาดภาพระบายสี หมายถึง การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ขีดเขียน และระบายสี ลงบนพื้นระนาบรับซึ่งอาจเป็นกระจกหรือวัสดุอื่น เพื่อเด็กจะได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งมีคุณค่าและความสำคัญต่อตัวเด็กเองในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ การพัฒนาทางร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รักษาความสะอาดมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและศิลปวัตถุของชาติ เป็นผู้รักความก้าวหน้าตลอดจนมีรสนิยมที่ดี

สุชาติ เถาทอง (2532 : 59-60) กล่าวว่า การระบายสี คือ การใช้สี หรือการกระทำด้วยสี โดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่เหมาะสมและมีลักษณะเป็น 2 มิติ มีความกว้างและความยาว เพื่อถ่ายทอดพฤติกรรม หรือความรู้สึก ประสบการณ์ของสุนทรียภาพ โดยใช้สีเป็นสีน้ำ สีน้ำมัน สีฝุ่น

ฯลฯ เป็นสื่อกลางในการแสดงออก การระบายสีหรือการวาดภาพหรือวาดเส้นมีลักษณะบางอย่างที่ร่วมกัน และสัมพันธ์กันโดยแทบจะแยกออกจากกันไม่ได้โดยเด็ดขาด

จากความหมายในข้างต้นสรุปได้ว่า การวาดภาพระบายสี หมายถึง การลาก ชูด ขีด เขียน ด้วยวัสดุต่าง ๆ และระบายสีลงบนระนาบรองรับหรือในบริเวณที่ต้องการ เพื่อให้เด็กได้แสดงออกถึงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

4.2 ความสำคัญของการเขียนภาพระบายสี

เลิศ อานันท์นะ (2523 : 138) กล่าวว่า การเขียนภาพระบายสีเป็นส่วนหนึ่งของวิชาศิลปศึกษาที่ตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้เด็กทุกเพศและวัยได้มีโอกาสแสดงออกไปตามระดับความสามารถของแต่ละคน เพื่อพัฒนาการทางสุขภาพจิตและกาย ส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยรู้จักรักษาความสะอาดเรียบร้อย มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติแวดล้อมและศิลปวัตถุของชาติ รวมทั้งพยายามปลูกฝังให้เด็กทุกระดับสามารถปรับปรุงตนเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคม รักความก้าวหน้ามีรสนิยมที่ดี

วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์ (2524 : 1) ให้ความเห็นว่าการเขียนภาพระบายสีเป็นการแสดงออกทางศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์โดยใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อแสดงความปรารถนาออกมาในรูปของจินตนาการ ซึ่งอาจเหมือนหรือไม่เหมือนธรรมชาติก็ได้

ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2526 : 142 – 143) กล่าวว่า การวาดภาพระบายสีของเด็กเป็นการเล่นชนิดหนึ่งที่ทำให้คุณค่ากับเด็ก เพราะเด็กจะเขียนลงไปด้วยความรู้สึกของตัวเองให้เป็นสัญลักษณ์ให้เป็นแบบ เป็นลวดลาย เป็นจังหวะ และเป็นสีเส้นต่าง ๆ และใช้แทนการใช้ภาษาพูด การเล่นวาดรูปและการระบายสีจะช่วยให้เด็กได้พักผ่อนคลายอารมณ์ได้มาก เพราะเด็กมีโอกาสได้เป็นอิสระไม่ต้องอยู่ในระเบียบตลอดเวลา การที่เด็กได้วาดรูประบายสีเป็นการแสดงความรู้สึกภายในออกมาโดยที่เด็กไม่เข้าใจว่าเป็นการระบายความโกรธเคือง ความกดดัน ความตื่นเต้น ความกระวนกระวายใจ ความกลัวอื่น ๆ รวมทั้งความสุข ความยินดี การเขียนภาพระบายสีของเด็กนั้นเป็นการพักผ่อน และเป็นการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กด้วย ภาพที่เด็กวาด จะเป็นภาพที่เขาชอบและสนใจในขณะนั้น ๆ การที่ครูและผู้ปกครองแสดงความยินดีและชื่นชมในผลงานการเขียนภาพระบายสีของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และการที่เขาได้ชมเชยผลงานของเพื่อน ๆ ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นด้วย

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 17) ให้ความเห็นว่าการสอนเขียนภาพระบายสีนั้น ต้องส่งเสริมให้เด็กได้รู้จักแสดงออกในทางสร้างสรรค์ตั้งแต่เยาว์วัย และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การกระทำสิ่งใด

อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเท่ากับปลูกฝังพฤติกรรมให้กับเด็กโดยตรง พฤติกรรมสร้างสรรค์ในตัวเด็กจึงเป็นเป้าหมายหนึ่งที่มีคุณค่าต่อตัวเด็กและต่อชีวิตในสังคม

จากแนวความคิดข้างต้นจะเห็นได้ว่าการวาดภาพระบายสีมีความสำคัญต่อการแสดงออกของเด็กเป็นอย่างยิ่ง เพราะการวาดภาพระบายสีจะช่วยให้เด็กได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ช่วยในการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ช่วยให้ เกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งนำมาสู่ความพึงพอใจและความสุข

4.3 แนวความคิดของการเขียนภาพ

อารี สุทธิพันธุ์ (2528 : 108 -109) กล่าวว่า แนวคิดของการเขียนภาพมีอยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อบันทึกสิ่งที่น่าสนใจรอบตัวที่มองเห็น ซึ่งอาจบันทึกทั้งหมดหรือเลือกเฉพาะบางส่วน บางตอนที่เห็นว่ามีความหมายก็ได้ภาพเขียนความแนวคิดนี้ จะมีรูปร่างคล้ายของจริงตามมุมมองของผู้วาด ตามตำแหน่งของสิ่งที่วาดตั้งอยู่ ซึ่งอาจสูงกว่าระดับสายตา ต่ำกว่าระดับสายตาหรือตรงระดับตาพอดี ผู้วาดอาจจะวาดเฉพาะสิ่งที่เขาต้องการลงไปในภาพเท่านั้น ภาพเขียนในลักษณะนี้จึงเป็นเพียงภาพที่ผู้รู้เรื่องราวเป็นภาพอะไร อยู่ที่ไหน มีสัดส่วนเป็นอย่างไร

2. เพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ผู้วาดคิดหรือจินตนาการภาพเขียนตามแนวคิดนี้มีรูปแบบไม่เหมือนของจริง อาจมีขนาดสัดส่วนแตกต่างไปจากสัดส่วนที่เห็นจริง อาจมีลักษณะประดิษฐ์ ตกแต่งเป็นลวดลายที่ได้รับอิทธิพลจากธรรมชาติหรือเป็นลวดลายเรขาคณิต อาจมีลักษณะพรวดพราดไม่ชัดเจน เพื่อกกระตุ้นให้ผู้พบเห็นต้องใช้ความคิดหรือทำให้งง แต่ถ้าผู้ดูมีความคล้ายกับผู้วาดหรือมีจินตนาการแนวเดียวกันก็สามารถชื่นชมการเขียนภาพตามแนวนี้ได้

3. เพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจตรงกันภาพเขียนตามแนวคิดนี้มีรูปแบบเรียบร้อย เด่นชัด มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายต่าง ๆ ที่ผู้ดูเข้าใจได้ทันที หรือเมื่อเห็นแล้วรู้ว่าจะต้องปฏิบัติตามอย่างไร เช่น เครื่องหมายจราจร เป็นต้น การเรียกชื่อภาพเขียนจะเรียกชื่อต่างกันตามวัสดุที่ใช้เขียน ตามหน้าที่ใช้สอยหรือตามลักษณะภาพที่เห็น เช่น การเขียนภาพด้วยเงินแหลม การเขียนภาพร่าง ภาพคน ภาพสัตว์ เป็นต้น

4.4 กิจกรรมสร้างสรรค์ในการวาดภาพระบายสี

อารี รังสินันท์ (2528 : 161 – 162 , อ้างถึงในอัจฉรา เพ็งทา 2548 : 43) ได้กล่าวถึงกิจกรรมในการเขียนภาพระบายสีไว้ดังนี้

1. การเขียนภาพตามใจชอบ หมายถึง การให้เด็กได้มีโอกาสเลือกวาดสิ่งที่เด็กพอใจและสามารถวาดได้ หรือภาพที่เด็กประทับใจ

2. การเขียนภาพจากประสบการณ์ หมายถึง การให้เด็กเลือกเขียนภาพจากประสบการณ์ที่เด็กได้ไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ หรือสิ่งที่ เด็กได้รับ เช่น ทะเล ของขวัญวันเกิด สัตว์เลี้ยง ของเล่น เป็นต้น

3. การเขียนภาพระบายสีจากการฟังนิทาน หมายถึง การให้เด็กเขียนภาพจากการฟังนิทานที่ครูเล่าให้ฟัง หรือเทปนิทาน ซึ่งเด็กอาจแสดงความคิดเห็นทางด้านสติปัญญาและความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจ ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพได้

4. การเขียนภาพจากเสียงเพลง หมายถึง การให้เด็กฟังเพลงแล้วเขียนภาพตามความนึกคิดของเด็ก เป็นภาพที่ประทับใจจากการฟังเพลง

5. การเขียนภาพจากการแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การให้เด็กเขียนภาพจากการที่เด็กแสดงบทบาทสมมติไปแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นภาพวาด

6. การเขียนภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนด หมายถึง การที่เด็กเพิ่มเติมต่อให้เป็นภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดมาให้ เช่น การต่อเติมภาพ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมวาดภาพระบายสีสำหรับเด็กนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความถนัดของครูผู้สอนแต่ละคน ที่จะเลือกวิธีการต่าง ๆ มาจัดกิจกรรมวาดภาพระบายสีสำหรับเด็ก เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดเอาไว้

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านประกอบ

5.1 ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 13) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือที่มีจุดมุ่งหมายในการจัดทำขึ้นให้สำหรับเด็กอ่านโดยเฉพาะ หรืออาจจะให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังก็ได้ถ้าเป็นเด็กเล็ก ๆ อาจจะเป็นหนังสือภาพล้วน ๆ (Picture Book) หรือหนังสือที่มีเนื้อเรื่องและรูปภาพ หรือหนังสือการ์ตูนก็ได้

จินตนา ไบกาชุกี (2534 : 22) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กใช้ในการฟัง... อ่าน...และเรียนรู้ ด้วยเนื้อหาสาระที่มุ่งให้ความรู้ หรือความเพลิดเพลินอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินร่วมกันไปในรูปแบบที่เรียกว่าสาระบันเทิง โดยใช้วิธีการเขียน การจัดทำและรูปแบบที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจและความสามารถในการอ่านของผู้อ่าน

เช่นเดียวกับ ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 1) ที่กล่าวว่า หนังสือเด็ก คือหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อให้เด็กไปอ่าน เป็น หนังสือประเภทให้ความเพลิดเพลินและบันเทิง อาจเป็นนิยาย นิทาน วรรณคดีประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเด็กหรืออาจเป็นเรื่องจริง จากชีวประวัติบุคคลหรือ วิทยาศาสตร์ แต่มีวิธีเขียนที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย สำหรับเด็กเป็นหนังสือที่ให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินและความรู้ต่าง ๆ อันแตกต่างไปจากหนังสือแบบเรียน

สนิท สัตโยภาส (2536 : 16) กล่าวว่า หนังสือและบรรณสารสำหรับเด็ก หมายถึงงานเขียนที่มีรูปแบบต่าง ๆ อาจเป็นสิ่งพิมพ์ที่เย็บเล่ม แผ่นพับ หรืองานเขียนที่แทรกอยู่ในหนังสือพิมพ์รายวัน และนิตยสารสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งงานเขียนเหล่านี้จะมุ่งใช้ภาษาและให้เนื้อหาสาระที่ง่ายและเหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย เพื่อผู้อ่านจะได้เพลิดเพลินไปพร้อมกับการฝึกทักษะการอ่านและได้ความรู้ ความคิด สติปัญญา ตลอดจนจรรยาบรรณในการดำเนินชีวิต

จากนิยามความหมายของหนังสือสำหรับเด็กจากทั้ง 4 ทศนะ อาจสรุปได้ว่า หนังสือสำหรับเด็กเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็ก เพื่อให้เด็กอ่านเองหรือผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง โดยมีเนื้อหา สาระที่ให้ความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลินและความบันเทิง มีความเหมาะสมกับเด็กแต่ละ วัย ทั้งในด้านของภาษาและเนื้อหา

5.2 ความหมายของหนังสืออ่านประกอบ

ชม ภูมิภาค (2524: 129) ให้ความหมายว่า หนังสืออ่านประกอบ หมายถึง นวนิยายหรือ ไม่ใช่นวนิยายก็ได้ที่ใส่เพิ่มเติมหนังสือเรียน เพื่อเพิ่มพูนความสมบูรณ์แก่ประสบการณ์ในชั้นเรียน เพื่อสนองความแตกต่างของบุคคลในด้านความสามารถในการอ่าน ความสนใจ และประสบการณ์

รัตพร ชังธาดา (2532: 106) กล่าวเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้ หนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ หนังสือที่ผู้แต่งเขียนขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม ซึ่งเป็น หนังสือที่เชื่อกันกับหนังสือแบบเรียน โดยการนำเอาเนื้อหาหรือเนื้อเรื่องจากบางตอนในหลักสูตร หรือหนังสือแบบเรียนมาเน้นขยายให้มีรายละเอียดมากยิ่งขึ้น กว้างขวางกว่าหนังสือแบบเรียน

กรมวิชาการ (2534 : 67) ได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า เป็นหนังสือที่มี สาระอ้างอิงถึงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่าน เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความ เหมาะสมของวัยแ ละความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล หนังสือประเภทนี้เคยเรียกว่า หนังสืออ่านประกอบ

บันลือ พุกกะวัน (2536: 58-59) กล่าวว่า หนังสืออ่านประกอบเป็นวัสดุการอ่านประเภท หนึ่ง ที่ไม่ใช่แบบเรียนแต่เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เด็กสามารถเลือกอ่านได้ ทั้งในและนอกเวลา

เรียน นักเรียนอาจใช้ได้หลายลักษณะ เช่น อ่านเพื่อค้นคว้าหาคำตอบ อ่านเพื่อขยายประสบการณ์ให้ลึกซึ้งเฉพาะเรื่อง อ่านเพื่อความเพลิดเพลินเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า หนังสืออ่านประกอบหรือหนังสืออ่านเพิ่มเติม มีใช้หนังสือแบบเรียน แต่เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้วิชาต่าง ๆ ให้กว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น โดยมีรายละเอียดเฉพาะเรื่อง และการมีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจเหมาะสมกับวัยและความสามารถในการอ่านของนักเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้เลือกอ่านทั้งในและนอกเวลาเรียน เพื่อก่อให้เกิดความรู้และความเพลิดเพลิน

5.3 วัตถุประสงค์ของการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก

วัตถุประสงค์ของการผลิตหนังสือสำหรับเด็กนั้นมีด้วยกันหลายประการ ซึ่งได้แก่ (หทัย ตันหยง 2529 : 15-16)

1. เพื่อปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม ตามขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย
 2. เพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์
 3. เพื่อช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิงใจ ความเพลิดเพลินและความสนุกสนาน
 4. เพื่อช่วยให้เกิดความพร้อม
 5. เพื่อเสริมทักษะในการอ่าน และเป็นสื่อนำไปสู่ การแสวงหาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ
 6. เพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัยอันดีงาม รวมทั้งลักษณะนิสัยในการอ่าน รักการอ่านและอ่านหนังสือเป็น
 7. เพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการอ่าน อันเป็นหนทางเพื่อดับความฟุ้งซ่าน ยับยั้งนิสัยมั่วสุม เที้ยวเตร่ ประพฤตินอกกลุ่มนอกรทางโดยเปล่าประโยชน์
 8. เพื่อช่วยให้ชีวิตของเด็กเกิดโลกทัศน์ ที่มีความรอบรู้กว้างไกล ทันโลก ทันเหตุการณ์
 9. เพื่อถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมและสร้างศรัทธาในเอกลักษณ์ไทย อันเป็นผลดีแก่การสร้างความมั่นคงของชาติบ้านเมือง
 10. เพื่อให้เห็นคุณค่าของความเป็นชาติไทย คนไทยและสถาบันของชาติไทย
- นอกจากนี้ ภิญญาพร นิตยะประภา (2534 : 2) ยังได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการผลิตหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มการรับรู้ของเด็ก เพราะผู้ผลิตหนังสือย่อมต้องการให้เด็กได้เรียนรู้หรือเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งจะเป็นหนทางให้เด็กได้รับความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้ความบันเทิง เมื่อเด็กได้อ่านหนังสือก็จะได้รับความสนุกสนานและเพลิดเพลิน เป็นการพักผ่อนทางจิตใจอย่างหนึ่ง ช่วยให้มีอารมณ์เบิกบานแจ่มใส
3. เพื่อส่งเสริมการอ่านและความเข้าใจทางภาษา คือ ถ้ามีหนังสือใหม่ ๆ ที่มีเนื้อเรื่องสนุกสนาน เด็กก็จะสนใจทำให้เกิดความชำนาญในการอ่านหนังสือได้คล่องแคล่ว เป็นวิธีหนึ่งที่สนับสนุนการเรียนภาษาของเด็กทั้งทางการพูด ฟัง อ่านและเขียน
4. เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก การที่มีหนังสือสนุก ๆ ให้เด็กอ่าน เด็กจะอ่านหนังสือทุกวันจนติดเป็นนิสัย มีผลทำให้เด็กรักการอ่านหนังสือ จะยังผลให้เด็กเป็นคนรอบรู้
5. เพื่อส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เด็กชอบวาดภาพพจน์ให้สัตว์หรือของเล่นพูดได้และมีบทบาททำอะไรต่าง ๆ หรือเกิดจินตนาการเพื่อฝัน หนังสือเด็กจะมีเนื้อหาที่ใช้เวทมนต์คาถาบ้านดาลสิ่งต่าง ๆ เป็นการช่วยให้เด็กเกิดความคิด สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา
6. เพื่อปลูกฝังทัศนคติและแนวทางศีลธรรม ปลูกฝังให้เกิดความคิดที่สอดคล้องกับระบบการปกครองและสังคมของชาติ รวมทั้งคุณธรรมและค่านิยมอันมีประโยชน์ให้เขาอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
7. เพื่อช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา อารมณ์และจิตใจ การที่เด็กได้อ่านหนังสือดี ๆ ที่เหมาะสมกับวัย จะช่วยให้เด็กรอบรู้ในสิ่งต่าง ๆ ได้เรียนรู้สิ่งแวดล้อมและช่วยให้ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

จากวัตถุประสงค์ในการผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่ได้ กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์หลักของการผลิตหนังสือสำหรับเด็กนั้นเป็นไปเพื่อการส่งเสริมทักษะทางการอ่าน ซึ่งจะนำไปสู่ทักษะอื่น ๆ ต่อไป อีกทั้งยังช่วยในการพัฒนาสติปัญญาควบคู่ไปกับการพัฒนาทางด้านอารมณ์รวมไปจนถึงการปลูกฝังลักษณะนิสัยและพฤติกรรมอันดีงามซึ่งจะเป็นแนวทางในการปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขได้อีกด้วย

5.4 ความสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก

หนังสือนับว่าเป็นสิ่งที่มีค่าเกี่ยวข้องต่อการดำเนินชีวิตของเด็กเป็นอย่างมาก การให้เด็กได้อ่านหนังสือมาก ๆ จะช่วยให้เขาเกิดการพัฒนาทางด้านสติ ปัญญา อารมณ์รวมไปจนถึงจิตใจ หนังสือจึงเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีคุณค่าและความสำคัญดังรายละเอียดต่อไปนี้ (รัถพร ชังธาดา 2532 : 7-8)

1. ช่วยให้เกิดความพร้อมในการอ่าน สร้างทักษะและนิสัยรักการอ่าน

2. ช่วยลับสมองและส่งเสริมเชาวน์ปัญญา
3. ช่วยตอบสนองความต้องการและความสนใจของเด็ก
4. ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิงและเพลิดเพลินใจ
5. ช่วยเปิดโลกทรรศน์ รอบรู้ ทันโลก ทันทเหตุการณ์
6. ช่วยให้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น เข้าใจสภาพแวดล้อม
7. ช่วยในการเสริมสร้างลักษณะนิสัย ปลูกฝังค่านิยม ทศนคติ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 21) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือของเด็กไว้ว่า หนังสือเป็นสื่อช่วยพัฒนาเด็ก ช่วยให้ความคิดกว้างขวาง ฉลาดรอบรู้ เสริมสร้างจินตนาการ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นหนังสือจึงเป็นอุปกรณ์การเรียนรู้ที่ดีทั้งในและนอกห้องเรียน ทำให้เกิดความสุขสนุกรานเพลิดเพลิน ดังนั้นหนังสือจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเด็กมาก เพราะเป็นการให้อาหารสมองกับเด็กที่กำลังเจริญเติบโต

วิริยะ สิริสิงห (2537 : 39) ได้กล่าวถึงคุณค่าของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ให้เด็กได้แก้ปัญหาเมื่อนำตนเข้าไปเป็นตัวละครในเรื่อง
2. ให้เด็กได้เห็นโลกแห่งความเป็นจริงที่อยู่รอบ ๆ ตัว
3. เด็กจะได้รับประสบการณ์กว้างขวาง รู้จักค้นหาความหมายต่าง ๆ ในชีวิต
4. เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้หัวเราะร่วมกัน
5. ช่วยให้เด็กตัดสินใจได้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ

จากความสำคัญของหนังสือ สำหรับเด็กที่ได้กล่าวมาแล้วมานี้ข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าหนังสือช่วยให้เด็กมีความรู้ เฉลียวฉลาด ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ช่วยให้เกิดความสุขสนุกรานเพลิดเพลิน ในขณะที่เดียวกันก็ปลูกฝังในเรื่องของลักษณะนิสัย ค่านิยม เจตคติ วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรมและความประพฤติอันดีงามที่เป็นที่ยอมรับของสังคม

5.5 หนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็ก

หนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กนั้นมีลักษณะดังนี้ (สนิท สัตโยภาส 2536 : 16)

1. เป็นเรื่องสั้น ๆ ไม่ซับซ้อน อ่านง่ายและสามารถอ่านจบภายในเวลาอันรวดเร็ว
2. เนื้อเรื่องให้ความสนุกอาจมีอารมณ์ขันและแทรกความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ ไปด้วยก็ได้
3. อาจเสนอเรื่องในรูปของนิทาน แต่มีคติสอนใจแทรกอยู่ ไม่สอนตรง ๆ
4. ใช้ภาษาง่าย ๆ เหมาะสำหรับเด็ก
5. มักมีภาพประกอบเนื้อเรื่องหรือเสนอเนื้อเรื่องด้วยภาพล้วนก็ได้

6.ภาพสีสันสดใส น่าดู และสามารถอธิบายเรื่องได้ดีด้วย

เช่นเดียวกับจินตนา ไบกาซูยี (2542 : 10-19) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กโดยทั่วไปไว้ดังนี้

1. เนื้อหาต้องมีวัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งบอกชัดเจนแต่เพียงเรื่องเดียว
2. เนื้อหาต้องมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย
3. แนวการเขียนเนื้อหาหรือ นำเสนอเนื้อหาควรเลือกให้เหมาะสมกับประเภทของเนื้อหา

และวัตถุประสงค์ของหนังสือ

4. ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก ภาพควรมีความหมายเหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือประเภทนั้น ๆ

5. ภาษาและสำนวนที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือเด็กต้องใช้คำง่าย ๆ ใช้ประโยคสั้น ๆ หนังสือเด็กเล็กใช้คำและประโยคซ้ำ ๆ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ด้านภาษา

6. ขนาดตัวอักษรและการเลือกใช้ตัวอักษรมีความสำคัญมากต่อการอ่าน ถ้าประโยคยาวมากหรือประโยคซับซ้อนมาก เด็กจะลืมข้อความที่อ่านผ่านมาแล้ว ดังนั้นจึงควรใช้ประโยคสั้น ๆ ขนาดตัวอักษรใหญ่ อ่านง่ายและชัดเจน

7. รูปเล่มหนังสือ ควรมีขนาดกะทัดรัด ไม่ใหญ่ กว้างหรือยาว หรือเล็กเกินไป เพราะเด็กจะถือไม่สะดวก

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 49-50) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของหนังสือที่เหมาะสมสำหรับเด็กไว้ใกล้เคียงกับ 2 ทัศนะที่กล่าวมาแล้ว ดังนี้

1. เนื้อหาตรงกับความสนใจของเด็กแต่ละวัย ซึ่งเนื้อหาที่ตรงกับความสนใจของเด็ก ได้แก่
 - 1.1 หนังสือคำประพันธ์ไม่สลับซับซ้อน มีความคล้องจองกัน บทกลอนง่าย ๆ
 - 1.2 เนื้อหาไม่จริงจังมากนัก แต่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน
 - 1.3 เป็นเรื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว เช่น สัตว์ เทพนิยาย นิทานต่าง ๆ

วีรบุรุษ วีรสตรี

- 1.4 เป็นเรื่องที่ขัดเขยอามรณ์และสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็กในแต่ละ

วัย

2. เนื้อหาสาระให้ข่าวสารแก่เด็ก การให้ความรู้โดยผ่านการอธิบายง่าย ๆ ช่วยในการพัฒนาทัศนคติ ค่านิยม ส่งเสริมความเข้าใจตนเอง ผู้อื่นและสภาพแวดล้อม สร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

3. ลักษณะของเรื่องและวิธีการเขียน จะต้องเดินเรื่องจับใจ ทันทใจ เนื้อเรื่องไม่สับสน แสดงความสามารถของตัวละครตัวเอกในเรื่อง ให้ความรู้แปลกใหม่ ตื่นเต้น ผจญภัย เศร้าสลด ตลก ขบขัน ไม่มุ่งเน้นสารคดีและคติธรรมมากเกินไป ภาษาที่ใช้ควรเป็นภาษาง่าย ๆ สะกดถูกต้อง

4. ขนาดของรูปเล่ม จะต้องมีความกะทัดรัด

5. ตัวอักษรตัวโตชัดเจน

6. ภาพ มีความสดใส ชัดเจน ดึงดูดความสนใจ มีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา

7. การจัดวางรูปหน้า การจัดข้อความ การเว้นช่องว่างจะต้องมีความเหมาะสม

8. ปกสีสวย ตรงต่อความเป็นจริง ดึงดูดความสนใจของเด็ก

9. ตัวละครอยู่ในวัยเดียวกัน หรือใกล้เคียงกับวัยของเด็ก

จากลักษณะหนังสือสำหรับเด็กที่กล่าวมาแล้วนั้น สามารถแยกองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ควรคำนึงถึงในการผลิตหนังสือสำหรับเด็กได้ดังนี้

1. เนื้อหา

เนื้อหาในหนังสือสำหรับเด็กนั้นจะต้อง เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เพราะเด็กจะสามารถนึกภาพออกได้ เนื่องจากเด็กรู้จักสิ่งนั้นแล้ว ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งยังสร้างเสริมความรู้ให้กว้างขึ้น ซึ่ง ฮอร์น (Horne, อ้างถึงในกรรณิการ์ นาคอยู่ 2523 : 8) ได้ให้เกณฑ์การประเมินค่าด้านเนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1.1 ให้ข้อคิดที่ควรให้เด็กทราบ

1.2 มีความเหมาะสมกับประสบการณ์และภูมิหลังของเด็ก

1.3 เนื้อเรื่องให้ข้อคิดเห็นที่เป็นปัจจุบัน

1.4 โครงเรื่องมีการกระทำที่ชวนให้ติดตาม

1.5 เนื้อเรื่องและการดำเนินเรื่องเป็นที่สนใจของเด็ก

1.6 เนื้อเรื่องทำให้เด็กเกิดอารมณ์คล้อยตาม

1.7 เนื้อเรื่องเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

1.8 เนื้อเรื่องช่วยส่งเสริมให้เด็กรักการอ่าน

1.9 เนื้อเรื่องแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของมนุษย์

1.10 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ความรัก การยอม รับผิดชอบต่อความเป็นเจ้าของและความเชื่อต่าง ๆ

1.11 ต้องเน้นในเรื่องความเมตตา การยกย่อง ความซื่อสัตย์ ความกล้าหาญ มีคุณธรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต

1.12 เนื้อเรื่องไม่เป็นการสอนศีลธรรมโดยตรง แต่จะแทรกไว้โดยเด็กไม่รู้ตัว

1.13 เนื้อหาทางด้านศีลธรรมและข้อควรประพฤติ เป็นสิ่งที่เด็กเข้าใจและไม่เกินความสามารถของเด็กที่จะฟังปฏิบัติได้

1.1.4 เขียนมีใจเป็นกลาง ต้องระวังไม่ให้เนื้อเรื่องมีอคติต่อเชื้อชาติ ศาสนา ลัทธิและชนกลุ่มน้อย

2. ลักษณะรูปเล่ม

รูปเล่มถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เด็กตัดสินใจว่าจะอ่านหรือไม่อ่านหนังสือเล่มนั้น การออกแบบรูปเล่ม ปกหน้าและปกหลังจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับหนังสือและดึงดูดความสนใจของเด็ก ซึ่งภายในหนังสือนิทานเล่มหนึ่งนั้นประกอบไปด้วยส่วนสำคัญต่าง ๆ ดังนี้ (รัญจวน อินทรกำแหง 2520 : 113-120)

2.1 ภาพ นับว่าเป็นหัวใจของหนังสือสำหรับเด็ก เด็กชอบอ่านหนังสือด้วยภาพมากกว่าตัวหนังสือ ฉะนั้นหนังสือหรือวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็กจึงไม่ควรขาดภาพประกอบ ภาพประกอบจะเป็นลักษณะใดก็ได้ จะเป็นภาพสี ภาพขาวดำ ภาพลายเส้น ภาพถ่าย ภาพสเก็ตซ์ ฯลฯ แต่คุณสมบัติที่สำคัญของภาพนั้นจะต้องเป็นภาพที่มีความรู้สึก มีชีวิต มีความเคลื่อนไหว มีความชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อเรื่องและอธิบายเรื่องได้

2.2 การจัดหนังสือ ควรมีความประณีตตั้งแต่ปก ภาพหน้าปกควรสอดคล้องกับเรื่อง การจัดหน้าในหนังสือไม่ควรประหยัดจนเกินไป การทิ้งหน้าให้ว่างก่อนขึ้นเรื่องเปรียบเสมือนการปล่อยให้เด็กให้ว่างก่อนทำความเข้าใจกับเรื่อง การทิ้งหน้ากระดาษแต่ละหน้าในหนังสือให้ว่างมาก ๆ อาจทิ้งหน้าหรือค่อนหน้าเป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะจะทำให้เด็กเข้าใจและติดตามเรื่องได้เร็วขึ้น โดยเฉพาะเด็กเล็กระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 นอกจากนี้การเว้นที่ด้านริมของหนังสือทั้งด้านในและด้านนอกก็ควรทำ เพราะจะช่วยให้เด็กอ่านหนังสือด้วยความสบายตามากขึ้น สำหรับตัวหนังสือนั้น ถ้าเป็นเด็กเล็กตัวหนังสือควรโต เพื่อให้ได้สัดส่วนกับกำลังสายตาของเด็ก และพิมพ์ด้วยตัวที่อ่านได้ชัดเจน

3. การใช้ภาษา

การใช้ภาษาในหนังสือสำหรับเด็ก นั้นจะต้องใช้ภาษาที่ตรงกับข้อเท็จจริง เป็นคำง่าย ๆ ที่เมื่อเด็กอ่านแล้วสามารถทำความเข้าใจได้ทันที ไม่ต้องคิดคำแปล สะกดถูกต้อง

5.6 ประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็ก

กระทรวงศึกษาธิการ (2541 : 1) ได้จัดทำเอกสารสภาพการผลิตและพัฒนาหนังสือสำหรับเด็กเพื่อการเผยแพร่ ซึ่งได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. เป็นสื่อขยายการรับรู้ของเด็กและช่วยพัฒนาความรู้ความคิดให้แตกฉานออกไป
2. เป็นอุปกรณ์ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่เด็กสามารถใช้แสวงหาความรู้ได้
3. เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก และช่วยในการใช้เว
ลาว่างให้เป็น
ประโยชน์
4. ให้ข่าวสารพร้อมทั้งการอธิบาย การพัฒนาเจตคติและค่านิยม ส่งเสริมความเข้าใจ
ตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม ขยายการรับรู้ สร้างความสำนึกและการตื่นตัวอยู่เสมอ ให้ความ
บันเทิง กระตุ้นจินตนาการเพื่อเสริมสร้างความคิดริเริ่ม ให้เกิดความคล้อยใจที่ใฝ่รู้
5. ช่วยส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจและอบอุ่น จากความสำเร็จของตัวละครที่อ่านและ
บรรยายภาคในการดำเนินเรื่อง
6. ช่วยให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือ มีนิสัยรักการอ่าน อันเป็นแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมทักษะ
7. ช่วยส่งเสริมจินตนาการ ให้คิดก้าวไกลไปกว่าสภาพที่เคยพบเห็น โดย นึกวาดภาพไว้ว่า
เรื่องควรจะเป็นต่อไปอย่างไร
8. ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน
9. ช่วยให้อ่านหนังสือได้คล่องแคล่วแตกฉาน
10. แสดงให้เห็นความเป็นจริงของชีวิต ช่วยให้เด็กสามารถเผชิญโลกได้อย่างเข้มแข็ง
11. ช่วยปลูกฝังคุณธรรม อันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กรุ่นใหม่ของสังคม
- 12.สนองความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น ช่วยให้สามารถหาคำตอบได้ด้วย
ตนเองจากการอ่านเรื่องที่ตนเองต้องการรู้
- 13.ทดแทนความต้องการที่เด็กขาดไป เช่น ความอยากมีเพื่อนของเด็กที่เป็นลูกโทนหรือ
เด็กที่ไม่มีโอกาสได้ไปเล่นกับเพื่อน หนังสือจะพาไปสู่โลกที่สนุก นานตื่นเต้น ทำให้ลืมความเหงา
ได้เป็นครั้งคราว

จากประโยชน์ของหนังสือสำหรับเด็กข้างต้นนั้น สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ 3
ประเด็นคือ

1. หนังสือเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาเด็ก ทั้งในเรื่องของความรู้ ความคิดสร้างสรรค์
ปฏิภาณไหวพริบ
2. หนังสือเป็นอาหารสมอง ช่วยพัฒนาสติปัญญาและอารมณ์ของเด็กได้เป็นอย่างดี
3. หนังสือเป็นเพื่อนคลายเหงาทดแทนบางสิ่งที่เด็กขาด

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพระบายสี

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศพบว่า มีนักวิจัยหลายท่านที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการวาดภาพระบายสีของเด็กไว้มากมาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฐิติรัตน์ อุตตะนันท์ (2530 : 90-94) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนกลุ่มดังกล่าว ในด้านการวาดภาพคน ภาพสัตว์ ภาพอิสระ การเลือกใช้สี และงานสร้างสรรค์ โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักเกณฑ์พัฒนาการทางศิลปะเด็กของโลเวนเฟลด์ (Lowenfeld) และนำภาพที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ไค-สแควร์ และ t-test ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี ในด้านการวาดภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางศิลปะอยู่ในระดับขั้นที่ 4 คือ ขั้นเริ่มต้นการเขียนภาพอย่างของจริง (The Dawning Realism)
3. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกใช้สี 4 ประเภทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สีประเภทที่นักเรียนเลือกใช้มากที่สุดคือ ดินสอสี สีที่นักเรียนเลือกใช้น้อยที่สุดคือ สีเทียน
4. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเลือกใช้สีทั้ง 12 สี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ นักเรียนชายเลือกใช้สีเหลืองมากที่สุด ส่วนนักเรียนหญิงเลือกใช้สีแดงมากที่สุด
5. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 งานสร้างสรรค์ที่นักเรียนทำคะแนนได้สูงคือ งานสร้างสรรค์โดยการเขียนภาพ ส่วนงานสร้างสรรค์ที่นักเรียนทำคะแนนได้น้อยที่สุดคือ งานสร้างสรรค์โดยการเพิ่มและตัดทอนภาพ

ชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์ (2543 : 83-85) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนไทยมุสลิมอายุ 7-9 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2543 จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม 2) แบบทดสอบการวาดภาพระบายสี 3) แบบประเมินค่า สร้างขึ้นจากหลักเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ จาก

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนไทยมุสลิม สามารถวาดภาพระบายสีได้ตามทฤษฎีของวิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ในขั้นที่ 3 คือ ขั้นวาดภาพได้คล้ายของจริง ดังนี้

1. ด้านการวาดภาพคน ลักษณะที่นักเรียนแสดงออกได้มากที่สุด คือ วาดภาพคนเฉพาะด้านหน้า คิดเป็นร้อยละ 90.47 และแสดงออกน้อยที่สุด คือ วาดภาพเน้นส่วนที่เห็นว่าสำคัญให้มีขนาดใหญ่ สิ่งที่เห็นว่าไม่สำคัญจะไม่วาด คิดเป็นร้อยละ 13.33

2. ด้านการใช้พื้นที่ว่าง ลักษณะที่นักเรียนแสดงออกได้มากที่สุด คือ วาดภาพมีลักษณะแบบนراب 2 มิติ คิดเป็นร้อยละ 95.23 แสดงออกน้อยที่สุดคือ วาดภาพแบบพับกลางหรือภาพแบบมอหะลุเห็นภายใน คิดเป็นร้อยละ 21.26

3. ด้านการใช้สี ลักษณะที่นักเรียนแสดงออกได้มากที่สุด คือ ระบายสีโดยอิสระ คิดเป็นร้อยละ 92.96 และแสดงออกได้น้อยที่สุด คือ ระบายสีตกแต่งบนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายหรือรายละเอียดอื่น ๆ ในภาพ คิดเป็นร้อยละ 21.26

4. ด้านการออกแบบ ลักษณะที่นักเรียนแสดงออกได้มากที่สุด คือ วาดภาพแสดงออกโดยอิสระและเป็นตัวของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 97.46 และแสดงออกน้อยที่สุด คือ วาดภาพมีรูปแบบซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสิ่งต่าง ๆ หรือเครื่องประดับต่าง ๆ เช่น เครื่องใช้ กำไล คิดเป็นร้อยละ 13.65

เฉลิมชัย ถึงดี (2544 : 50) ได้ทำการวิจัยเรื่องการผลิิตชุดการสอนการเขียนภาพระบายสี วิชาศิลปะศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนจากชุดการสอนเรื่องการเขียนภาพระบายสี วิชาศิลปะศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า ชุดการสอนที่ผลิตขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.31/81.97 ชุดการสอนที่ผลิตขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

บุญเสริม วัฒนกิจ (2547 : 69 - 73) ได้ทำการศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า นักเรียนแสดงออกได้มากที่สุดอยู่ในขั้นพัฒนาทางศิลปะขั้นที่ 4 คือการเริ่มเขียนภาพอย่างของจริง โดยมีลักษณะการแสดงออกทางศิลปะ ดังนี้

1. ด้านการวาดภาพคนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและแยกตามเพศ ลักษณะที่ลักษณะที่แสดงออกได้มากที่สุด คือการเน้นความแตกต่างระหว่างเพศด้วยเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ทรงผม ลักษณะในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีในด้านการวาดภาพคนของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีความแตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงจะวาดส่วนสำคัญของร่างกาย

ให้ใหญ่มากกว่านักเรียนชาย ส่วนนักเรียนชายจะใช้เส้นตามความเป็นจริงของร่างกายมากกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนชายส่วนใหญ่จะวาดสัดส่วนของร่างกายได้ค่อนข้างถูกต้อง รวมถึงการวาดท่าทางการเคลื่อนไหวได้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่านักเรียนหญิง

2. ด้านการใช้สี ลักษณะที่นักเรียนสามารถแสดงออกได้มากที่สุด คือ ใช้สีตามอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ประสบการณ์ของตน นอกจากนี้ นักเรียนชายใช้สีตามสภาพวัตถุในขณะนั้น ส่วนนักเรียนหญิงใช้สีตามความพอใจ

3. ด้านการใช้พื้นที่ว่าง ลักษณะที่นักเรียนแสดงออกได้มากที่สุด คือ การให้ความสำคัญกับที่ราบที่มองจากด้านบนลงมาสู่พื้นมากกว่าเส้นฐาน ลักษณะภาพที่วาดมีลักษณะแบบนราบ ซึ่งทำให้ภาพมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ว่าง

4. ด้านการออกแบบ ลักษณะที่นักเรียนแสดงออกได้มากที่สุด คือ สามารถออกแบบหรือตกแต่ง และใช้สิ่งต่าง ๆ ตามหน้าที่ของสิ่งนั้น ๆ จากการวิเคราะห์ภาพวาดของนักเรียนทั้งหมด พบว่านักเรียนชายทั้งหมดมีการแสดงออกทางศิลปะในด้านการออกแบบอยู่ในพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 4 ส่วนนักเรียนหญิงบางส่วนพบอยู่ในพัฒนาการขั้นที่ 3 ซึ่งยังไม่รู้จักการออกแบบ และขั้นพัฒนาการขั้นที่ 5 คือ รู้จักการออกแบบ ตกแต่ง จัดวาง และใช้สิ่งต่าง ๆ ตามหน้าที่ของสิ่งนั้น ๆ

อัจฉรา เพ็งทา (2548 : 105 - 110) ได้ทำการพัฒนาชุดการเรียนรู้การเขียนภาพระบายสีเชิงสร้างสรรค์จากเรื่องราวในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไว้ดังนี้

1. ผลของการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้พบว่า นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องการให้มีการพัฒนาชุดการเรียนรู้ การเขียนภาพระบายสีเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เรื่องราวในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. ผลการใช้ชุดการเรียนรู้พบว่านักเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน รวมถึงให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี นักเรียนได้ปฏิบัติงานด้วยตนเอง ทั้งงานกลุ่มและงานเดี่ยว นักเรียนได้มีโอกาสในการแสดงออกอย่างอิสระ สามารถนำประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้โดยใช้เรื่องราวในชุมชนจากสถานที่จริงด้วยตนเองและจากการเรียนรู้จากแหล่งประสบการณ์ในชุมชน ทำให้นักเรียนนำความรู้มาปฏิบัติเป็นผลงานทัศนศิลป์ได้อย่างสร้างสรรค์

3. ผลการประเมินและปรับปรุงแก้ไขชุดการเรียนรู้ ผลการประเมินด้านความรู้ความเข้าใจพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเขียนภาพระบายสีโดยใช้เรื่องราวในชุมชน

โดยหลังจากการใช้ชุดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนใช้ชุดการเรียนรู้ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

โคลเบิร์ต (Colbert 1988 : 103-104) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Problems of Representation : Preschool and Third Grade Children's Observational Drawing of a Three Dimensional Model" ผลการวิจัยพบว่า 1. เด็กก่อนวัยเรียนสามารถวาดภาพสามมิติได้มากที่สุด คือ แสดงความกว้าง ความยาวและแสดงความลึกของภาพเป็นรูปสามเหลี่ยมวางซ้อนอยู่ส่วนบน คิดเป็นร้อยละ 24

2. เด็กก่อนวัยเรียนสามารถวาดภาพสามมิติได้ใกล้เคียงความจริงที่สุด คือ แสดงด้านข้างสองด้านคล้ายภาพออปติค คิดเป็นร้อยละ 13 ของกลุ่มตัวอย่างในวัยเดียวกัน

3. นักเรียนเกรด 3 สามารถวาดภาพสามมิติได้มากที่สุด คือ แสดงความกว้าง ความยาว และแสดงความลึกของภาพเป็นรูปสามเหลี่ยมวางซ้อนอยู่ส่วนบน คิดเป็นร้อยละ 33 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในวัยเดียวกัน

4. นักเรียนเกรด 3 สามารถวาดภาพสามมิติได้ดีที่สุด คือ แสดงความกว้าง ความยาว และความลึกของภาพเป็นลักษณะภาพไอโซเมตริก

จากงานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการแสดงออกทางศิลปะของเด็กมีความแตกต่างกันตามวัย การนำเอาสื่อการสอนเข้ามาใช้ประกอบการสอนจึงควรที่จะคำนึงถึงความสามารถในการรับรู้ของเด็กในแต่ละวัย สื่อการสอนนั้นจึงจะมีประสิทธิภาพนำไปสู่การ บรรลุวัตถุประสงค์ของการสอน

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านประกอบ

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศพบว่า มีนักวิจัยหลายท่านที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการผลิตหนังสือสำหรับอ่านประกอบดังตัวอย่างต่อไปนี้

ศิวะพรรณ โหระกุล (2535:160-162) ได้ศึกษารรณกรรมสำหรับเด็กของวิริยะ สิริสิงห ประสาทบัณฑิต ในช่วงปี พ .ศ. 2515-2532 ในด้านองค์ประกอบ กลวิธีการเขียน การใช้ภาษา และคุณค่าของภาพประกอบ โดยหนังสือทั้งหมด 38 เรื่อง ผลการศึกษาปรากฏว่าองค์ประกอบของเรื่องด้านแนวคิด ให้ประโยชน์ในการส่งเสริมประสบการณ์งานอาชีพ และแทรกคำสอนด้านคุณธรรม เพื่อปลูกฝังให้ผู้อ่านมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม โครงเรื่องมี 7 ลักษณะ คือ การผจญภัย การกีฬา งานอาชีพ ความรัก เรื่องลึกลับ สอบสวน เกี่ยวกับสัตว์และวิทยาศาสตร์ ตัวละครแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ ตัวละครที่เป็นมนุษย์และเทียบเท่ากับมนุษย์ จากในเรื่องมีความสมจริงด้านกลวิธีการเขียน ใช้วิธีการเปิดเรื่องแบบบรรยายมากที่สุด การปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม

มากที่สุด การใช้ภาษาประกอบด้วยการใช้คำแสดงภาพ แสดงอาการ ใช้คำอุทาน คำซ้อน คำนวน ไวยากรณ์ คุณค่าของภาพประกอบมี 3 ประการ คือ ภาพช่วยเสริมแต่งให้วรรณกรรม น่าสนใจ ช่วยแปลความหมายและช่วยเสริมประสบการณ์

นอพร เหมะ (2541 : 75) ได้ทำการวิจัยเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบเรียนเชิงวรรณกรรม ในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ด้านงานประดิษฐ์และงานช่าง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบเรียนเชิงวรรณกรรม จำนวน 6 เล่ม ซึ่งจากการทดลองหาประสิทธิภาพแบบเรียน โดยการให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติตามกิจกรรมในแต่ละเล่ม ซึ่งนักเรียนจะลงมือปฏิบัติงานการประดิษฐ์ใบตอง เพื่อนำคะแนนที่ได้มาใช้ในการหาประสิทธิภาพบทเรียน ผลปรากฏว่า แบบเรียนทั้ง 6 เล่มมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดเอาไว้

กันยยา ถีตะแก้ว (2546 : 100) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง “การคัดแยกขยะมูลฝอย” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผลปรากฏว่า หนังสืออ่านประกอบ เรื่อง “การคัดแยกขยะมูลฝอย” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุพรรณภูมิ ในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการอ่านหนังสืออ่านประกอบสูงกว่าก่อนการอ่าน หนังสืออ่านประกอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ รวมถึงนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง “การคัดแยกขยะมูลฝอย” ทุกๆ ด้าน ได้แก่ ลักษณะรูปเล่ม หน้าปก ภาพการ์ตูน ลักษณะตัวอักษร เนื้อเรื่อง การใช้ภาษา คุณค่าการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับชอบมาก

ลัดดาวัลย์ บรรยงสง่า (2548 :86) ได้พัฒนาชุดนิทานเพื่อการส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ โดยใช้นิทานที่มีเนื้อหาส่งเสริมจริยธรรม 3 ด้าน คือ ความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และ วาจาสุภาพ ด้านละ 3 เรื่อง รวมทั้งหมด 9 เรื่อง พบว่าการพัฒนาระดับการรับรู้ด้านจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ (อายุ 2-3 ปี) ในด้านความเมตตา ความเอื้อเฟื้อ และวาจาสุภาพหลังจากการจัดกิจกรรมการเล่านิทานโดยใช้ชุดนิทานทั้งหมดโดยรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

เฟรนช์ (French 1952 : 90-95) ได้ทำการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบว่า เด็กชอบภาพที่มีลักษณะซับซ้อน (complexity) หรือภาพที่มีลักษณะง่าย ๆ (simplicity) และภาพที่เด็กชอบนั้นมีลักษณะเหมือนกับภาพที่ผู้ใหญ่ชอบหรือไม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ ครู โรงเรียนประถมศึกษา 88 คน นักเรียนเกรด 1 จาก 6 โรงเรียน จำนวน 142 คน และนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่งอีก 544 คน ทำการทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างดูภาพทีละคู่ รวม 13 คู่ ภาพแต่ละคู่มีลักษณะซับซ้อนภาพหนึ่ง อีกภาพหนึ่งมีลักษณะง่าย ๆ ให้กลุ่มตัวอย่างแต่ละ

คนบอกว่า ตนชอบภาพใด ผลการศึกษาพบว่า ครูชอบภาพที่มีลักษณะซับซ้อนมากกว่าภาพง่าย ๆ ส่วนเด็กนักเรียนเกรด 1 ซึ่งมีอายุ 6 ปี ชอบภาพที่มีลักษณะง่าย ๆ และกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนตั้งแต่อนุบาลถึงเกรด 5 แสดงให้เห็นชัดเจนว่า เด็กยังมีอายุน้อยยิ่งเลือกภาพลักษณะง่าย ๆ มากกว่าเด็กที่มีอายุสูงขึ้น เด็กผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะเลือกภาพง่าย ๆ มากกว่าเด็กผู้ชายในทุกระดับอายุ และเด็กที่มีฐานะ วัฒนธรรมต่างกันต่างก็เลือกภาพลักษณะเดียวกัน

โมนิก (Monique 2003 : 6.1-6.9) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาด้านภาษาของเด็กก่อนวัยโดยใช้หนังสือ ซึ่งเป็นสื่อที่ให้ทั้งความบันเทิงและความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน ในการวิจัยนี้เป็นการพัฒนาทางด้านภาษาของเด็กก่อนวัยเรียนด้วยการอ่านให้ฟังซ้ำ ๆ โดยให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ต่าง ๆ ด้วยหนังสือภาพ โดยมีวิธีการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เลือกหนังสือภาพที่ดึงดูดความสนใจของเด็ก ขั้นที่ 2 แกะไขต้นฉบับเดิมโดยการแทนที่คำศัพท์ของเด็กก่อนวัยเรียนด้วยคำที่มีความหมายเหมือนกัน ด้วยคำศัพท์ประมาณ 10-13 คำ ขั้นที่ 3 สร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจและการอ่านออกเสียงของเด็ก ในส่วนของการทดสอบความเข้าใจในคำศัพท์ต่าง ๆ นั้น เด็กจะต้องถูกทดสอบโดยการให้เลือกภาพที่ตรงกับคำศัพท์จากตัวเลือกจำนวน 4 ภาพ ซึ่งภาพประกอบนั้นจะมีความแตกต่างไปจากหนังสือ ซึ่งการวัดความเข้าใจนี้จะทำการทดสอบ 3 ครั้ง คือก่อนที่เด็กจะอ่านหนังสือ หลังจากอ่านหนังสือ และหลังจากอ่านหนังสือจบ 1 สัปดาห์ จากผลการวิจัยพบว่า ประโยชน์ของการอ่านให้ฟังซ้ำ ๆ กัน 3 ครั้ง พร้อมกับดูภาพประกอบในหนังสือภาพ ทำให้เด็กมีความเข้าใจและสามารถออกเสียงคำศัพท์ใหม่ ๆ ได้ดีกว่าเมื่อเทียบกับการอ่านเพียง 1 หรือ 2 ครั้ง ซึ่งเด็กจะไม่สามารถเรียนรู้คำใหม่ ๆ ได้หลังจากการฟังเพียง 1 หรือ 2 ครั้ง

จากงานวิจัยข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สื่อประเภทหนังสือที่มีภาพประกอบสวยงาม จะช่วยเร้าความสนใจของเด็กได้ดี ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากหนังสือจะช่วยเสริมประสบการณ์ ให้ความรู้ที่กว้างขวางและลึกซึ้งแล้ว หนังสือยังเป็นสื่อที่ช่วยปลูกฝังทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้อีกด้วย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กรณีศึกษาโรงเรียนรักษาทรีพิทยากร จ.ปราจีนบุรีนี้เป็นลักษณะของการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยที่มีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. รูปแบบในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปีที่ 5 โรงเรียนรักษาทรีพิทยากร ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ทั้งหมด 4 ห้องเรียน จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรักษาทรีพิทยากร ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ได้จากการเลือกแบบยกชั้น (Cluster Sampling) 2 ห้องเรียน จาก 4 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก เพื่อมาเป็นกลุ่มทดลอง (Experimental group) จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม (Control group) จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี

2.หนังสืออ่าน ประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปะ ศึกษา เรื่องการ วาดภาพระ บายสี สำหรับ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2

3.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และข้อคำสั่งการปฏิบัติกรวาดภาพระบายสี

4.แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้ วิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพระบายสี

5.แบบสังเกตพฤติกรรมกรเรียนรู้วิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพระบายสีของนักเรียน

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.แผนการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพระบายสี

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพระบายสี ผู้วิจัยทำตาม ขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาหลัก กุศตรการศึกษาระดับพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 1 ทักษะศิลป์ ช่วงชั้นที่ 2

1.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรอบแนวคิดจากการจัดกลุ่มสนทนา

1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยา นิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรชาติ ทินานนท์ อาจารย์ภาควิชาออกแบบสื่อสาร

คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์สุชาติ ทองสีมา

อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปะศึกษา

คณะศิลปกรรมศาสตร์

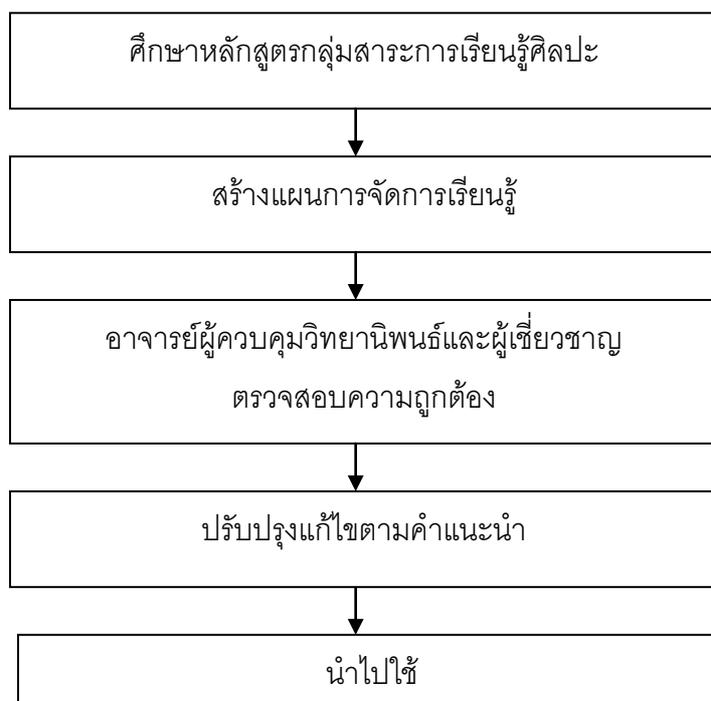
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ทำการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและได้เป็น แผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์

จากขั้นตอนการดำเนินการสร้าง แผนการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพ ระบายสี สามารถสรุปได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

2.การสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพ ระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ในการพัฒนาหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน คือ 1) การจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) 2) การสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี 3) การสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.การจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion)

การหากรอบความคิดในการพัฒนาหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา จากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดย

1.1 ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการและแนวคิด ทฤษฎี หลักการในการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion)

1.2 ประมวลความรู้ที่ได้จากการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างประเด็นคำถาม

1.3 ขอคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อกำหนดประเด็นคำถามนำกลุ่มสนทนา และทำการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ประเด็น 2 ประเด็นคือ 1) เนื้อหาและการจัดการเรียนการสอน 2) การออกแบบและผลิตหนังสือเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา มีลักษณะคำถามดังนี้

1. การสอนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพพระบายสี ในระดับประถมศึกษา ปัจจุบันมีการสอนในเรื่องใดบ้าง

2. จากขอบเขตของเนื้อหาที่ได้กล่าวมาแล้ว ควรมีการกำหนดจุดประสงค์และความคิดรวบยอดอย่างไรบ้าง

3. รูปแบบการสอนเป็นอย่างไร มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร

4. ในกาณ์วัดและประเมินผล ควรมีการวัดและประเมินผลในรูปแบบใด

5. ข้อคำสั่งที่จะใ้ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติงานเป็นอย่างไรจึงจะครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหา

6. การประเมินผลงานปฏิบัติของนักเรียนจะต้องประเมินในด้านใดบ้าง

7. ควรใช้เครื่องมือใดในการสังเกตพฤติกรรมกาณ์เรียนของนักเรียน และควรใช้ผู้สังเกตจำนวนกี่คน

8. ในกรณีที่มีการใช้หนังสืออ่านประกอบมาเป็นสื่อการสอน หนังสือนั้นควรมีลักษณะอย่างไร

9. หากมีการนำสื่อการสอนประเภทหนังสืออ่านประกอบเข้ามาใช้ประกอบในการสอนศิลปะ ลักษณะของหนังสือควรเป็นอย่างไร

10. มีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในหนังสืออ่านประกอบอย่างไร

11. องค์ประกอบต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีในหนังสืออ่านประกอบนี้คืออะไรบ้าง

เมื่อได้ข้อคำถามแล้วผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ โดยเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการ แนะนำของ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ จำนวน 8 ท่าน เพื่อมาร่วมกลุ่มสนทนา

1.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) ตามประเด็นที่กำหนด โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

ขั้นเตรียมการ

1. ประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขออนุญาตหมายเวลาและสถานที่ ในการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group Discussion) ซึ่งในการจัดกลุ่มสนทนา ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนาเป็น 3 กลุ่มคือ

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาและการออกแบบ ผลิตหนังสือสำหรับเด็ก ได้แก่

รศ. วรพงศ์ วรชาติอุดมพงศ์	หัวหน้าภาควิชาศิลปการออกแบบและ เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี
อาจารย์ ดร.วิรัตน์ คำศรีจันทร์	รองผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล

คุณชาญศิลป์ กิตติโชติพาณิชย์ นักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก

ผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา ได้แก่

อาจารย์กวี รัชพลอรียกุล	โรงเรียนวัดประดู่ธรรมาธิปไตย เขตบางซื่อ
อาจารย์ภูษิษา ธนเกษพิศาล	โรงเรียนวัดเดิมบาง อ.เดิมบางนางบวช จ.สุพรรณบุรี
มาสเตอร์พรศักดิ์ ชาวพรหม	โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา ได้แก่

รองศาสตราจารย์ พิระพงษ์ กุลพิศาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
อาจารย์เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ	วิทยาลัยอาชีวศึกษา จ.นครปฐม

2. เตรียมสถานที่ประชุม และวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ

3. เตรียมผู้ช่วยในการบันทึกเสียงและจัดบันทึกการจัดกลุ่มสนทนา

ขั้นตอนการกลุ่มสนทนา

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์ของการจัดกลุ่มสนทนา จากนั้นจึงแนะนำผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาแต่ละท่าน

2. สนทนาเรื่องทั่วไปเพื่อสร้างบรรยากาศของความคุ้นเคย ความเป็นกันเอง ขออนุญาตบันทึกเสียงและถ่ายภาพ

3. ผู้วิจัยดำเนินการกลุ่มสนทนาและสรุปผลการสนทนาตามประเด็นที่กำหนด

4. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยบันทึกผลของการจัดกลุ่มสนทนาตามความเป็นจริงโดยทันที

ขั้นสรุปผล

1. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion)
 2. สรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) ในแต่ละประเด็นคำถาม
 3. นำข้อมูลที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้ง
- จากขั้นตอนการการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion)

จากการจัดกลุ่มสนทนาเพื่อหากรอบความคิดในการจัดทำหนังสืออ่านประกอบ การเรียน
 วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ด้านเนื้อหา

เนื้อหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการวาดภาพระบายสีที่นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ควรจะได้เรียนรู้ คือ
 เรื่องของวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ สี ซึ่งสีที่ใช้ในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 คือ ดินสอสี สีน้ำ สี
 ไปสเตอร์ สีชอล์ค ทฤษฎีสี (วงจรสีและวรรณะของสี) ความรู้สีของสี เทคนิคการระบายสี รวมถึง
 ทักษะการวาด การใช้เส้น ความรู้สีของเส้น มิติ แสง-เงา

จากเนื้อหาดังกล่าวสามารถสรุปได้เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องนำเสนอในหนังสืออ่าน
 ประกอบ 2 เรื่องใหญ่ ๆ คือ การวาด ได้แก่ การขีดเขียนเส้นลักษณะต่าง ๆ และการระบายสี โดย
 เน้นในเรื่องของทฤษฎีสี (วงจรสีและวรรณะของสี)

ด้านการจัดการเรียนการสอน

กำหนดวิธีสอน กิจกรรม และบทบาทของครูโดยการเขียนเป็นแผนการ จัดการเรียนรู้ที่มี
 ความสอดคล้องกับหลักสูตร ผ่านการวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญ โดยการสอนแบบมีหนังสือและไม่
 มีหนังสือต้องมีความสอดคล้องกัน ใช้เนื้อหาเดียวกัน

มีการประเมินผล 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะในการทำงาน และความคิดสร้างสรรค์ มีการ
 สังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน โดย ประเด็นในการสังเกต ได้แก่ ความสนุกสนาน ความตั้งใจ
 ทำงาน ความร่วมมือ การนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงาน อาจตั้งกรรมการเพื่อทำการสังเกต ทำ
 บันทึกลงหลังการสอนหรือให้นักเรียนเขียนบรรยายความรู้ที่ร่วมด้วย

ด้านหนังสืออ่านประกอบ

หนังสืออ่านประกอบที่เหมาะสมสำหรับเด็กในช่วงชั้นที่ 2 สรุปได้ดังนี้

- 1.เด็กวัยนี้มีความสามารถในการจดจำน้อย ดังนั้นความยาวของเนื้อหาจึงไม่ควรมาก
 จนเกินไปและมีพื้นที่สำหรับการลงมือปฏิบัติ
- 2.องค์ประกอบของหนังสือ คือ ภาพ ตัวอักษร lay out ตัวอักษรมีขนาด 18-22 pt รูปเล่ม
 ของหนังสือ ในเด็กเล็ก ๆ ควรมีขนาดใหญ่ สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรมีขนาด A4
- 3.ภาพประกอบเป็นภาพสี หากเป็นภาพจริงจะต้องเป็นภาพจริงทั้งหมด หรือเป็น
 การ์ตูนก็จะต้องเป็นภาพการ์ตูนทั้งหมดเพื่อให้ความต่อเนื่องเป็นชุดเดียวกัน ควรเป็นภาพที่
 สามารถทำให้เกิดความประทับใจ ลดทอนรายละเอียดหรือลายเส้นที่ซับซ้อน
- 4.การนำเสนอจะต้องดึงดูดความสนใจ ให้ความรู้ เสริมสร้างจินตนาการ ความเพลิดเพลิน
 ใช้ภาพเป็นหลักในการอธิบาย ตัวอักษรเป็นสิ่งรองลงมา

5. อาจมีการสร้างเรื่องขึ้นมาและสอดแทรกความรู้อย่างต่อเนื่อง มีตัวละครที่แตกต่างกัน เพื่อสื่อสารกับเด็ก ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิด แต่ไม่ควรมีจำนวนมากกว่า 3 ตัว โดยสร้างลักษณะเฉพาะของตัวการ์ตูนขึ้นมาใหม่ โดยจะต้องลดทอนรายละเอียด หรือลายเส้นที่ซับซ้อนลง

2. การสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี (ฉบับร่าง)

ผู้วิจัยสร้าง และพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะ ศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) และศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เนื้อหาเกี่ยวกับการวาดภาพระบายสี รวมไปถึงวิธีการผลิตหนังสือ

2.2 กำหนดความคิดรวบยอดและจุดมุ่งหมาย

2.3 สร้างฉบับร่างของหนังสือ ทดลองจัดวางตัวอักษรและภาพประกอบให้เหมาะสม โดยใช้กรอบความคิดจากการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) ซึ่งจากการวิเคราะห์หลักสูตร กรอบความคิดและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้ทำการสรุปและเลือกเนื้อหาที่จะนำเสนอในหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี คือ เรื่องของเส้นและสี จัดทำเป็นหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะศึกษาฉบับร่าง (Sketch) 1 ชุด โดยใช้ชื่อชุดว่า “สนุกกับเส้นและสี” ประกอบด้วยหนังสือจำนวน 2 เล่ม คือ “ความลับของเส้น” และ “ความมหัศจรรย์ของสี” โดยนำเสนอเนื้อหาผ่านตัวละคร 3 ตัว

3. การสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบ

ในการสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบ ผู้วิจัยได้ทำตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ปรึกษา อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยา นิพนธ์ ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสอบถามผู้รู้ถึงการสร้างประเด็นคำถามที่ครอบคลุมการหาคุณภาพหนังสือ

3.2 สร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวกับการออกแบบหนังสือสำหรับและความเหมาะสมของเนื้อหา จากนั้นเสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อย

3.3 นำแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบไปหา ความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

รองศาสตราจารย์ประทีน คล้ายนาค อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร

อาจารย์ ดร. อนิรุทธ์ สติมัน

อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผศ. ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร

เป็นผู้พิจารณาโดยให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

คะแนน +1 สำหรับคำถามข้อที่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์

คะแนน 0 สำหรับคำถามข้อที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องจุดประสงค์หรือไม่

คะแนน -1 สำหรับคำถามข้อที่ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

บันทึกผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อแล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือก ข้อคำถามดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรรยา 2548 : 150-151)

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 พิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

สำหรับแบบประเมินคุณภาพ หนังสืออ่านประกอบ นั้น ผู้วิจัยได้ แยกคำถามครอบคลุม 4 ด้าน คือ ลักษณะของรูปเล่ม ภาพประกอบ เนื้อหาและการใช้ภาษา (หทัย ต้นหยง 2525 : 392-394)

ในการแปลความหมายของแบบ ประเมินคุณภาพ หนังสืออ่านประกอบ มีการให้ระดับการประเมินดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

แปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด 2539 : 66-68, อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์ เลิศ 2549 : 41) ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง	เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

หากคะแนนการประเมินอยู่ในระดับ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าเนื้อหาหนังสืออ่านประกอบมีความเหมาะสม

จากการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบประเมินหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี (ด้านเนื้อหา)

ข้อคำถาม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			คะแนนรวม	ดัชนีความสอดคล้อง	สรุปผล
	1	2	3			
1.ด้านเนื้อหา						
1.1 เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
1.2 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
1.3 เนื้อหามีความถูกต้อง	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
1.4 ความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้เรียน	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
1.5 การลำดับความยากง่ายของเนื้อหา มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
1.6 วิธีการนำเสนอเนื้อหา มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
1.7 รูปภาพประกอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
1.8 แบบฝึกหัดมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
2.ด้านภาษา						
2.1 ความเหมาะสมของภาษากับระดับผู้เรียน	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
2.2 ภาษาที่ใช้สามารถสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียน	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้

จากตารางที่ 1 แสดงผลการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบด้านเนื้อหา โดยผู้วิจัยได้

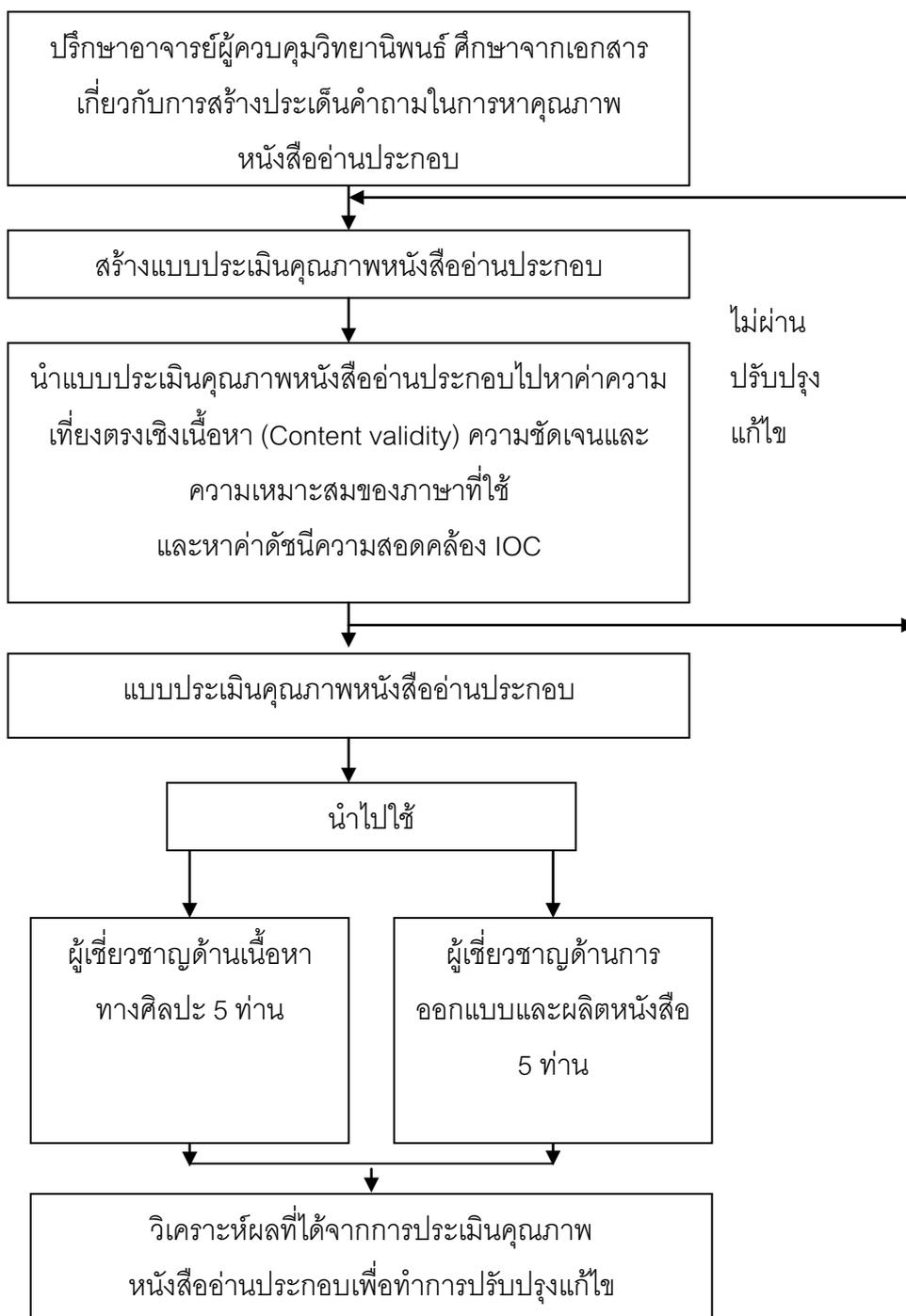
สร้างข้อคำถามเพื่อประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบทางด้านเนื้อหาขึ้น 10 ข้อ แบ่งเป็นด้านเนื้อหา 8 ข้อ และด้านภาษา 2 ข้อ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นแล้วว่าใช้ได้ทั้ง 10 ข้อ

ตารางที่ 2 ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบประเมินหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปะ เรื่อง การวาดภาพระบายสี (ด้านการออกแบบ)

ข้อคำถาม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			คะแนนรวม	ดัชนีความสอดคล้อง	สรุปผล
	1	2	3			
1. ลักษณะองค์ประกอบภายนอก (ปก)						
1.1 ปกดึงดูดความสนใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
1.2 ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
1.3 รูปแบบตัวอักษรมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
1.4 ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
1.5 ขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
2. ลักษณะองค์ประกอบภายใน					1.00	ใช้ได้
2.1 การจัดหน้ามีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+3		
2.2 ภาพประกอบมีขนาดที่เหมาะสมและชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
2.3 รูปแบบตัวอักษรที่ใช้มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
2.4 ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
2.5 สีของตัวอักษรมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
2.6 ปริมาณของภาพประกอบมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้

จากตารางที่ 2 แสดงผลการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจน และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบด้านการออกแบบ โดยผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามเพื่อประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบทางการออกแบบขึ้น 11 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะภายนอกของหนังสืออ่านประกอบ 5 ข้อ และคำถามเกี่ยวกับลักษณะภายในของหนังสืออ่านประกอบ 6 ข้อ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นแล้วว่าใช้ได้ทั้ง 11 ข้อ

จากขั้นตอนการสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะ ศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สามารถสรุปเป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบ

2.4 ผู้วิจัยนำหนังสืออ่านประกอบวิชาศิลปศึกษาฉบับร่าง (Sketch) นี้ไปให้อาจารย์ ผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเพื่อปรับปรุง แก้ไข ก่อนจะนำไป นำฉบับร่างของหนังสือ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและประเมิน เพื่อปรับปรุงแล้ว จัดทำเป็นรูปเล่ม จริง ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบหนังสือฉบับร่าง ได้แก่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรชาติ ทินานนท์	อาจารย์ภาควิชาออกแบบสื่อสาร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์สุชาติ ทองสีมา	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์พรเพ็ญ กัดไวยเนตร	อาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

2.5 นำหนังสืออ่านประกอบที่จัดทำเป็นรูปเล่มจริงไปรับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ 5 ท่าน เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา 5 ท่าน ได้แก่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร	หัวหน้าภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์สุรพงษ์ ด้านลักษณะโยธิน	อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
อาจารย์เฉลิมชนม์ ทองชัยวุฒิกุล	อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) โรงเรียนรัชชาทรพย์พิทยากร จ.ปราจีนบุรี
รองศาสตราจารย์ สภาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ	อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์ สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

จากการเข้ารับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา

(n=5)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความเหมาะสม	ลำดับที่
	1	2	3	4	5				
1.ด้านเนื้อหา									
1.1 เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร	5	5	5	5	4	4.80	0.40	มากที่สุด	1
1.2 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์	5	4	5	5	4	4.60	0.49	มากที่สุด	2
1.3 เนื้อหามีความถูกต้อง	5	5	5	5	4	4.80	0.40	มากที่สุด	1
1.4 ความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้เรียน	4	5	5	4	3	4.20	0.75	มาก	4
1.5 การลำดับความยากง่ายของเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	5	5	5	5	4	4.80	0.40	มากที่สุด	1
1.6 วิธีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	5	5	4	5	5	4.80	0.40	มากที่สุด	1
1.7 รูปภาพประกอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4	2	5	5	3	3.80	1.17	มาก	5
1.8 แบบฝึกหัดมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4	4	5	5	4	4.40	0.49	มาก	3
2.ด้านภาษา									
2.1 ความเหมาะสมของภาษากับระดับผู้เรียน	4	5	5	5	4	4.60	0.49	มากที่สุด	2
2.2 ภาษาที่ใช้สามารถสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียน	5	5	5	5	4	4.80	0.40	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม						4.56			
S.D.						0.32			
ระดับความเหมาะสม						มากที่สุด			

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา ผลการประเมินพบว่าความเหมาะสมของเนื้อหาของหนังสืออ่านประกอบวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$ S.D.= 0.32) และมีข้อเสนอแนะ คือ 1) ให้ปรับแก้ในเรื่องของแบบฝึกหัด โดยลักษณะของแบบฝึกหัดควรเป็นลักษณะที่ให้นักเรียนได้ลงมือวาดแทนการเขียนเป็นตัวหนังสือ 2) เลือกใช้รูปภาพที่มีความชัดเจน ตรงกับเนื้อหา 3) เพิ่มบรรณานุกรมภาพของศิลปินที่นำมาใช้เป็นภาพประกอบคำอธิบาย ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข โดยการจัดทำรูปแบบของแบบฝึกหัดให้นักเรียนได้สามารถลงมือวาดได้ ทำการเปลี่ยนภาพประกอบและเพิ่มบรรณานุกรมภาพที่ตอนท้ายของเล่ม

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกรออกแบบ 5 ท่าน ได้แก่

อาจารย์ ดร. สุรพล บุญลือ	อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและการสื่อสาร การศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
อาจารย์ ดร. นฤมล ศิระวงษ์	อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ชิวัน วิสาสะ	นักเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก สำนักพิมพ์ครุชิวัน
รองศาสตราจารย์เกริก ยूनพันธ์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาวรรณกรรม สำหรับเด็ก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์	อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการเข้ารับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยผู้เชี่ยวชาญทางการออกแบบ

(n=5)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความเหมาะสม	ลำดับที่
	1	2	3	4	5				
1. ลักษณะองค์ประกอบภายนอก (ปก)									
1.1 ปกดึงดูดความสนใจ	5	4	4	3	3	3.80	0.75	มาก	3
1.2 ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	5	4	3	3	3	3.60	0.80	มาก	4
1.3 รูปแบบตัวอักษรมีความเหมาะสม	5	4	4	3	3	3.80	0.75	มาก	3
1.4 ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ	5	4	3	4	2	3.60	1.02	มาก	4
1.5 ขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม	4	4	4	5	3	4.00	0.63	มาก	2
2. ลักษณะองค์ประกอบภายใน									
2.1 การจัดหน้ามีความเหมาะสม	5	5	4	4	3	4.20	0.75	มาก	1
2.2 ภาพประกอบมีขนาดที่เหมาะสม และชัดเจน	5	5	4	4	2	4.00	1.10	มาก	2
2.3 รูปแบบตัวอักษรที่ใช้มีความเหมาะสม	4	5	5	3	4	4.20	0.75	มาก	1
2.4 ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	4	5	4	5	2	4.00	1.10	มาก	2
2.5 สีของตัวอักษรมีความเหมาะสม	5	4	5	5	2	4.20	1.17	มาก	1
2.6 ปริมาณของภาพประกอบมีความเหมาะสม	4	5	4	4	2	3.80	0.98	มาก	3
เฉลี่ยรวม						3.93			
S.D.						0.21			
ระดับความเหมาะสม						มาก			

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านกรอกแบบ ผลการประเมินพบว่าความเหมาะสมของการออกแบบหนังสืออ่านประกอบวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$ S.D. = 0.21) และมีข้อเสนอแนะ คือ ควรระบุลำดับเลขของกิจกรรม เนื่องจากในเฉลยกิจกรรมมีการเขียนลำดับตัวเลขกำกับไว้ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

2.6 ทำการหาประสิทธิภาพให้ได้ตามเกณฑ์ 70/70 กล่าวคือ ระดับประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ คิดได้จากคะแนนการทดสอบระหว่างเรียนรวมกัน และคะแนนสอบหลังการอ่านหนังสือ โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E1 (คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละจากทำแบบทดสอบหลังเรียนเมื่ออ่านหนังสือแต่ละเล่มจบ) E2 (คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบ หลังเรียนจาก หนังสืออ่านประกอบ ทั้งหมด) โดยครั้งที่ 1 ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 5 ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ จากการทดลองแบบเดี่ยว (One to One Tryout)

จำนวนนักเรียน	คะแนนระหว่างเรียน		ทดสอบหลังเรียน		ประสิทธิภาพ E ₁ / E ₂
	ครั้งที่ 1 (10 คะแนน)	ครั้งที่ 2 (10 คะแนน)	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	
3	8.33	7.00	20	15	76.66/75.00
	รวมคะแนนเฉลี่ย 7.66				
	คิดเป็นร้อยละ 76.66		ร้อยละ 75.00		

จากตารางที่ 5 พบว่าหนังสืออ่านประกอบวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียน (E₁) เท่ากับร้อยละ 76.66 และผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้หลังเรียน (E₂) เท่ากับร้อยละ 75.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 70/70

จากการทดลองใช้หนังสืออ่านประกอบ แบบเดี่ยว (One to One Tryout) มีข้อที่ต้องปรับปรุงแก้ไขคือ เพิ่มขนาดของตัวอักษรให้ใหญ่ขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาทำการปรับปรุงแก้ไขหนังสืออ่านประกอบโดยจากเพิ่มขนาดของตัวอักษรจาก 18 pt เป็น 20 pt

2.7 ทำการหาประสิทธิภาพให้ได้ตามเกณฑ์ 75/75 โดยนำหนังสืออ่านประกอบที่ปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองรายบุคคลแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มย่อย (Small group try-out) ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน ซึ่งมีผลการเรียน เก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 6 ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ จากการทดลองแบบกลุ่มย่อย (Small Group Tryout)

จำนวน นักเรียน	คะแนนระหว่างเรียน		ทดสอบหลังเรียน		ประสิทธิภาพ E_1 / E_2
	ครั้งที่ 1 (10 คะแนน)	ครั้งที่ 2 (10 คะแนน)	คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้	
9	8.33	7.56	20	15.67	78.33/79.44
	รวมคะแนนเฉลี่ย 7.83				
	คิดเป็นร้อยละ 78.33		ร้อยละ 79.44		

จากตารางที่ 6 พบว่าหนังสืออ่านประกอบวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียน (E_1) เท่ากับร้อยละ 78.33 และผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้หลังเรียน (E_2) เท่ากับ ร้อยละ 79.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 75/75

จากการทดลอง ใช้หนังสืออ่านประกอบ แบบกลุ่มย่อย (Small Group Tryout) มีข้อเสนอแนะคือ ควรจะมีการจัดทำหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะในเรื่องอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเรื่องของเส้นและสี เนื่องจาก การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะของภาพการ์ตูนทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและทำความเข้าใจได้ง่าย

2.8 ทำการหาประสิทธิภาพให้ได้ตามเกณฑ์ 80/80 นำหนังสืออ่านประกอบที่ปรับปรุงแก้ไขจากการทดลอง ย่อยแล้ว ไปใช้ในทดลองกับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ผลการทดลองดังจะเสนอในบทต่อไป

จากขั้นตอนการสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สามารถสรุปเป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการการสร้างและพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ

3. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และข้อคำสั่งการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี

ในการสร้าง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ข้อคำสั่ง การปฏิบัติการวาดภาพระบายสี ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วยแบบทดสอบที่เป็นปรนัย 20 ข้อ และข้อคำสั่ง การปฏิบัติการวาดภาพระบายสี ซึ่งได้มาจากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

3.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย

ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย ผู้วิจัยทำตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 ผู้วิจัยศึกษาศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2548 : 95)

3.1.2 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์

3.1.3 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบทดสอบชนิด 4 ตัวเลือก ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 40 ข้อ

3.1.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

ผศ. ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

อาจารย์สุชาติ ทองสีมา อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ภูษิษา ธนเกษพิศาล อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) โรงเรียนวัดเดิมบาง

อ.เดิมบางนางบวช จ.สุพรรณบุรี

เป็นผู้พิจารณาโดยให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

คะแนน +1 สำหรับคำถามข้อที่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์

คะแนน 0 สำหรับคำถามข้อที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องจุดประสงค์หรือไม่

คะแนน -1 สำหรับคำถามข้อที่ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

บันทึกผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อแล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาของข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์ จรุง 2548 : 150-151)

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 พิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

จากการนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 40 ข้อ ไปรับการ ตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจนและความเหมาะสมของ ภาษาที่ใช้ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ผู้เชี่ยวชาญ ญลงความเห็นแล้วว่าใช้ได้ทั้ง 40 ข้อ โดยมีข้อเสนอแนะให้เลือกรูปภาพที่มีความ ชัดเจน ไม่คลุมเครือและควรเน้นข้อความ “ไม่ใช่” “ไม่ถูกต้อง” ให้ชัดเจน

3.1.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่ มีลักษณะสภาพใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนรักษาทหารพิทยากร 1 ห้องเรียน จำนวน 39 คน

3.1.6 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วนำมาปรับปรุงให้ได้ตามเกณฑ์คุณภาพ โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 ขึ้นไป ได้ข้อสอบจำนวน 20 ข้อ และทำการเลือกไว้ ใช้ทดลอง 20 ข้อ

3.1.7 นำแบบทดสอบจากการคัดเลือกและปรับปรุงแก้ไขแล้วนำมาคำนวณหา ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 Kuder Richardson (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 123) ซึ่งคำนวณได้ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.742

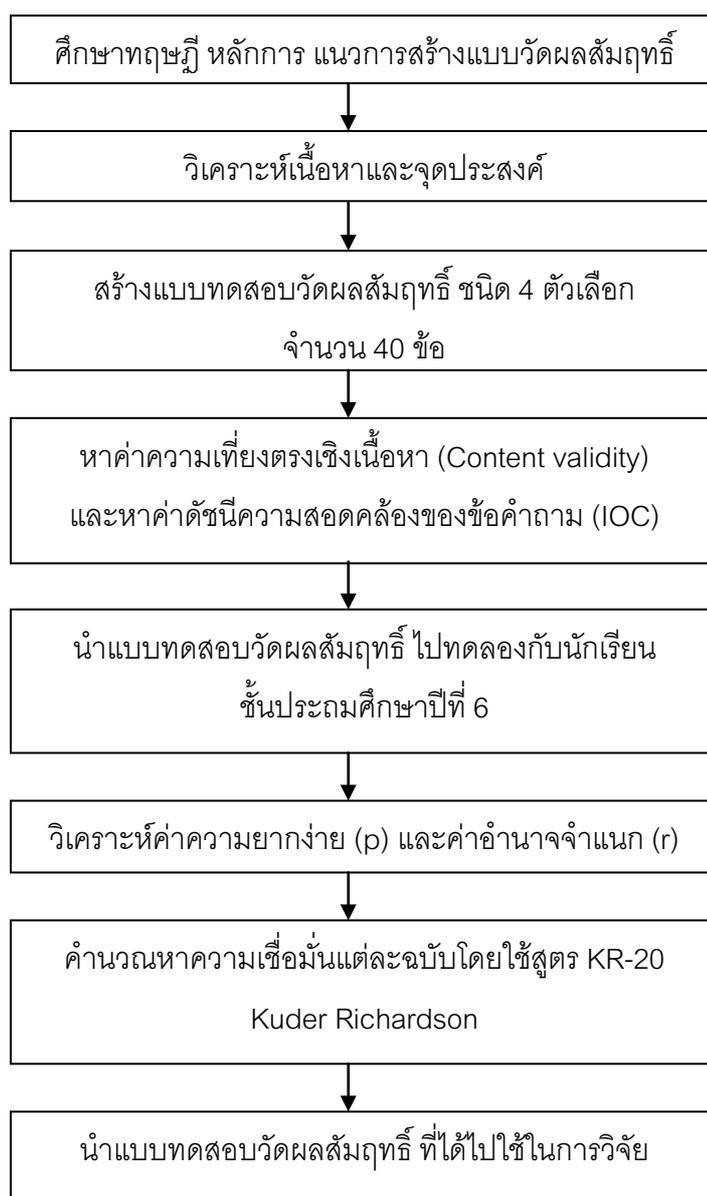
3.1.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ที่ได้ไปใช้ทดลอง ดังนี้

1) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ไปทดลองแบบเดี่ยวหรือรายบุคคล (One to one try-out) ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 3 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

2) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองรายบุคคลแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มย่อย (Small group try-out) ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ ไม่ใช่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน ซึ่งมีผลการเรียนเก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองย่อยแล้ว ไปใช้ในทดลองกับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำมาใช้ในการวิจัย

จากขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 แบบปรนัย สามารถสรุปเป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย

3.2 ข้อคำสั่งการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี

ในการสร้างข้อคำสั่งการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี ผู้วิจัยทำตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาแนวทางการสร้าง ข้อคำสั่งการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี จากการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion)

3.2.2 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์

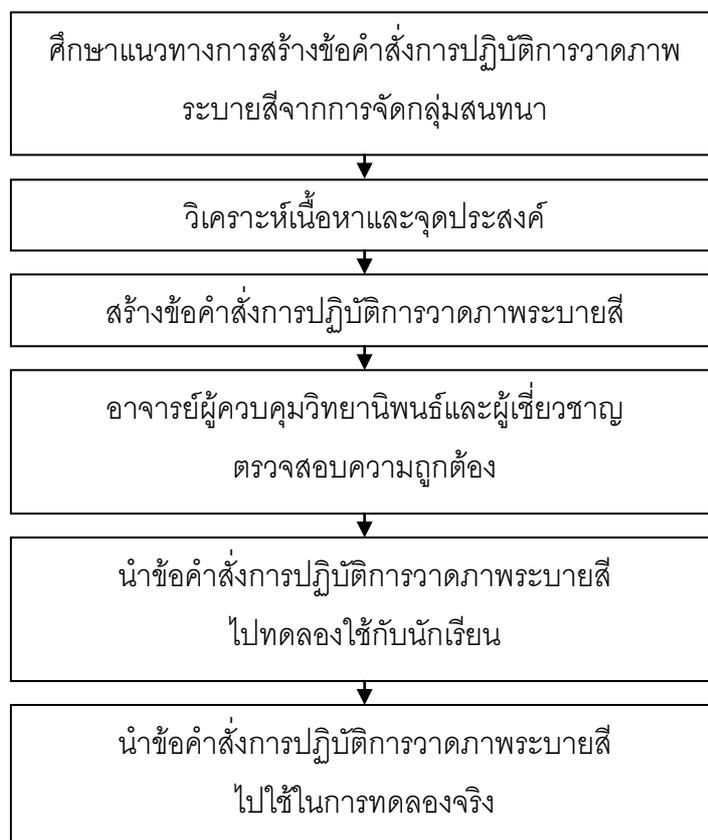
3.2.3 สร้างข้อคำสั่งการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี ซึ่งข้อคำสั่งที่ได้สร้างขึ้นมาในครั้งแรกนี้เป็นข้อคำสั่งให้นักเรียนวาดภาพเหตุการณ์ในวันสำคัญหรือ เทศกาลต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เข้าร่วม

3.2.4 นำข้อคำสั่งการปฏิบัติการวาดภาพระบายสีไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ซึ่งจากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ มีข้อเสนอแนะว่า ข้อคำสั่งในการวาดภาพระบายสี ควรเป็นลักษณะของการให้นักเรียนได้ฝึกการลากเส้นและการผสมสี ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์มากกว่า ข้อคำสั่งที่ให้นักเรียนวาดภาพเหตุการณ์หรือภาพตามจินตนาการ

3.2.5 นำข้อคำสั่งการปฏิบัติการวาดภาพระบายสีไปทดลองใช้กับนักเรียน

3.2.6 นำข้อคำสั่งการปฏิบัติการวาดภาพระบายสีไปใช้ในการวิจัย

จากขั้นตอนการสร้างข้อคำสั่งการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี สามารถสรุปเป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ 7 ขั้นตอนการสร้างข้อคำสั่งการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี

4. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านประกอบ

การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพระบายสี มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารวิธีสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีของ Likert (ลัวน สายยศ และอังคณา สายยศ 2538 : 183-185)

4.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ประกอบด้วย 3 ด้านคือ ความพึงพอใจด้านการออกแบบหนังสือ ความพึงพอใจด้านเนื้อหา และความคิดเห็นด้านความพึงพอใจในการเรียน โดยกำหนดให้แต่ละข้อความมีค่าระดับความพึงพอใจ 3 ระดับ คือ

3	หมายถึง	มาก
2	หมายถึง	ปานกลาง

1 หมายถึง น้อย
 แปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (สมบูรณ์ สุริยวงศ์ และคณะ 2540 : 134, อ้างถึงใน อีรศักดิ์ อุ่น
 อารมย์เลิศ, 2549 : 41) ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้

2.50 - 3.00	หมายถึง	ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสืออ่านประกอบ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
1.50 - 2.49	หมายถึง	ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสืออ่านประกอบ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง
1.00 - 1.49	หมายถึง	ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสืออ่านประกอบ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

4.3 นำแบบวัดความพึงพอใจไป หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) และเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

รองศาสตราจารย์ประทีน คล้ายนาค	อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ ดร. อนิรุทธ์ สติมัน	อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ. ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม	อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

เป็นผู้พิจารณาให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

คะแนน +1	สำหรับคำถามข้อที่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์
คะแนน 0	สำหรับคำถามข้อที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องจุดประสงค์หรือไม่
คะแนน -1	สำหรับคำถามข้อที่ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

บันทึกผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อแล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
 ระหว่างเนื้อหาของข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือก ข้อคำถามดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์
 จรุง 2548 : 150-151)

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 พิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

จากการนำแบบวัดความพึงพอใจไป หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) และเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ผลดังนี้

ตารางที่ 7 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี

ข้อคำถาม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			คะแนนรวม	ดัชนีความสอดคล้อง	สรุปผล
	1	2	3			
1. หนังสืออ่านประกอบมีความน่าสนใจ ทำให้นักเรียนอยากเรียนวิชาศิลปศึกษามากขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
2. เมื่อเรียนจากหนังสืออ่านประกอบแล้วทำให้นักเรียนมีความเข้าใจมากขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
3. การเรียนจากหนังสืออ่านประกอบทำให้นักเรียนสนุกกับการค้นคว้าด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
4. การเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบ ทำให้นักเรียนสามารถวาดภาพได้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
5. การเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบทำให้นักเรียนวาดภาพได้ดีกว่าเดิม	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
6. การเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบทำให้นักเรียนสนใจมากกว่าฟังครูอธิบาย	+1	-1	-1	+1	0.33	ใช้ไม่ได้
7. หน้าปกของหนังสือทำให้นักเรียนอยากหยิบมาอ่าน	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
8. หนังสือมีขนาดพอดีสามารถหยิบจับได้สะดวก	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
9. ตัวอักษรอ่านง่ายและชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
10. รูปภาพประกอบมีความชัดเจน	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
11. รูปภาพประกอบช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้

จากตารางที่ 7 แสดงผลการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจน และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี โดยผู้วิจัยได้สร้างคำถามในการสอบถามความพึง

พอใจขึ้น 11 ข้อ เมื่อรับการตรวจสอบผู้เชี่ยวชาญ งบประมาณเห็นว่าใช้ได้ 10 ข้อ และควรตัดออก 1 ข้อ คือ ข้อ 6 เนื่องจากเป็นคำถามที่มีความหมายเชิงลบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี ฉบับสมบูรณ์ซึ่งประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 10 ข้อ

4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้

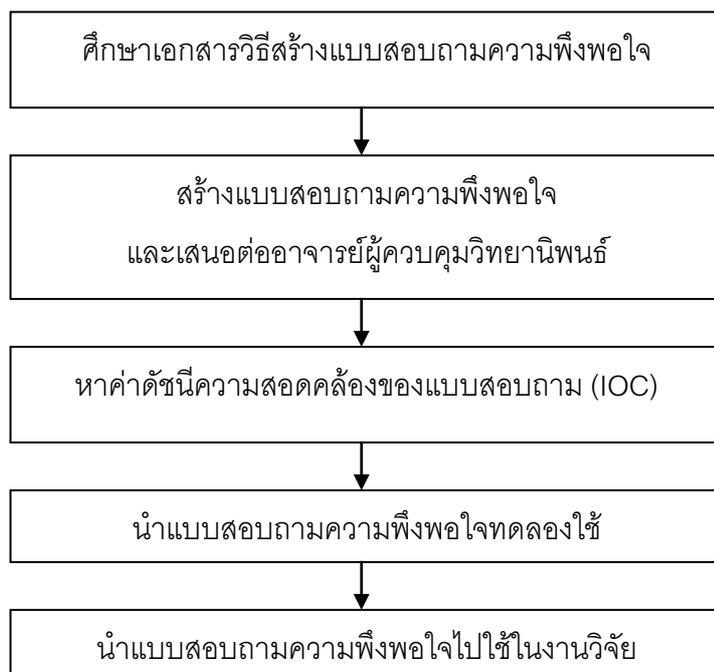
1. นำแบบวัดความพึงพอใจไปทดลองแบบเดี่ยวหรือรายบุคคล (One to one try-out) ทดลองกับนักเรียนชั้น ป. 5 จำนวน 3 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง อ่อน เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. นำแบบวัดความพึงพอใจ ที่ปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองรายบุคคลแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มย่อย (Small group try-out) ซึ่งเป็นนักเรียนชั้น ป. 5 ที่ไม่ใช่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน ซึ่งมีผลการเรียนเก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบวัดความพึงพอใจ ที่ปรับปรุงแก้ไขจากการทดลอง ย่อยแล้ว ไปใช้ในทดลองกับนักเรียนชั้น ป. 5 ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัย

4.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้ในการวิจัย

จากขั้นตอนการดำเนินการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สามารถสรุปได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 8 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ

5.แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีของนักเรียน

การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีของนักเรียน ผู้วิจัยทำตามขั้นตอนดังนี้

5.1 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนวิชาศิลปศึกษาของนักเรียนจากการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion)

5.2 วิเคราะห์จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

5.3 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน โดยกำหนดให้แต่ละข้อความมีค่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ 3 ระดับ คือ

3	หมายถึง	มาก
2	หมายถึง	ปานกลาง
1	หมายถึง	น้อย

แปลผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (สมบูรณ์ สุริยวงศ์ และคณะ 2540 : 134, อ้างถึงใน ธีรศักดิ์ อุ่่น อารมย์เลิศ 2549 : 41) ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้

2.50 - 3.00	หมายถึง	ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
1.50 - 2.49	หมายถึง	ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง
1.00 - 1.49	หมายถึง	ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

7.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมไปให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

ผศ. ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม	อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์สุชาติ ทองสีมา	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ภูษิษา ธนเกษพิศาล	อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) โรงเรียนวัดเดิมบาง อ.เดิมบางนางบวช จ.สุพรรณบุรี

ทำการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) และเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยพิจารณาให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

คะแนน +1	สำหรับคำถามข้อที่แน่ใจว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์
คะแนน 0	สำหรับคำถามข้อที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องจุดประสงค์หรือไม่
คะแนน -1	สำหรับคำถามข้อที่ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

บันทึกผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อแล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างเนื้อหาของข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์ จรุง 2548 : 150-151)

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 – 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 พิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

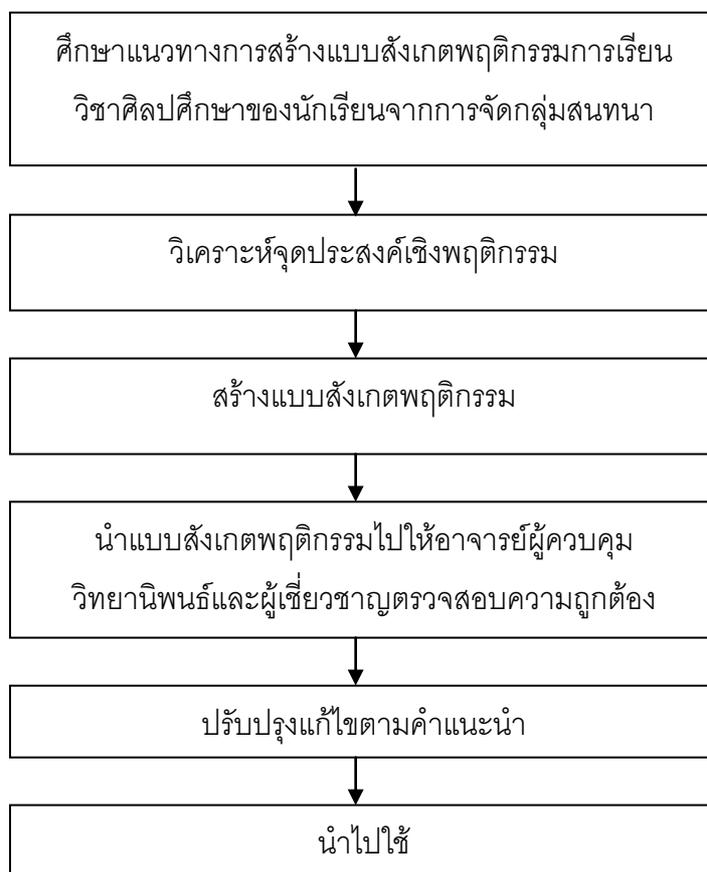
จากการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) และเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ของแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 8 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบ
สังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่เรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี

ข้อความถาม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			คะแนนรวม	ดัชนีความสอดคล้อง	สรุปผล
	1	2	3			
1.นักเรียนให้ความสนใจการนำเข้าสู่บทเรียนของครู	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
2.นักเรียนแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ และน่าสนใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
3.นักเรียนซักถามอย่างตรงตรงประเด็นและมีความน่าสนใจ	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
4.นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
5.นักเรียนสนุกกับการเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้ของครู	+1	0	+1	+2	0.67	ใช้ได้
6.นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
7.นักเรียนทำงานด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้
8.นักเรียนนำความรู้จากที่ครูสอนมาใช้ในการทำงาน	+1	+1	+1	+3	1.00	ใช้ได้

จากตารางที่ 8 แสดงผลการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่เรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี โดยผู้วิจัยได้สร้างคำถามที่ใช้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขึ้น 8 ข้อ เมื่อรับการตรวจสอบผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่าได้ทั้ง 8 ข้อ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการปรับปรุงเพื่อให้ได้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่เรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี ฉบับสมบูรณ์

จากขั้นตอนการดำเนินการสร้าง แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพระบายสี สามารถสรุปได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 9 ขั้นตอนการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

3. รูปแบบในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้กำหนดแบบแผนโดยใช้แผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pre-test – Posttest Design (ล้วนและอังคณา สายยศ 2538 : 249) โดยจัดผู้เรียนเป็น 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มทดลอง (Experimental group) ซึ่งจะเรียนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพระบายสี
2. กลุ่มควบคุม (Control group) ซึ่งเรียนวิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพระบายสี จากวิธีการสอนแบบปกติ ตามแบบแผนดังนี้

ตารางที่ 9 แผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pre-test – Posttest Design
(ล้วน และอังคณา สายยศ 2538 : 249)

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T_{ER1}	X_1	T_{ER2}
CR	T_{CR1}	X_2	T_{CR2}

เมื่อ	ER	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental group)
	CR	แทน	กลุ่มควบคุม (Control group)
	T_{ER1}	แทน	การทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ของกลุ่มทดลอง
	T_{CR1}	แทน	การทดสอบก่อน (Pre-test) ของกลุ่มควบคุม
	X_1	แทน	การเรียนรู้จากหนังสืออ่านประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
	X_2	แทน	การสอนแบบปกติ
	T_{ER2}	แทน	การทดสอบหลังเรียน (Posttest) ของกลุ่มทดลอง
	T_{CR2}	แทน	การทดสอบหลังเรียน (Posttest) ของกลุ่มควบคุม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำ การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการวิจัย

1.2 เตรียมการด้านเครื่องมือการทดลอง ได้แก่ หนังสืออ่านประกอบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความพึงพอใจ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรม

1.3 ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียน รักษาทรัพย์พิทยากร จ .ปราจีนบุรี เพื่อขอเข้าทำการทดลอง

2. ขั้นดำเนินการทดลอง

2.1 ทำการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลาก 2 ห้องจาก 4 ห้อง เพื่อมาเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.2 แจกวัสดุประสงค์กับนักเรียน เพื่อดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพ หนังสืออ่านประกอบ

2.3 นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วบันทึกผลการทดสอบก่อนเรียน

2.4 กลุ่มทดลอง ในการดำเนินการสอนนักเรียน กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยจัดให้นักเรียนเข้าเรียนในห้องเรียนปกติ ทั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนและควบคุมชั้นเรียนเอง โดยให้นักเรียนเรียนจากอ่านหนังสืออ่านประกอบ ทั้ง 2 เล่ม แต่ละเล่มแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 เรื่อง ทำการสอนเรื่องละ 1 คาบ คาบละ 60 นาที เป็นจำนวน 4 คาบ และให้นักเรียนทำงานปฏิบัติอีก 1 คาบ รวมทั้งหมด 5 คาบ

ส่วนกลุ่มควบคุม ซึ่งใช้วิธีการสอนแบบปกตินั้น ผู้วิจัย ได้จัดให้นักเรียนเข้าเรียนในห้องเรียนปกติ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนและควบคุมชั้นเรียนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ซึ่งใช้เนื้อหาเดียวกันกับเนื้อหาที่ใช้สอนนักเรียนกลุ่มทดลอง โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 4 เรื่อง ทำการสอนเรื่องละ 1 คาบ คาบละ 60 นาที เป็นจำนวน 4 คาบ และให้นักเรียนทำงานปฏิบัติอีก 1 คาบ รวมทั้งหมด 5 คาบ ในการสอนนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มนี้ ขอความร่วมมือจากอาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ประจำชั้นเพื่อร่วมสังเกตพฤติกรรมนักเรียน โดยให้อาจารย์ประจำวิชาและอาจารย์ประจำชั้นของนักเรียนทั้ง 2 ห้อง เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้ของนักเรียน

2.5 นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มทำการ ทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม และให้นักเรียนปฏิบัติการวาดภาพพระบายสี 1 ชิ้นงาน

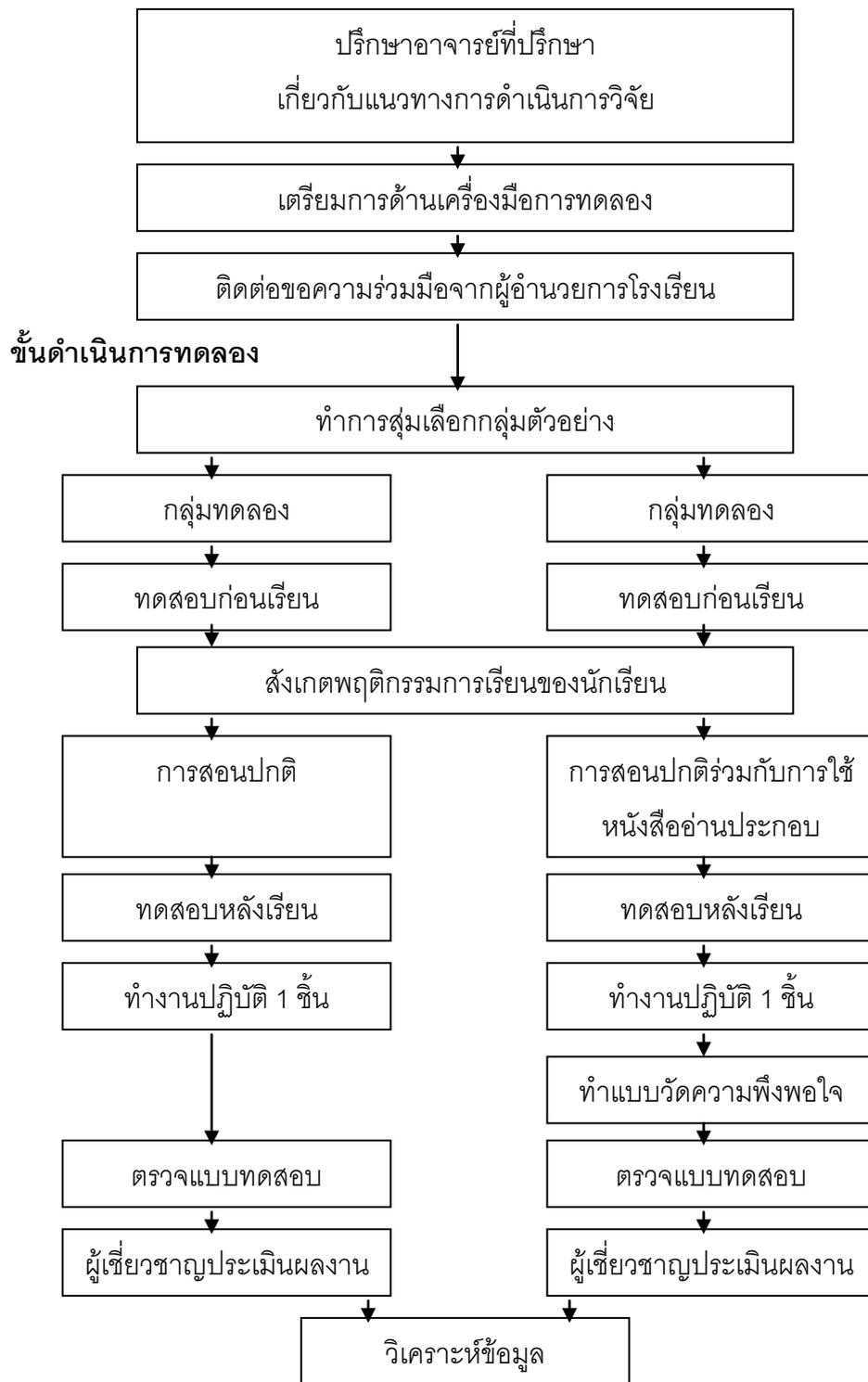
2.6 ให้ผู้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดความพึงพอใจ

2.7 ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนนักเรียนจากแบบทดสอบแบบปรนัยและรวบรวมผลงานการวาดภาพพระบายสีของนักเรียนเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจและให้คะแนน

2.8 นำข้อมูลที่ได้ของทั้ง 2 กลุ่มไปคำนวณและวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

จากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

ขั้นเตรียมการ

แผนภูมิที่ 10 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของ หนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 โดยการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2521 : 131-132)
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังจากการอ่าน หนังสืออ่านประกอบโดยการนำไปคำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มโดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent และ Dependent
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจรายข้อ ซึ่งจะมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท์ จากนั้นนำค่าระดับที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำไปแปลความหมายค่าระดับตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้สูตรของโรวินELLIและแฮมเบิลตัน (Rowinelli and Hambleton 1977, อ้างถึงใน ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ 2539 : 249)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

- เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
- N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 :129-130) ดังนี้

สูตรการหาค่าระดับความยาก (Difficulty)

$$P = \frac{R}{N}$$

- เมื่อ P หมายถึง ค่าความยากของคำถามแต่ละข้อ

R	หมายถึง จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ
N	หมายถึง จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

สูตรการวิเคราะห์ หาอำนาจจำแนก (Discrimination)

$$r = \frac{R_u - R_c}{N/2}$$

เมื่อ	r	หมายถึง ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ
	R_u	หมายถึง จำนวนผู้ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มเก่ง
	R_c	หมายถึง จำนวนผู้ตอบถูกในข้อนั้นในกลุ่มอ่อน
	N	หมายถึง จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ใช้สูตร KR 20 Kuder Richardson (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 :123) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ
	k	แทน จำนวนของแบบทดสอบทั้งฉบับ
	p	แทน อัตราส่วนของผู้ตอบถูกในข้อนั้น
	q	แทน อัตราส่วนของผู้ตอบผิดในข้อนั้น
	S^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนน

4. ค่าเฉลี่ย

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	\bar{x}	แทน คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

5. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D	คือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum x^2$	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อยกกำลังสอง
	N	แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	x	แทน คะแนนของนักเรียนแต่ละคน

6. การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน โดยใช้ t-test Dependent Samples ซึ่งทำการประมวลผลมีสูตรดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n\sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ $df = n - 1$

สัญลักษณ์ของสูตร t-test Dependent Samples มีความหมายดังนี้

D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
N	แทน	จำนวนคู่ทั้งหมด

7. การวิเคราะห์ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test แบบ Independent Samples มีสูตรดังนี้ (ล้วน และอังคณา สายยศ 2538 : 101-102)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1+n_2-2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

เมื่อ	\bar{X}_1	แทนคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
	\bar{X}_2	แทนคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
	S_1^2	แทนความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1

$$S_2^2 \quad \text{แทนความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2}$$

$$n_1 \quad \text{แทนจำนวนนักเรียนกลุ่มที่ 1}$$

$$n_2 \quad \text{แทนจำนวนนักเรียนกลุ่มที่ 2}$$

8. หาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี ตามเกณฑ์ 80/80 จากสูตร E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2537 : 294-296) ดังนี้

$$E_1 = \frac{\left(\sum_{i=1}^n x/n \right)}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน ประสิทธิภาพบทเรียน
	$\sum X$	แทน คะแนนรวมของแบบฝึกหัดของผู้เรียนที่ได้รับ
	A	แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัด
	N	แทน จำนวนผู้เรียน

$$E_2 = \frac{\left(\sum_{i=1}^n f/n \right)}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum F$	แทนคะแนนรวมของผลลัพธ์หลังเรียนของผู้เรียน
	B	แทนคะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน
	N	แทน จำนวนผู้เรียน

บทที่ 4
การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะ ศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กรณีศึกษาโรงเรียนรักษาทหารพ์พิทยากร จ .ปราจีนบุรี” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากวิธีการสอนปกติและกลุ่มที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบ

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนจาก หนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี

ในการหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดย การหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 10 ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ จากการทดลองแบบกลุ่มใหญ่ (Field Tryout)

จำนวนนักเรียน	คะแนนระหว่างเรียน		ทดสอบหลังเรียน		ประสิทธิภาพ E_1 / E_2
	ครั้งที่ 1 (10 คะแนน)	ครั้งที่ 2 (10 คะแนน)	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	
30	8.30	8.00	20	16.33	81.50/81.67
	รวมคะแนนเฉลี่ย 8.15				
	คิดเป็นร้อยละ 81.50		ร้อยละ 81.67		

จากตารางที่ 10 พบว่าหนังสืออ่านประกอบวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียน (E_1) เท่ากับร้อยละ 81.50 และผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้หลังเรียน (E_2) เท่ากับ ร้อยละ 81.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80

จากการหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี จากการทดลองแบบกลุ่มใหญ่ (Field Tryout) นักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีหนังสืออ่านประกอบในรายวิชาอื่น ๆ ด้วย เพราะหนังสืออ่านประกอบนอกจากให้ความรู้เพิ่มเติมแล้ว ยังอ่านสนุก ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนกลุ่มที่ เรียนจากวิธีการสอนปกติและกลุ่มที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรักษาทวีปพิทยากร จ.ปราจีนบุรี ผู้วิจัยทำการแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่มได้แก่กลุ่มควบคุม คือนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากวิธีการสอนปกติ 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน และกลุ่มที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ได้ผลดังนี้

ทดลอง

รายการ	กลุ่มควบคุม			กลุ่มทดลอง			t-test
	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	N	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	N	
ข้อสอบ	12.70	1.31	30	16.67	1.80	30	*12.48
ผลงาน	20.53	1.18	30	23.63	1.17	30	*11.03

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากวิธีสอนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 12.70 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.31 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 16.67 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.80 ค่าสถิติ t มีค่าเท่ากับ 12.48 และ

คะแนนจากการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี ของนักเรียน กลุ่มที่เรียนจากวิธีสอนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 20.53 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.18 ส่วนคะแนนจากการปฏิบัติการวาดภาพระบายสีของนักเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 23.63 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.17 ค่าสถิติ t มีค่าเท่ากับ 11.03 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี โดยใช้หนังสืออ่านประกอบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสีด้วยวิธีสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบ

ตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสีจากหนังสืออ่านประกอบ

รายการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t-test
ก่อนเรียน	9.90	1.37	*21.05
หลังเรียน	16.67	1.80	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 9.90 คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 16.67 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียนเท่ากับ 1.37 หลังเรียนเท่ากับ 1.80 ส่วนค่าสถิติ t มีค่าเท่ากับ 21.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลังเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสีจากหนังสืออ่านประกอบ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้
ศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี

ตารางที่ 13 ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้
ศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี

รายการ	เฉลี่ย	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. หนังสืออ่านประกอบมีความน่าสนใจ ทำให้นักเรียน อยากเรียนวิชาศิลปศึกษามากขึ้น	2.37	0.60	ปานกลาง	7
2. เมื่อเรียนจากหนังสืออ่านประกอบแล้วทำให้นักเรียน มีความเข้าใจมากขึ้น	2.53	0.50	มาก	6
3. การเรียนจากหนังสืออ่านประกอบทำให้นักเรียนสนุก กับการค้นคว้าด้วยตนเอง	2.67	0.54	มาก	3
4. การเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบ ทำให้นักเรียน สามารถวาดภาพได้ด้วยตนเอง	2.07	0.64	ปานกลาง	9
5. การเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบทำให้นักเรียนวาด ภาพได้ดีกว่าเดิม	2.30	0.57	ปานกลาง	8
6. หน้าปกของหนังสือทำให้นักเรียนอยากหยิบมาอ่าน	2.53	0.50	มาก	6
7. หนังสือมีขนาดพอดีสามารถหยิบจับได้สะดวก	2.63	0.83	มาก	4
8. ตัวอักษรอ่านง่ายและชัดเจน	2.80	0.40	มาก	1
9. รูปภาพประกอบมีความชัดเจน	2.60	0.61	มาก	5
10. รูปภาพประกอบช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา มากขึ้น	2.73	0.44	มาก	2
เฉลี่ยทั้งฉบับ	2.52	0.21	มาก	

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้
วิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X})
เท่ากับ 2.52 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.21 นักเรียนมีความพึงพอใจ 3
ลำดับแรก คือ ตัวอักษรอ่านง่ายและชัดเจน รูปภาพประกอบช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา
มากขึ้น และการเรียนจากหนังสืออ่านประกอบทำให้นักเรียนสนุกกับการค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ย
(\bar{X}) เท่ากับ 2.80 , 2.73 และ 2.67 ตามลำดับ และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ

0.40, 0.44 และ 0.54 ตามลำดับ และจากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยครูประจำวิชาศิลปศึกษา และครูประจำชั้นของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 14 ระดับการแสดงพฤติกรรม ความสนใจต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี

n = 3

รายการประเมิน	ระดับ			เฉลี่ย	S.D.	ระดับพฤติกรรม
	3	2	1			
1.นักเรียนให้ความสนใจการนำเข้าสู่บทเรียนของครู	2	1		2.67	0.47	มาก
2.นักเรียนแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ และน่าสนใจ	1	2		2.33	0.47	ปานกลาง
3.นักเรียนซักถามอย่างตรงตรงประเด็นและมีความน่าสนใจ		3		2.00	0.00	ปานกลาง
4.นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	3			3.00	0.00	มาก
5.นักเรียนสนุกกับการเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้อของครู	3			3.00	0.00	มาก
6.นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน	3			3.00	0.00	มาก
7.นักเรียนทำงานด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน	3			3.00	0.00	มาก
8.นักเรียนนำความรู้จากที่ครูสอนมาใช้ในการทำงาน	3			3.00	0.00	มาก
รวมทั้งฉบับ	18	6	0	2.75	1.27	มาก

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี มีพฤติกรรมความสนใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 2.75 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.27

ตารางที่ 15 ระดับการแสดงพฤติกรรมความสนใจต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่
เรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

n = 3

รายการประเมิน	ระดับ			เฉลี่ย	S.D.	ระดับ พฤติกรรม
	3	2	1			
1.นักเรียนให้ความสนใจการนำเข้าสู่บทเรียน ของครู	2	1		2.67	0.47	มาก
2.นักเรียนแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ และ น่าสนใจ		2	1	1.67	0.47	ปานกลาง
3.นักเรียนซักถามอย่างตรงตรงประเด็นและมี ความน่าสนใจ		3		2.00	0.00	ปานกลาง
4.นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ต่าง ๆ	1	2		2.33	0.47	ปานกลาง
5.นักเรียนสนุกกับการเรียนโดยใช้สื่อการ เรียนรู้ของครู		2	1	1.67	0.47	ปานกลาง
6.นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน		3		2.00	0.00	ปานกลาง
7.นักเรียนทำงานด้วยความสนุกสนาน เพลิดเพลิน	3			3.00	0.00	มาก
8.นักเรียนนำความรู้จากที่ครูสอนมาใช้ในการ ทำงาน	1	2		2.33	0.47	ปานกลาง
รวมทั้งฉบับ	7	15	2	2.21	1.06	ปานกลาง

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพ
ระบายสี ด้วยวิธีการสอนแบบปกติมีพฤติกรรมความสนใจต่อการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดย
มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 2.21 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.06

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กรณีศึกษาโรงเรียนรักษาทิพย์พิทยากร จ.ปราจีนบุรี” เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อหาประสิทธิภาพหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ และกลุ่มที่เรียนจากวิธีสอนปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
4. เพื่อ ศึกษา ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ หนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ วิธีการสอน 2 รูปแบบ คือ การสอนปกติ และการสอนโดยการใช้หนังสืออ่านประกอบ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสีของนักเรียน
2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ดำเนินการทดลองภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้เวลาการทดลอง สัปดาห์ละ 1 คาบ คาบละ 60 นาที เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรักษาทิพย์พิทยากร จ.ปราจีนบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ทั้งหมด 4 ห้องเรียน จำนวน 120 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้น นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรักษาทหรัพพิทยากร จ.ปราจีนบุรี ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ได้จากการเลือกแบบยกชั้น (Cluster Sampling) 2 ห้องเรียน จาก 4 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 30 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก เพื่อมาเป็นกลุ่มทดลอง (Experimental group) จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม (Control group) จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสี
2. หนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และข้อคำถามการปฏิบัติการวาดภาพพระบายสี
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสี
5. แบบสังเกตพฤติกรรมกรเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสีของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของ หนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสี ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 80/80 โดยโดยใช้สูตร E_1 / E_2
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและ หลังจากการอ่านหนังสืออ่านประกอบโดยการนำไปคำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มโดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจรายข้อ ้อซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท จากนั้นนำค่าระดับที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำไปแปลความหมายค่าระดับตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กรณีศึกษาโรงเรียนรักษาทหรัพพิทยากร จ.ปราจีนบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. หนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพพระบายสีที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 81.50 / 81.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากวิธีการสอนปกติและกลุ่มที่เรียนจากหนังสืออ่าน การเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี แตกต่างกัน โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากวิธีสอนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 12.70 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.31 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 16.67 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.80 ค่าสถิติ t มีค่าเท่ากับ 12.48 และคะแนนจากการปฏิบัติการวาดภาพระบายสีของนักเรียน กลุ่มที่เรียนจากวิธีสอนแบบปกติ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 20.53 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.18 ส่วนคะแนนจากการปฏิบัติการวาดภาพระบายสี ของนักเรียนของนักเรียน กลุ่มที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 23.63 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.17 ค่าสถิติ t มีค่าเท่ากับ 11.03 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี โดยใช้หนังสืออ่านประกอบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี ของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบแตกต่างกัน โดย ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนของนักเรียนที่เรียนจากหนังสืออ่านประกอบ มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 9.90 คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 16.67 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียนเท่ากับ 1.37 หลังเรียนเท่ากับ 1.80 ส่วนค่าสถิติ t มีค่าเท่ากับ 21.05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลังเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีจากหนังสืออ่านประกอบ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ความพึงพอใจต่อหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสีในภาพรวมอยู่ "ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 2.52 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.21 และนักเรียนมีพฤติกรรมความสนใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กรณีศึกษาโรงเรียนรักษาทหารพืษยากร จ .ปราจีนบุรี" สามารถนำไปสู่ผลการอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจาก ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดเนื้อหาของหนังสือ

อ่านประกอบ เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับหลักสูตร และระดับชั้น ของผู้เรียน หนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะศึกษานี้จึงสร้างขึ้นจากความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ นำเนื้อหาจากผู้กักกันเป็นเรื่องราวที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยคำนึงถึงจิตวิทยาและพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ในด้านการออกแบบได้ กำหนดรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา ภาพประกอบ และรูปแบบของกิจกรรมให้ต่อเนื่องสอดคล้องกัน มีความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวัฒนะ จุฑาวิภาค (2525 : 40-43) ที่ว่าการออกแบบหนังสือภาพประกอบสำหรับเด็กต้องไม่สลับซับซ้อน ภาพบาง ภาพอาจไม่มีคำบรรยายแต่สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน การเลือกขนาดของภาพ สี สัน และความยาวของเนื้อหา มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้ในการนำเสนอเนื้อหาภายในหนังสืออ่านประกอบ การเรียนวิชาศิลปะศึกษานี้ ผู้วิจัยทำการออกแบบตัวละครเพื่อใช้ในการดำเนินเรื่อง ซึ่งมีทั้งตัวละครที่เป็นผู้ใหญ่มีหน้าที่สอนเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ และตัวละครที่จะร่วมเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับผู้เรียนมี วัยใกล้เคียงกับผู้เรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจ และทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการที่ได้เรียนรู้จากหนังสือนั้นไม่ได้ยากเกินกว่าความสามารถของผู้เรียน ทั้งนี้หนังสืออ่านประกอบที่สร้างขึ้นได้ผ่านการประเมินคุณภาพ และหาประสิทธิภาพหลายขั้นตอน เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้หนังสืออ่านประกอบมีความน่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน ให้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพร เหมะ (2541 : 75) และกันยญา ถีตะแก้ว (2546 : 100) ที่ได้ทำการพัฒนาหนังสืออ่านประกอบและทำการหาประสิทธิภาพ ซึ่งได้ผลเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. จากผลการวิจัย แสดงให้เห็น ว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสีโดยใช้หนังสืออ่านประกอบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ ทั้งนี้อาจจะเป็นผลมาจากการที่นักเรียนได้เรียนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาผ่านการสนทนาของตัวละครที่เป็นการ์ตูน ด้วยการใช้นิทานง่าย ๆ ใช้ประโยคสั้น ๆ ที่ใช้สนทนาในชีวิตประจำวัน (จินตนา ไบกาชฎี 2542 : 10-19) อีกทั้งเนื้อหายังมีความกระชับและสอดคล้องกับภาพประกอบที่แสดงเนื้อหาเรื่องราวง่าย ๆ เช่น ภาพคน สัตว์ สิ่งของ หรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งนักเรียนจะพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน การใช้ภาพประกอบที่เป็นภาพสียังสามารถช่วยสร้างความเข้าใจให้แก่เด็กได้อีกทางหนึ่ง เพราะเด็กมักจะชอบการอ่าน จากภาพมากกว่าตัวหนังสือ จึงช่วยทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น โดยผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าทำความเข้าใจได้ด้วยตัวเอง อาจใช้เวลาแตกต่างกันอยู่กับความสามารถของแต่ละคน นักเรียนสามารถอ่านบททวนได้หลาย ๆ ครั้งเมื่อเกิดความไม่เข้าใจ สอดคล้องกับแนวคิดของสมพร จารุณัฐ (2538 , อ้างถึงใน ศักดิ์ชัย มหินทรเทพ 2547 : 20) ที่ว่าภาพประกอบเป็นส่วนที่ดึงดูดความสนใจของเด็กเป็นอันดับ

แรก โดยภาพจะสามารถสื่อความหมายที่สอดคล้องตรงกับจุดมุ่งหมายของหนังสือและสอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของเด็ก ส่งเสริมความเข้าใจและจินตนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี ส่วนการเรียนรู้โดยการสอนแบบปกติของครูนั้น นักเรียนทุกคนจะได้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน แต่ในท้ายที่สุดนักเรียนก็จะได้รับความรู้มากน้อยไม่เท่ากัน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ซึ่งในหนึ่งห้องเรียนจะประกอบด้วยผู้เรียน 4 แบบ คือ 1. ผู้เรียนที่ถนัดการใช้จินตนาการ 2. ผู้เรียนที่ถนัดการวิเคราะห์ 3. ผู้เรียนที่สนใจการปฏิบัติจริงและทดสอบทฤษฎี และ 4. ผู้เรียนที่สนใจค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ชอบเรียนรู้โดยการได้สัมผัสกับของจริง ลงมือทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ (McCarthy 1992 , อ้างถึงในประจวบ ชุนทองพันธ์ 2550 : 8) ในบางครั้งนักเรียนที่ชอบอ่านหนังสือหรือแสวงหาความรู้จากตำราจะทำคะแนนสอบได้ดี ส่วนนักเรียนที่ชอบเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจะทำคะแนนงานปฏิบัติได้ดี หรืออาจทำได้ดีทั้ง 2 อย่าง ดังนั้นการจะสอนให้ผู้เรียนทุกคนให้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในทางปฏิบัติมักจะเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะในห้องเรียนหนึ่งประกอบด้วยนักเรียนหลายคนต่อครูคนเดียว แม้ว่าครูจะพยายามนำทฤษฎีการสอนไปประยุกต์ในห้องเรียนก็ไม่สามารถจะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนให้เรียนรู้จนมีความรอบรู้ในวิชาต่าง ๆ ได้ ปัญหาที่สำคัญก็คือความแตกต่างระหว่างบุคคลของ ผู้เรียนทั้งทางด้านเชาวน์ปัญญา ความสามารถ ความถนัดรวมทั้งความต้องการ แรงจูงใจ และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียน การใช้วิธีการสอนเพื่อผู้เรียนทั้งห้องในเวลาที่เหมาะสม จึงเป็นการสอน ผู้เรียนเพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น นักเรียนที่มีความสามารถสูงมักจะเบื่อและไม่สนใจเพราะสิ่งที่ครูสอนผู้เรียนอาจจะรู้แล้ว ส่วนนักเรียนที่มีความสามารถต่ำก็จะไม่เข้าใจ และไม่เข้าใจบทเรียน (สุรางค์ ไคว์ตระกูล 2541: 347) ในบางครั้งนักเรียนเกิดความไม่เข้าใจก็อาจไม่กล้าถาม ครูเองก็ไม่ได้ย้อนกลับมาตรวจสอบว่า ผู้เรียนทุกคนเข้าใจในเรื่องที่สอนจบลงไปหรือ ออไม่ ซึ่งการสอนวิชาศิลปะของครู ผู้สอนในระดับประถมศึกษา บางครั้งจะเน้นไปที่การให้นักเรียนได้ลงมือทำงานปฏิบัติโดยไม่ได้เชื่อมโยงสู่ความรู้ทางด้านทฤษฎีหรืออาจจะมีการเชื่อมโยงเพียงเล็กน้อย การสอนทักษะกระบวนการก็มักจะเน้นไปที่จากดูจากภาพผลงานที่มีความสวยงาม ซึ่งให้ผล 2 ทาง คือ สำหรับนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชา มีความตั้งใจในการเรียนก็จะเกิดความมานะพยายาม มีกำลังใจในการทำงาน แต่สำหรับนักเรียนที่มีทัศนคติเป็นลบต่อวิชา ก็จะหมดกำลังใจ คิดว่าตนเองไม่มีความสามารถที่จะทำผลงานได้ดีกว่าตัวอย่างที่ครูนำมาให้ดู ดังนั้น สื่อการเรียนรู้ประเภทภาพ ต่าง ๆ ที่ครูนำมาใช้ประกอบการสอน บางครั้งไม่อาจสร้าง การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ เนื่องจากเป็นภาพที่แสดงเรื่องราวห่างไกลจากประสบการณ์ของนักเรียน หรือการนำภาพผลงานสำเร็จมาให้ให้นักเรียนได้ดูก่อนจะลงมือปฏิบัติงานโดยมิได้สอนทฤษฎีหรืออธิบายกระบวนการที่ทำให้เกิดภาพ นัก เรียนจึงเกิดการเลียนแบบ เช่น

ก่อนที่จะให้นักเรียนลงมือทำงาน หากครูผู้สอนไม่ได้ได้สอนทฤษฎี นักเรียนก็จะเลือกใช้สิ่งที่ผสมกันมาเรียบร้อยในขวดและรู้จักเพียงแค่ว่าดีเพียงแค่นั้น ทั้งที่สิ่งต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวของนักเรียนมีอยู่มากมาย ไม่รู้ว่าเพราะเหตุใดสิ่งจึงมีความ “แก่” “อ่อน” ตามที่นักเรียนเรียก หรือนักเรียนบางคนที่มีเคยได้เรียนรู้มาบ้างจากการทดลองผสมสีด้วยตนเองหรือจากการเรียนในระดับชั้นที่ผ่านมาก็อาจจะมี การนำประสบการณ์เดิมมาใช้ แต่ไม่รู้ว่าสีที่ผสมกันขึ้นมาใหม่นั้น เรียกว่าสีอะไร ดังนั้นการใช้หนังสืออ่านประกอบ จึงช่วยเสริมสร้างจินตนาการ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เสริมความรู้ให้นักเรียนมีความคิดกว้างขวาง ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล จักรแก้ว (2534 : 61) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 “สมการและอสมการ” ระหว่างกลุ่มที่เสริมการสอนด้วยบทเรียนโปรแกรม กลุ่มที่เสริมการสอนด้วยบทเรียนการ์ตูนและกลุ่มที่สอนปกติ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนการ์ตูนสูงกว่ากลุ่มที่สอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับเอกชัย ปุยะติ (2534: 67) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างการ์ตูนเรื่อง สังข์ศิลป์ชัย เพื่อให้เป็นหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่อง “สังข์ศิลป์ชัย” ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่อ่านหนังสือการ์ตูนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหลังเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่อง การวาดภาพพระบายสีจากหนังสืออ่านประกอบ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อาจเป็นผลเนื่องมาจากเนื้อหาภายในหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปะศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสีนี้ ตรงกับความสนใจของนักเรียนที่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาทางด้านทฤษฎีของศิลปะ เป็นความรู้ที่นักเรียนไม่เคยได้เรียนมาก่อน เป็นการให้ความรู้โดยผ่านการอธิบายด้วยภาษาและภาพประกอบง่าย ๆ ไม่มี ความซับซ้อน ลักษณะของเรื่องและวิธีการเขียน เดินเรื่องจับใจ ทันทใจ สามารถอ่านจบได้อย่างรวดเร็วและอ่านได้หลาย ๆ ครั้ง เนื้อเรื่องไม่สับสน ทำให้เกิดการจดจำได้นานและ ช่วยส่งเสริมความเข้าใจของนักเรียน หนังสืออ่านประกอบ เป็นสื่อช่วยพัฒนาเด็ก ช่วยให้เกิดความคิดกว้างขวาง ฉลาดรอบรู้ เสริมสร้างจินตนาการ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ หนังสืออ่านประกอบ จึงเป็นอุปกรณ์การเรียนที่ดีทั้งในและนอกห้องเรียน ทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ดังนั้นหนังสือจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเด็กมาก เพราะเป็นการให้อาหารสมองกับเด็กที่กำลังเจริญเติบโต (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ 2527 : 21) และยังเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของศศิธร เจริญถนอม (2548 : 71) ซึ่งได้ทำการผลิต

หนังสืออ่านประกอบภาพการ์ตูนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ขึ้น และได้ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) แขวงสีกัน เขตดอนเมือง สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือ ออ่านประกอบภาพการ์ตูนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกพล เรืองสกุล (2549 : 87) ที่ได้ทำการศึกษาและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง "ภูมิปัญญาช่างทำเถร อดเพลของอำเภอสามพราน " โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากการเรียนด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่า หนังสืออ่านประกอบ เป็นสื่อพื้นฐานที่ใช้ถ่ายทอดการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนกับตัวผู้เรียน ทั้งยังมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีเพื่อการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ ช่วยการเรียนของนักเรียนที่อ่อน เสริมความรู้ของนักเรียนที่เก่ง ดังนั้น การนำหนังสือที่ดีมาใช้อย่างเหมาะสมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นตามไปด้วย

จากการให้นักเรียนได้ลงมือทำงานปฏิบัติและตรวจให้คะแนนโดยผู้เขี่ยวชาญนั้น พบว่า นักเรียนที่ทำแบบทดสอบได้คะแนนสูง อาจได้คะแนนจากการทำงานปฏิบัติต่ำกว่า นักเรียนที่ทำแบบทดสอบได้คะแนนต่ำ ซึ่งมีตัวแปรหลายประการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ลักษณะพื้นฐานความคิดหรือพุทธิพิสัย เช่น สถิติปัญญาที่เกิดจากกรรมพันธุ์ ความฉลาด ความถนัด ลักษณะพื้นฐานด้าน จิตพิสัย เช่น ความสนใจ ความมานะตั้งใจ ความขยันรวมทั้งเจตคติต่อรายวิชา และคุณภาพการเรียน การสอน เช่น การเสริมแรงจากครู การได้รับคำแนะนำและการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน (Bloom 1982 : 166-175 , อ้างถึงใน วิวัตร พงษ์สุภา 2544 : 14-15) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมายที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม แรงจูงใจ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับสถิติปัญญา (Anastasi 1961 : 142, อ้างถึงใน วิวัตร พงษ์สุภา 2544 : 14) ทั้งนี้อาจสรุปได้ว่านอกจากการใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ มาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียนยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อีกด้วย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านสติปัญญา ได้แก่ เชาวน์ปัญญา ความถนัด ความรู้พื้นฐานดั้งเดิมของผู้เรียน องค์ประกอบด้านอารมณ์ ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน ความสนใจ ลักษณะนิสัยทัศนคติ เป็นต้น และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ หลักสูตร และคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

4. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจกับการเรียนจากหนังสืออ่านประกอบ เนื่องจาก หนังสืออ่านประกอบเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีความใกล้ชิดกับ นักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้เพราะสื่อมีอิทธิพลและสามารถที่จะจูงใจให้นักเรียนสนใจเรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น จำได้นานขึ้น ซึ่งบางครั้งผู้สอนไม่สามารถสร้างแรงจูงใจได้ดีเท่ากับสื่อ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยปรับปรุง แก้ไขเจตคติของผู้เรียน (วัลลภ กาฬสงค์ 2549 : 54-57) นอกจากนี้หนังสืออ่านประกอบ จะทำให้ผลการเรียนดีแล้ว ยังเป็นสิ่งเร้าความสนใจให้นักเรียนกระตือรือร้น อยากที่จะเรียน และ ยังเป็นการฝึกทักษะในการอ่านและค้นคว้าด้วยตนเอง (อัจฉรีย์ คงเจริญเขตต์ 2540 : 66) หนังสืออ่านประกอบที่มีภาพจะช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียน เพราะนอกจากภาพจะเป็นสิ่งอธิบาย ความรู้แล้ว ยังให้ความเพลิดเพลินอีกด้วย ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจและ สนุกสนานกับการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เนื่องจาก ภาษา การใช้ภาษาในหนังสืออ่าน ประกอบ การเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสีนี้เป็นภาษา ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของ นักเรียน มีความกระชับและเข้าใจง่าย (ศศิธร เจริญถนอม 2548 : 71) ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้ตัวอักษรที่มีขนาดโตสามารถมองเห็นได้ชัดเจน เพราะการใช้ตัวพิมพ์ในหนังสือสำหรับเด็กนั้นควรเลือกใช้ ตัวพิมพ์ที่ง่าย เป็นตัวพิมพ์ที่ใกล้เคียงกับลายมือทั่ว ๆ ไปมากที่สุด เน้นการอธิบายด้วยภาพ เพราะเด็กจะชอบอ่านหนังสือด้วยภาพที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและอธิบายเรื่องได้มากกว่า การอ่านจากตัวหนังสือ (Nolen and Goety 1959 : 100-107) ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมี ความพึงพอใจในเรื่องของ ตัวอักษรที่อ่านง่ายและชัดเจนอยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 1 นักเรียนมี ความพึงพอใจต่อการอธิบายเนื้อหาโดยมีภาพประกอบเป็นลำดับที่ 2 ซึ่งนอกจากจะทำให้นักเรียน ได้รับความรู้จากเรื่องต่าง ๆ ทั้ง 4 เรื่องแล้ว ยังได้รับความเพลิดเพลินอีกด้วย เพราะในตอนท้าย ของแต่ละเรื่องมีพื้นที่สำหรับให้นักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติในลักษณะของกิจกรรมที่ฝึกการสังเกต การเขียน การวาดและการระบาย จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มที่เรียน นจากหนังสือ อ่านประกอบและเรียนจากวิธีสอนแบบปกติพบว่า นักเรียนที่เรียนจากหนังสือ อ่านประกอบจะให้ความ สนใจต่อการเรียนและหนังสืออ่านประกอบเป็นอย่างมาก โดยนักเรียนจะมีความจดจ่ออยู่กับ สิ่งที่อ่าน หากเกิดความไม่เข้าใจในเนื้อหาก็สามารถอ่านทบท วนได้หลายครั้งตามความต้องการ มีความกระตือรือร้น และ นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการทำงานปฏิบัติของตนเอง โดยในขณะที่ทำงาน นักเรียนจะมีการพูดคุยกันเพื่อทบทวนความรู้ที่ได้อ่าน นจากหนังสือ ทำให้บรรยากาศในการเรียน และการปฏิบัติงานมีความสุข

ข้อสังเกตและปัญหาที่พบจากการวิจัย

จากผลการวิจัยที่นำเสนอไปแล้ว ผู้วิจัยขอแนะนำข้อสังเกตและปัญหาที่พบ ดังนี้

1. ในการนำเสนอไปหา ประสิทธิภาพ ปัญหาที่พบคือ นักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือ เนื่องจากยังไม่คุ้นเคย แต่เมื่อผู้วิจัยได้พูดคุยกับนักเรียนมากขึ้น นักเรียนก็ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
2. การให้นักเรียนได้อ่านเนื้อหาจากหนังสืออ่านประกอบด้วยตนเอง จะทำให้นักเรียนมีความจดจ่อในเนื้อหา และสามารถทำความเข้าใจได้ดีกว่าการให้นักเรียนอ่านออกเสียงพร้อม ๆ กันดังที่ได้มีการปฏิบัติกันในรายวิชาอื่น ๆ
3. การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุยหรือซักถามกันเองในขณะที่อ่านหนังสืออ่านประกอบ ทำให้ผู้สอนสามารถทราบได้ว่านักเรียนมีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังทำให้เกิดบรรยากาศของการเรียนรู้ขึ้นภายในห้องเรียนอีกด้วย
4. การที่นักเรียนได้มีเวลาเรียนรู้เนื้อหาที่เป็นทฤษฎีก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ จะทำให้นักเรียนมีความมั่นใจและกระตือรือร้นในการทำงาน และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ได้
5. การใช้หนังสืออ่านประกอบเพื่อประกอบการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยเอื้อประโยชน์ในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคลและเวลาที่มีจำกัดได้
6. เวลาในการทดลองมีจำกัด ในขั้นตอนที่ให้นักเรียนทำงานปฏิบัติจึงต้องขอชั่วโมงจากครูผู้สอนในรายวิชาอื่น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่เสนอไปแล้ว นั้น ผู้วิจัยขอแนะนำแนวคิดและข้อเสนอนี้เกี่ยวกับผลการวิจัยในครั้งนี้เป็น 3 ประการ คือ ข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนตั้งใจที่จะศึกษาหาความรู้จากหนังสืออ่านประกอบวิชาศิลปศึกษาเป็นอย่างมาก โดยนักเรียนให้ความสนใจกับการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นรูปภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีสรางและพัฒนาหนังสืออ่านประกอบวิชาศิลปศึกษาในเรื่องอื่น ๆ ตามที่ผู้เรียนสนใจ โดยมีการลงลึกถึงรายละเอียดในแต่ละเรื่องให้มากขึ้น
2. ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาศิลปะ อาจด้วยการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนเอง หรือการใช้สื่อที่เร้าความสนใจ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจว่าวิชาศิลปะไม่ได้เป็นวิชาที่ยากเกินความสามารถของนักเรียน หรือวิชาศิลปะไม่ได้มุ่งที่ความสวยงามของ

ผลงานดังเช่นที่มีการปลูกฝังกันมาตั้งแต่อดีตเพียงอย่างเดียว แต่ยังเน้นที่กระบวนการทำงานและการนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย

3. จากผลจากวิจัยพบว่า หนังสืออ่านประกอบนี้ยังตอบสนองความพึงพอใจในด้านทักษะกระบวนการให้กับผู้เรียนไม่ได้ดีนัก เนื่องจากผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 2 อยู่ในวัยที่กำลังจะก้าวไปสู่การเป็นวัยรุ่น ดังนั้นจึงมีความสนใจแบบผู้ใหญ่มากขึ้น ความคาดหวังจากการเรียนวิชาศิลปะของเด็กในวัยนี้จึงมุ่งไปที่ความต้องการการมีทักษะในการทำงาน ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สามารถสนองความต้องการของผู้เรียนในเรื่องนี้ เช่น การผลิตวีดิทัศน์ เพื่อการสอนทักษะการระบายสี เพื่อให้นักเรียนดูและลงมือทำตามไปพร้อม ๆ กัน หรือการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเห็นภาพเคลื่อนไหว ฟังเสียง และสามารถอ่านทบทวนเนื้อหาของบทเรียนได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไปสำหรับผู้สนใจในการพัฒนาหนังสืออ่านประกอบ ดังนี้

1. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้หนังสืออ่านประกอบที่เป็นแสดงตัวอย่างเป็นภาพการ์ตูนกับภาพจริงที่วาดโดยศิลปิน
2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาหนังสืออ่านประกอบในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป เพื่อได้สื่อการเรียนรู้สำหรับวิชาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ควรมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการวาดภาพระบายสี ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การวิจัยเปรียบเทียบกับการ์ตูนด้วยชุดการเรียนรู้ หรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย
4. ควรมีการวิจัยพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ทั้งให้ความรู้และให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการวาดภาพ ระบายสี ทั้งด้านความรู้และทักษะกระบวนการ ความรู้ควบคู่กันไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. รายงานการสำรวจความสนใจและระสัณยัมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จงเจริญ, 2520.

_____. การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.

_____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.

_____. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.

กวรรณิการ์ นาคอยู่. “การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย 6-9 ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2522”. วิทยานิพนธ์ ปรึญญาการศึกษามหาบัณชิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

กันยัยา ถึถะแก้ว. “การสร้างหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง “การคัดแยกขยะมูลฝอย” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี”. วิทยานิพนธ์ ปรึญญาวิทยาศาสตรมหาบัณชิต วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณชิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.

โกศล ภูพลอย. “การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ”. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรมหาบัณชิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

จันทนา เทพวงศ์. “การสร้างหนังสืออ่านประกอบ เรื่อง เครื่องปั้นดินเผาบ้านเหมืองกุง สำหรับช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านทรายมูล อำเภอลำดอง จังหวัดเชียงใหม่”. การค้นคว้าอิสระ ปรึญญาวิทยาศาสตรมหาบัณชิต สาขาการสอนสังคมศึกษา บัณชิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

จารุณี เนตรบุตร. “การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางศิลปะด้านการวาดภาพระบายสีระหว่างเด็กอายุ 9-12 ปี ที่มีภูมิหลังแตกต่างกันโดยใช้ทฤษฎีของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์”. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณชิต ศิลปศึกษา กรุงเทพฯ : บัณชิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543.

- จิตติมา ธนะศักดิ์ศิริ. “การเสริมสร้างคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้จากการอ่านวรรณกรรมสำหรับเด็กภาษาไทย ที่พิมพ์ระหว่างปี 2543-2545”.
- ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.
- เฉลิม แสงงมิม . การสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในโรงเรียนประถมศึกษาบุรีรัมย์ . บุรีรัมย์ : วิทยาลัยบุรีรัมย์, 2530.
- เฉลิมชัย ถึงดี. “การผลิตชุดการสอน เรื่องการเขียนภาพพระบายสี วิชาศิลปะศึกษา สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. การศึกษาเด็ก. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2526.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. การทำหนังสือสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บุรพาสาส์น, 2527.
- ชม ภูมิภาค. เทคโนโลยีการสอนและการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประสานมิตร, 2524.
- ชยาคมน์ สมบูรณ์สิน . “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของบทเรียนประเภทหนังสืออ่าน ประกอบการเรียนภาษาอังกฤษที่มีภาพประกอบแบบการ์ตูนและการสอนปกติ กลุ่มสาระ วิชาภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1”. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- ชวลิต ดาบแก้ว และสุดาวดี เหมทานนท์. วิธีสอนศิลปะศึกษาภาคทฤษฎีและแนวปฏิบัติตาม หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. ระบบสื่อการสอน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2520.
- ชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์. “การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพพระบายสี ของนักเรียนอายุ 7-9 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี ”. รายงานการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2543.
- ชะลอ พงษ์สามารถ. ศิลปะสำหรับครูมัธยม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2526.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. การวิจัยทางศิลปะ. กรุงเทพฯ : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์, 2543.
- _____. ศิลปะเด็กพิเศษ “Art for All”. กรุงเทพฯ : โอเอส พับนิตติ้ง เฮ้าส์, 2542”

ชีนา ผายบึงแก้ว . “การสร้างแบบเรียนอัตตลักษณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) เรื่อง การวาดภาพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4”. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2546.

จิตติรัตน์ อัดตะนังค์. “การศึกษาการแสดงผลออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดระยอง ”. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

ณรงค์ ทองปาน. การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2526.

ธนา เทศทอง. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาเลือกเสรี ศ 016 จิตรกรรม 2 เรื่อง การจัดองค์ประกอบศิลป์กับงานจิตรกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4โรงเรียนราชินี บุรณะ จังหวัดนครปฐม. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต เทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

ธีรศักดิ์ อุ่นอามรมย์เลิศ. เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

นवलลลอ ทินานนท์. หลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา 1. พิมพ์ครั้งที่ 1. สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.

บันลือ พุกกะวัน. วรรณกรรมกับเด็ก. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2536.

บุญเสริม วัฒน กิจ. “การแสดงผลออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ปราจีนบุรี”. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.

ประจวบ ชุนทองพันธุ์. “ผลของการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติโดยใช้ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3”. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2550.

ประไพ ปัดตายะโส. “การศึกษาผลการใช้นั่งสืออ่านประกอบเรื่องจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4”. วิทยานิพนธ์ ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.

ประเสริฐ ศิลรัตน์. คู่มือการสอนศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2529.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543.

พิชิต ฤทธิจัญญ. หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : เข้าส์ ออฟ เคอร์มีส์, 2548.

ภักดี มีแมนวิทย์. "สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา". ปริญญาณิพนธ์ การศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.

ภิญญาพร นิตยะประภา. การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2534.

ภิภรณ์ ภิภรณ์ ไกรภักดี. "การใช้หนังสือนิทานร้อยกรองประกอบภาพเสริมการสอนอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2". วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2532.

รัชนาท ศรีละมณตรี. "การผลิตหนังสืออ่านประกอบสำหรับคนตาบอด เรื่องรูปเรขาคณิต". รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต เทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

รัญจวน อีทรำแหง. วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2520.

รัตพร ชังธาดา. หนังสือสำหรับเด็ก. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2532.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2538

เลิศ อำนันทนะ. ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ต, 2523.

_____. หลักการสอนศิลปศึกษาในการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หน่วยที่ 6.

พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2530.

วัฒนา จุฑะวิภาค. คู่มือการสร้างสื่อการสอน. กรุงเทพฯ : สารมวลชน, 2523.

วาสนา จาดพุ่ม. "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยสื่อแบบเรียนเชิงวรรณกรรมกับสื่อตามแผนการสอนปกติ โรงเรียนราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร". ปริญญาณิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต การประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

วิชัย วงษ์ใหญ่. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการเรียนศิลปะในระดับมัธยมศึกษาในสารพัฒนา หลักสูตร. กรุงเทพฯ, 2528.

วินัย รอดจ่าย. การเขียนและจัดทำหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ตะเกียง, 2534.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. สอนลูกเขียนรูป. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาจำกัด, 2520.

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์. ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2524.

วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, 2539.

วิโรจน์ ชาทอง และคณะ. เทคนิคและวิธีสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนประถม. กรุงเทพฯ : ครูสภา, 2517.

วิวัตร พงษ์สุภา. “การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา”. งานนิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2544.

ศักดิ์ชัย มหินทรเทพ . “การสร้างหนังสืออ่านประกอบเรื่อง จังหวัดขอนแก่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4”. วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต . มหาวิทยาลัย ขอนแก่น , 2547.

ศิริรัตน์ รุ่งเรือง . “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องจำนวนและตัวเลขสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4”. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต การประถมศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.

ศศิธร เจริญถนอม . “ประสิทธิภาพหนังสืออ่านประกอบภาพการ์ตูนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3”. วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต เทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.

สังคม ทองมี. “ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตร นักวิชาการด้านศิลปศึกษา และผู้ใช้หลักสูตรที่มีต่อวิชาศิลปะในหลักสูตรมัธยมต้น , ฉบับปรับปรุง พ .ศ. 2533”. วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สุชาติ เกาทอง. ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2532.

สุนันท์ จุฑะสร. “การวิเคราะห์ความสำคัญของภาพประกอบหนังสือแบบเรียนที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509.

สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

หทัย ตันหยง. การสร้างสรรค์วรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2529.

อัจฉรา เพ็งทา . “การพัฒนาชุดการเรียนรู้การเขียนภาพ ระบายสีเชิงสร้างสรรค์จากเรื่องราวในชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

อัจฉรีย์ คงเจริญเขตต์ . “การสร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2”. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์-การสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

อารี สุทธิพันธุ์. การวาดเขียน. วารสารสารานุกรมศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ , 2528.

_____. การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ, 2528.

อำนาจ เย็นสบาย. ศิลปวิจารณ์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2532.

เอกชัย ปุยะติ. “การสร้างหนังสือการ์ตูน เรื่อง “สังข์ศิลป์ชัย” เพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.

เอกพล เรื่องสกุล. “การศึกษาและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่อง ”ภูมิปัญญาช่างทำถรอดเพลของอำเภอสามพราณ”. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

อุษณีย์ คະชาชื่น . “การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาศิลปศึกษาเรื่องการเขียนภาพระบายสี สำหรับ บนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4”. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.

ภาษาต่างประเทศ

Cobert , Cynthin B. Problems of Reopresentational Preschool and Trind Grade Children's Observational Drawing of Dimerdional Model. New York : Collins Publishers, 1998.

Efland, A. Conceptions in art education : Columbia university teachers college. Dissertation Abstracts Internationa, 1979.

Good, Cater Victer. Dictionary of Education. New York : Mc Graw – Hill Book Company, 1973.

Lowenfeld, Viktorand W.Lambert Brittain. Creative and Mental Growth. 5th.ed. London : The Macmillan Company, 1970.

Nolen, Barbara and Della Goety. Writer's Handbook for the Development of Education Materials Bulletin No.19. Washington D.C., United Stated Government Printing Office, 1959.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผลตรวจสอบค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม

1. รองศาสตราจารย์ประทีน คล้ายนาค อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. อาจารย์ ดร. อนิรุทธ์ สติมัน อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ผศ. ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. อาจารย์สุชาติ ทองสีมา อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ภูษิษา ธนเกษพิศาล อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) โรงเรียนวัดเดิมบาง อ.เดิมบางนางบวช จ.สุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมสนทนา (Focus group Discussion)

ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษาและการผลิตหนังสือ

1. รศ. วรพงศ์ วรชาติอุดมพงศ์ หัวหน้าภาควิชาศิลปะการออกแบบและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนบุรี
2. อาจารย์ ดร.วิรัตน์ คำศรีจันทร์ รองผู้อำนวยการสถาบันสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล
3. คุณชาญศิลป์ กิตติโชติพานิชย์ นักวาดภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก

ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา

1. อาจารย์กวี รัชพลอริกุล โรงเรียนวัดประดู่ธรรมมาธิปไตย เขตบางซื่อ
2. อาจารย์ภูษิษา ธนเกษพิศาล โรงเรียนวัดเดิมบาง อ.เดิมบางนางบวช จ.สุพรรณบุรี
3. มาสเตอร์พรศักดิ์ ขาวพรหม โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม

ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา

1. รองศาสตราจารย์ พีระพงษ์ กุลพิศาล มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

2. อาจารย์เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ วิทยาลัยอาชีวศึกษา จ.นครปฐม

ผู้เชี่ยวชาญตรวจฉบับร่างหนังสืออ่านประกอบ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรชาติ ทินานนท์ อาจารย์ภาควิชาออกแบบสื่อสาร
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์สุชาติ ทองสีมา อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์พรเพ็ญ กัดไวยเนตร อาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร หัวหน้าภาควิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์สุรพงษ์ ด้านลักษณะโยธิน อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
(ทัศนศิลป์) โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร
(ฝ่ายมัธยม)
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
4. อาจารย์เฉลิมชนม์ ทองชัยวุฒิกุล อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
(ทัศนศิลป์) โรงเรียนรักษาทหารพ์พิทยากร
จ.ปราจีนบุรี
5. รองศาสตราจารย์ สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ อาจารย์ประจำภาควิชาครุศาสตร์
สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง

ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ

1. อาจารย์ ดร. สุรพล บุญลือ อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
2. อาจารย์ ดร. นฤมล ศิระวงษ์ อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. อาจารย์ชีวัน วิสาสะ	นักเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก
สำนักพิมพ์ครูชีวัน
4. รองศาสตราจารย์เกริก ยุ้นพันธ์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาวรรณกรรม
สำหรับเด็ก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ปยุตต์ รัตนพิชญ์ไพฑูริย์	อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการจัดการเรียนรู้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรชาติ ทินานนท์	อาจารย์ภาควิชาออกแบบสื่อสาร
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์สุชาติ ทองสีมา	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ผู้ตรวจผลงานนักเรียน

1. อาจารย์สุภา อัครอารีกุล	อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
(ทัศนศิลป์) โรงเรียนวัดบวรนิเวศ
2. อาจารย์เฉลิมชนม์ ทองชัยวุฒิกุล	อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
(ทัศนศิลป์) โรงเรียนรัชชาทรพียพิทยากร
3. อาจารย์สุชาติ ทองสีมา	อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข.

การจัดกลุ่มสนทนา (Focus group Discussion)

การดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion)

วันที่ 4 ตุลาคม 2552 ณ ห้องประชุมภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

เวลา 13.30 – 17.00 น.

ผู้วิจัย สวัสดิ์ท่านอาจารย์ที่เคารพทุกท่าน ดิฉันนางสาวณัฐวัญญ์ รักษาทรัพย์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา วันนี้ต้องขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านมากเลยนะคะที่อุตส่าห์สละเวลามาในวันนี้ ก่อนที่จะเข้าสู่การสนทนา ขอกราบเรียนเชิญท่านอาจารย์ศิริพงศ์ได้กล่าวอะไรสักเล็กน้อยค่ะ

รศ.ศิริพงศ์ สวัสดิ์ครับ ผมศิริพงศ์ พยอมแย้ม ในฐานะเจ้าบ้านก็แล้วกัน ผมสังกัดอยู่ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษาที่นั่นครับ แล้วก็ยังเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ของคุณณัฐวัญญ์ครับ ในนามของภาควิชา รู้สึกเป็นเกียรติที่ท่านได้ให้ความกรุณามาเยี่ยมเยียนและก็มาให้ความรู้ให้ประสบการณ์ในที่ประชุมการโฟกัสกรุปครั้งนี้ครับ ที่มาที่ไปของการจัดโฟกัสกรุปครั้งนี้ เนื่องจากว่าคุณณัฐวัญญ์นั้นมีความสนใจจะสร้างนวัตกรรมขึ้นมาอันหนึ่ง ที่จะใช้สอนการวาดรูปแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยผ่านสื่อก็คือหนังสือสำหรับเด็ก โดยแกมีความเชื่อว่าการที่เราสอนศิลปะ อาจจะทำให้เด็กบางคนไม่เข้าใจ หรือบางคนที่ยังไม่เข้าใจ เข้าใจช้าก็อาจจะเรียนกับครูในห้องเรียนปกติได้ทัน ดังนั้นถ้ามีสื่อหรือนวัตกรรมที่จะเสริมทำให้ผู้เรียนนั้นสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ก็น่าจะทำให้เด็กที่มีพัฒนาการช้าได้สามารถวาดรูปได้ เด็กมีความสุขในการเรียนเพิ่มขึ้น แกก็มาสังเกตเห็นว่าสื่อหรือนวัตกรรมที่แกสนใจก็คือหนังสือ โดยมีความเชื่อว่าการสร้างหนังสือดี ๆ เราความสนใจเด็กดี ๆ ผลที่ตามมาก็คือจะทำให้เด็กสนใจในกิจกรรมการวาดภาพไปด้วยนะครับ แต่ตอนที่สอบหัวข้อหรือสอบเค้าโครงก็มีข้อถกเถียงของคณะกรรมการมากมายเลยว่าจะทำลักษณะไหน ซึ่งลงตัวในข้อสรุปว่าจะเป็นลักษณะของสื่อเสริมไม่ใช่สื่อหลัก คำว่าสื่อเสริมในที่นี้ก็คือว่า ไม่ใช่มาสอนแทนครู แต่มีครูสอนศิลปะนั่นแหละ แต่เราตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าครูศิลปะนั้น บางคนก็ไม่ได้จบศิลปะโดยตรง เพราะฉะนั้นถ้ามีสื่อเสริมคือหนังสืออ่านนี้ ก็จะเติมเต็ม ทำให้นักเรียนที่ไม่สนใจหันกลับมาสนใจยิ่งขึ้น แต่ก็มีข้อถกเถียงกันว่าวิธีการใช้หนังสืออ่านสำหรับเด็กนั้น บางคนบอกว่าเหมาะสำหรับการสอนจริยธรรม ค่านิยม คุณธรรมมากกว่าการสอนเนื้อหาซึ่งเป็นเนื้อหาจริง ๆ ซึ่งก็ไม่อยาก แต่ตรงนี้จะลงไปถึงขั้นของทักษะ เพราะฉะนั้นก็เป็นเรื่องยากอีกเหมือนกันว่านวัตกรรมที่คุณณัฐวัญญ์คิดขึ้นมา นั้นจะช่วยสร้างทักษะ เพราะการที่เด็กจะวาดรูปได้นั้นเราคงจะไม่เน้นที่ความจำว่าแม่สีมีกี่สี อะไรบ้าง แต่เราจะดูที่ผลสัมฤทธิ์คือวาดรูปได้จริงหรือไม่จริง เพราะฉะนั้นเราจึงเชื่อว่าสิ่งนี้ เกิดจากการที่เด็กเกิดความศรัทธา ความซาบซึ้ง ความเข้าใจ

ใจทย์จะมีอยู่หลายประเด็น เช่น ในเรื่องของการวัดผล การวัดผลในวิชาศิลปะก็มีข้อถกเถียงกันอยู่มากมาย ในเรื่องของกิจกรรมที่จะให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เกิดความรักเกิดความเข้าใจก็เป็นเรื่องที่จะนำมาเป็นประเด็น เช่นเดียวกันนะครับ เพราะฉะนั้นในวันนี้เองง่าย ๆ ก็เป็นทางลัดที่นักศึกษาที่มีประสบการณ์น้อยจะได้ดูข้อสอบประสบการณ์ของแต่ละท่านที่มีประสบการณ์ทางด้านการสอนมายาวนานในเรื่องศิลปะที่ดี ในเรื่องการพัฒนาหนังสืออ่านประกอบสำหรับเด็กที่ดี เพื่อที่นักศึกษาจะได้มีกรอบความคิดในการที่จะสร้างนวัตกรรมได้อย่างสะดวก วันนี้ก็ต้องขอความกรุณานะครับ เพื่อเป็นวิทยาทานแก่นักศึกษา ที่นี้ผมขออนุญาตแนะนำตัวเองนะครับว่าผมเป็นใคร มาอย่างไร เพราะว่าการทำงานที่เรามาพูดคุยกันควรจะได้อะไรบ้างนะครับ ผมเองผมสอนวิชาเทคโนโลยีการศึกษาก็จริงนะครับ แต่ว่าธาตุแท้ดั้งเดิมเรียนมาทางด้านศิลปะ หลาย ๆ ท่านคงพอจะรู้จัก เริ่มต้นผมเรียนช่างศิลป์ เมื่อปี 2508 จากนั้นก็เรียนต่ออุตสาหกรรมศิลป์ที่วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ จากนั้นก็ไปเรียน กศ.บ. ศิลปศึกษาเป็นรุ่นที่ 3 เมื่อจบแล้วก็มาสอนศิลปะที่วิทยาลัยครูนครปฐมอยู่ 2 ปี จากนั้นก็ไปเรียนทางด้านสัตตศึกษา พอเรียนมาตอนหลังก็เปลี่ยนมาสอนเทคโนโลยี การศึกษา และพยายามจะบูรณาการศาสตร์ทางด้านศิลปะและเทคโนโลยีการศึกษาเข้าด้วยกันก็จะพยายามทำตรงนี้ให้ดีที่สุด เพราะฉะนั้นนักศึกษาที่จบปริญญาตรีทางศิลปะมาก็จะให้อยู่กับผมเพื่อผมจะได้ประดับประดาไป นี่ก็เป็นที่มาที่ไป ที่เราทำไฟท์สกรู๊ปกันในวันนี้

ผู้วิจัย ก่อนที่จะเข้าสู่การสนทนานะคะ ขออนุญาตให้เพื่อนนักศึกษาได้เข้าร่วมฟังการสนทนาครั้งนี้ด้วยนะคะ และขออนุญาตบันทึกภาพและเสียง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสนทนาในครั้งนี้จะไม่มีมีการถูกนำไปเผยแพร่ แต่จะนำมาใช้เพื่อการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น สำหรับที่มาของงานวิจัยนี้นะคะ ก็คือดิฉันมีโอกาสได้ไปฝึกสอนในโรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียนสาธิต ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างการเรียนการสอนวิชาศิลปะในโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนสาธิตกับโรงเรียนในต่างจังหวัดมีความแตกต่างกันอย่างมาก ซึ่งเด็กที่เรียนในโรงเรียนสาธิตจะได้เรียนในเรื่องของเทคนิค กระบวนการและเทคนิควิธีการมากกว่าเด็กในต่างจังหวัด ซึ่งไม่ค่อยจะมีครูที่จบมาเฉพาะทาง ดังนั้นดิฉันจึงคิดที่จะผลิตสื่อซึ่งเป็นหนังสือที่ใช้ในการสอนวิชาศิลปะเรื่องการวาดภาพพระบายสีขึ้น เพื่อให้เป็นอีกหนึ่งทางเลือกหนึ่งที่ให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง แต่ก่อนอื่นอยากจะให้ทุกท่านได้ทำความเข้าใจร่วมกันก่อนนะคะ ก็เลยอยากจะเรียนถามท่านอาจารย์ที่สอนวิชาศิลปะในระดับประถมศึกษาว่า ในปัจจุบันนี้การเรียนการสอนวิชาศิลปะมีการเรียนในเรื่องใดบ้าง

อ.ภูษิษา ในช่วงชั้นที่ 2 นะคะก็จะประกอบไปด้วยนักเรียนระดับชั้นป. 4 ป.5 ป.6 นะคะ ก็จะมีการสอนวาดภาพพระบายสี การปั้น การพิมพ์ แต่จะเป็นการพิมพ์ด้วยเศษวัสดุและส่วนต่าง ๆ ของพืช คงไม่ถึงการพิมพ์ที่สอนกันในระดับปวช. แล้วก็จะมีการกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น การออกแบบการ์ด

เปเปอร์มาเช่ แต่ที่ได้อ่านจากเอกสารทราบว่า จะจับไปที่การวาดภาพระบายสี เนื้อหาของการวาดภาพระบายสีก็จะเป็นการวาดภาพประกอบเรื่อง วาดภาพตามจินตนาการ วาดภาพประกอบเพลง วาดภาพประกอบนิทาน ก็จะมีตามที่กล่าวมาทั้งหมดนี้

ม.พรศักดิ์ ที่โรงเรียนอัสสัมชัญจะมีหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรแกนกลาง เป็นการนำหลักสูตรปี 44 มาปรับให้เข้ากับโรงเรียน ซึ่งการวาดภาพระบายสีจะอยู่ในหลักสูตรแกนกลาง เนื้อหาหลัก ๆ ก็จะแบ่งเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ ก็คือการปั้น การพิมพ์ การวาดภาพระบายสีและกิจกรรมสร้างสรรค์

อ.กวี สิ่งที่สอนในระดับช่วงชั้นที่ 2 จะเน้นในเรื่องของทักษะการวาด ถ้าพูดถึงการวาดกับการระบาย เน้นแค่ทฤษฎีเบื้องต้น สีโทนร้อน โทนเย็น เรื่องของแสงเงาก็สอนเป็นเพียงเบื้องต้น เทคนิคการระบาย อุปกรณ์ที่ใช้ สีที่ใช้ก็จะใช้สีน้ำ สีชอล์ค

ผู้วิจัย ทางด้านของอ.กวีวิชาละคะ

อ.กวีวิชา การแบ่งก็น่าจะแบ่งเป็นเรื่องของการวาดภาพ และการระบายสีนะคะ ถ้าพูดถึงการวาดภาพก็น่าจะมีในเรื่องของอุปกรณ์ โดยเฉพาะเด็กในต่างจังหวัดควรจะได้เรียนรู้ในเรื่องของอุปกรณ์ ส่วนใหญ่ก็จะใช้ดินสอ ยางลบ ดินสอสี สำหรับการทำสื่อแบบนี้เราน่าจะบอกว่าอุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดภาพมีอะไรบ้าง สีที่ใช้มี สีอะไรบ้าง มีการสอนเรื่องจิตรกรรมไทย เป็นการสอนการวาดภาพไทย แต่ไม่ต้องลึกซึ้ง เอาแบบง่าย ๆ มีการเปรียบเทียบระหว่างจิตรกรรมไทยและสากล ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เพียงแค่ให้เด็กได้รู้

ม.พรศักดิ์ ก็คล้ายกัน ซึ่งประเด็นก็คือการวาดภาพและการระบายสี ในส่วนของเนื้อหา ก็จะเป็นการสอนพื้นฐาน คือให้นักเรียนรู้จักเรื่องการจัดองค์ประกอบอย่างง่าย เช่นการใช้เส้น สี รูปวางรูปทรง แต่เป็นลักษณะอย่างง่าย มีการสื่อความหมายให้นักเรียนได้รู้ โดยใช้สื่อต่าง ๆ ที่เราจัดทำขึ้น ในส่วนของ การระบายสี นักเรียนก็จะมีพื้นฐานเกี่ยวกับการระบายสีมาตั้งแต่ชั้นป.1 2 3 แล้วพวกสีออยล์พลาสเทล สีเทียน แต่ยังไม่ถึงขั้นสีน้ำ อาจจะมีการทดลองการใช้สีต่าง ๆ เช่นสีน้ำ สีโปสเตอร์ เพียงให้เขาสนุกกับการใช้สี ในระดับชั้นป. 4 5 6 ก็จะมีการใช้สีน้ำ สีโปสเตอร์ แต่เนื้อหาเรื่องราวก็ยังคงเป็นเหมือนเดิม เป็นเรื่องใกล้ ๆ ตัว เป็นเนื้อหาเรื่องราวที่ไม่ยากมากนัก ก็จะเป็นในลักษณะนี้ครับ

ผู้วิจัย ขออนุญาตถามนะคะ คือในหลักสูตรปัจจุบันจะมีคำอยู่คำหนึ่งก็คือคำว่าทัศนธาตุ เลยอยากจะเรียนถามอาจารย์ว่า ในส่วนของทัศนธาตุนี้เราจะเป็นจะต้องสอนไหมคะ และควรจะเน้นมากน้อยเพียงใด หรือควรจะเน้นไปที่เรื่องใดบ้างคะ

อ.เทียนชัย ขออนุญาตนิดหนึ่งครับ เท่าที่จับประเด็นได้ คือในการเรียนการสอนจะมีอยู่ 2 ประเด็น คือการสอนในเรื่องทักษะ ก็คือมีการสอนเรื่องลายไทยด้วย การสอนแลเงาด้วย และการสอนแบบ สร้างสรรค์ สอนแบบให้จินตนาการ ดังนั้นเราควรจะดูว่าในระ ดับช่วงชั้นที่ 2 เราควรจะเน้นไปที่ ประเด็นไหน หรือว่าควรจะสอนทั้ง 2 ประเด็นผสมผสานกัน แล้วก็อีกอันหนึ่งคือเมื่อที่เราพูดถึง เรื่องของทัศนธาตุ จริง ๆ แล้วทัศนธาตุ จริง ๆ แล้วทัศนธาตุเป็นธาตุของการมองเห็น ถ้าถามว่า จำเป็นต้องสอนไหม มันก็เป็นเพียงการสอนเพื่อให้ เรียนรู้ แต่กระบวนการทำมันไม่ใช่ เด็กใน ระดับป. 1 ป. 2 ไม่มีโอกาสจะได้รู้ ว่าทัศนธาตุแต่ละอย่างให้ความรู้สึกอย่างไร แต่เด็กแสดงออก ด้วยความรู้สึกในจิตใจ เพราะฉะนั้นถามว่าสอนได้ไหม สอนได้ แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องปล่อยให้ เขาแสดงออก อันนี้ผมขอตั้งประเด็นถามแล้วก็ ขออนุญาตตอบไปในตัว ที่นี้ประเด็นก็คือ ใน ระดับป.5 ป.6 กระบวนการเน้นเราควรจะเน้นไปในทางใด ทางทักษะ ทางความคิดสร้างสรรค์หรือ ว่าทั้งสองอย่างผสมผสานกัน

คือถ้าตอบประเด็นนี้ได้ มันน่าจะมีประโยชน์กับงานที่เราจะทำต่อไป

อ.ภูษิษา ถ้าพูดถึงคำว่าทัศนธาตุเมื่อก่อนจะใช้คำว่า องค์ประกอบศิลป์ ถ้าถามว่าจำเป็นต้องสอน ไหม ถ้าในระดับช่วงชั้นที่ 2 เด็กควรจะได้รับความรู้บ้าง แต่ไม่ถึงกับต้องมาท่องว่าสีนั้นผสมสีนี้ สีชั้น ที่ 1 ผสมสีชั้นที่ 2 เป็นเพียงการสอนเพื่อให้เด็กรู้เพื่อเป็นแนวทางในการทำงาน เพราะสิ่งที่เราทำ คือหนังสืออ่านประกอบก็ควรจะให้ความรู้ ในขณะที่เดียวกันการทำให้หนังสืออ่านประกอบมีความ น่าสนใจก็ควรจะมีภาพประกอบที่น่าสนใจ เพราะการได้เห็นภาพประกอบสวย ๆ ก็จะทำให้เด็ก เกิดความอยากทำ

รศ.พีระพงษ์ ผมขออนุญาตถามก่อนเพื่อไม่ให้เราออกนอกประเด็น ก็คือหนังสือที่เราใช้ใน ห้องเรียนจะมี 2 แบบ คือ หนังสือที่เป็น text กับ manual คู่มือการทำงาน กับเป็น text เพื่อให้ ความรู้ เสริมประสบการณ์อะไรก็ว่ากันไป แต่จากที่ผมอ่านจากชื่อหัวข้อทั้งภาษาอังกฤษและ ภาษาไทยชื่อที่ทำวิจัยคือหนังสืออ่านประกอบ เป็นสื่อเสริม แต่ที่เรากำลังวิจารณ์กันอยู่ในขณะนี้ คือการทำหนังสืออ่านประกอบที่เป็น manual หรือจะเอาทั้งสองอย่าง ต้องตัดสินใจให้ดีกว่า ในนี้ ที่ผมอ่านก็ยังไม่ชัด อีกประการหนึ่งก็คือ THE DEVELOPMENT OF SUPPLEMENTARY BOOKS มี s ด้วย แสดงว่ามีหลายเล่ม อาจจะมีมากกว่า 1 เล่ม หรือทำออกมาเป็นชุด เราจะได้คุย กันว่าชุดนี้จะเป็น text หรือ manual โดยหลักการแล้วหนังสือ text ที่จำทำให้เด็กอ่านก็เพื่อจะเสริม พลังความอยากรู้อยากเห็น ทั้งในเชิงทฤษฎี เชิงปฏิบัติ ประสบการณ์ทางศิลปศึกษา เช่น ให้อ่าน ประวัติของศิลปินง่าย ๆ ชีวิตที่สนุกสนานของศิลปิน อันนี้ก็เป็น text ที่ทำให้เด็กอยากวาดรูปได้ เหมือนกัน หรืออ่านหนังสือเรื่องวิธีการวาดรูปแล้วก็ทำตามเป็นขั้นตอน อันนี้ก็เป็น manual ก็ได้

เหมือนกัน ถ้าจะทำแบบ manual ก็คือตั้งแต่การศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ จุด เส้น ให้ความรู้โดยผ่านการปฏิบัติ การให้มีความรู้ทางศิลปะ มี 2 แบบ ก็คือการรู้ทางอ้อม และการรู้ทางตรง ทางอ้อมก็คือให้ลงมือ สัมผัสเอง ก็คือต้องคิดดูให้ดีว่า หนังสือนี้หรือหนังสือชุดนี้จะเป็น manual หรือ text หรือทั้งสองอย่างรวมกัน อีกประเด็นหนึ่งก็คือ เราต้องเข้าใจว่าวิธีการเรียนศิลปะในปัจจุบันนี้เด็กน่าจะมีความตระหนักในความรู้ 4 ทาง อย่างแรกคือ การใช้ประสาทสัมผัสของตนเองโดยตรงในการสังเกต แล้วก็เก็บความรู้สึกหรือคุณค่าเอาไว้ในตนเอง คุณค่าทางสุนทรียภาพของเด็ก ก็จะเป็นไปตามศักยภาพของเขา ตามพัฒนาการการเรียนรู้ของโลเวนเฟลด์ อันที่ 2 เขาควรจะรู้คำศัพท์ในระดับประถมยังขาดเรื่องนี้อย่างมากนะครับ ก็ต้องคิดว่าเด็กควรจะรู้คำศัพท์ขนาดไหน และในระดับไหน เป็นการรู้คำศัพท์เพื่อการวิจารณ์ เมื่อก็ถามว่าทัศนธาตุควรจะรู้ไหม ก็ควรคิดว่าควรจะรู้อะไร รู้เพื่อนำไปใช้ หรือรู้เพื่อเป็นข้อมูลเชิงทฤษฎี ต้องวิเคราะห์ ต้องตีประเด็นในหลักสูตรว่าหลักสูตรให้รู้แค่ไหน แต่ผมฟังดู แล้วอยากจะให้เด็กวาดรูปเป็น ให้รักการวาดรูป การวาดรูปเป็นนี้ไม่ค่อยเท่าไร เพราะศิลปะศึกษาไม่ได้เน้นตัวผลงาน แต่จะเน้นกระบวนการ ทำอย่างไรให้เด็กได้อยู่กับกิจกรรมนี้ตลอดไป เป็นสุดยอดของเอกสารแล้ว ดีไม่ดีนี่เราไม่สน เพราะเราไม่ได้ฝึกให้เขาเป็นศิลปิน อีกอันหนึ่ง ก็คือเด็กควรจะรู้ถึงความเป็นมาของสิ่งที่เขาทำ อย่างเช่น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ เช่น ในกิจกรรมให้วาดรูปลายไทย น่าจะ让他รู้ว่ามีความเป็นมาอย่างไร กำเนิดเมื่อไร ใครทำมาก่อน เจ้าครองนครในสมัยนั้นเป็นใคร เราก็เชื่อมโยงไป พอพูดถึงประวัติศาสตร์ศิลป์ก็จะเชื่อมโยงไปถึงทั้งคน และพื้นที่ อันนี้ก็เป็นคำถามและคำอธิบายนะครับ

ผู้วิจัย ค่ะ สำหรับตัวดิฉันเองคิดว่า ธรรมชาติของวิชาศิลปะเป็นวิชาที่จะต้องให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องทักษะกระบวนการ ควบคู่ไปกับการสอนทฤษฎี ซึ่งในตัวหลักสูตรได้กล่าวไว้ว่าเด็กในช่วงชั้นที่ 2 ควรจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับศัพท์ทางศิลปะก็คือทัศนธาตุ ดิฉันจึงอยากจะเรียนถามท่านอาจารย์ทุกท่านว่าเราควรมีการสอนในเรื่องนี้อย่างไรเพื่อให้เด็กสามารถทำความเข้าใจได้

ม.พรศักดิ์ ผมว่าการเรียนทัศนธาตุนี้คือการเรียนเพื่อให้จำ แต่ไม่ควรคาดหวังมาก เพราะเด็กจะสามารถจำได้แค่ว่านี่คือจุด นี่คือเส้น เส้นตั้ง เส้นตรง เส้นเฉียง ซึ่งถ้าเด็กมีพื้นฐานในเรื่องนี้บ้างก็จะสามารถทำให้เขาเข้าใจในสิ่งที่เขาทำมากขึ้น แต่เราไม่ได้คาดหวังว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นการไปตีกรอบในการทำงานของเขา เพราะจุดประสงค์ของการเรียนของเด็กในช่วงชั้นที่ 2 ก็คือการเรียนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ต้องปล่อยให้เขาทำงานอย่างอิสระ แต่อย่างไรก็ตามแล้วแต่เขาควรจะมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีด้วย ถ้าถามว่าจำเป็นไหม ผมก็ว่าจำเป็นแต่ยังไม่ถึงขั้นมากที่สุด เป็นเพียงการสอนให้เกิดความจำและความเข้าใจ

อ.กวิ ผมว่าเรื่องทัศนธาตุเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องรู้ แต่ไม่ต้องลึก เป็นแค่การให้รู้แบบผิวเผิน เพื่อให้เด็กนำไปใช้ ต้องมีความน่าสนใจ ขอบเขตตัวอย่างหนังสือเพื่อนรัก ซึ่งเป็นหนังสืออ่านประกอบที่ได้รางวัลหนังสือสำหรับเด็กเยาวชนดีเด่นหลาย ๆ ปีติดต่อกัน ผมก็สงสัยว่าทำไมเด็กชอบอ่าน ผมดูแล้วว่ามันเป็นสื่อที่น่าสนใจ ทั้งภาพประกอบ มีเนื้อหาที่สอนในเรื่องของศิลปะ ผมว่าหนังสือที่น่าจะเป็นสิ่งจุดประกายได้แน่ครับ

รศ.พิระพงษ์ จากการที่ได้อ่านประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับนะครับ ผมมองว่าหนังสือเล่มนี้จะต้องแบ่งเป็น 2 ส่วนหรือเปล่า สำหรับ ครูด้วย สำหรับเด็กด้วย จะต้องแบ่งเป็น 2 ตอน หรือซ้ายขวา หรือเปล่า ส่วนนี้ของครู ส่วนนี้ของเด็ก ซึ่งหนังสืออย่างนี้ก็มีนะครับ ไม่ใช่ไม่มี เวลานำไปใช้ครูอาจจะอ่านส่วนนี้เพื่อใช้ในการสอน อีกส่วนเด็กสามารถนำไปอ่านต่อเอง อันนี้สำหรับถ้าเราจะทำเป็น manual นะครับ ที่นี้จะเป็น manual ของใคร ของครูหรือของเด็ก ครอบคลุม .ศิริพงศ์ช่วยตอบด้วยครับ

รศ.ศิริพงศ์ ผมตอบได้อย่างนี้ว่า วงการทัศนศิลป์ตอนนี้ของเราตกต่ำสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน เหตุผลก็เพราะว่ามันถูกจับหลอมรวมกัน 3 อัน ก็ที่ทราบกันอยู่ว่าทัศนศิลป์ไปรวมกับดนตรี นาฏศิลป์ ผู้รู้ก็คิดว่าธรรมชาติวิสามันคล้ายคลึงกัน แต่ในฐานะที่ผมทั้งทัศนศิลป์ทั้งชอบดนตรีด้วย ผมมองว่ามันคนละเรื่อง คนละอารมณ์กันเลย ไม่สามารถนำมาเชื่อมกันได้ ที่นี้ถามว่าทำไมบางโรงเรียนไม่จำเป็นต้องนำครูที่จบทัศนศิลป์โดยตรงมาสอน ก็เพราะว่า ขอย้อนกลับไปในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เราพูดถึง post modern เราตกอยู่ภายใต้ทฤษฎี progressivism พวกนี้ก็เชื่อในศักยภาพของมนุษย์ว่า มนุษย์ทุกคนมีค่าเท่ากัน สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้เท่า ๆ กัน เราก็มักจะสอนศิลปะให้กับเด็กโดยไม่เน้นต้นทุน ไม่เน้นพื้นฐาน ถามว่าตรงนี้มีภาวะวิเคราะห์ว่าดีไหม มันดีในแง่ที่ว่าเด็กมีความสุขในการเรียน ไม่ได้ใช้ทักษะ ไม่ได้ใช้หลักการ ผมก็ว่าดี แต่ดีสำหรับเด็กเล็ก ๆ แต่สำหรับเด็กโตที่มีต้นทุนทางด้านศิลปะจะเริ่มเบื่อว่าทำไมต้องมาเขียนอะไรตามใจ ไม่มีกฎมีเกณฑ์ บัจจุบันนี้เมื่อหลังปี 1970 ทำให้มีแนวคิดใหม่ที่ต่อต้านว่าการสอนแบบอิสระจะทำให้เด็กขาดพื้นฐานและความภาคภูมิใจในตัวเอง อะไรก็ตามที่คนเก่งแล้วคัดเพื่อน ๆ มาทำได้เหมือนกันจะไม่มีชีวิต ผู้บริหารโรงเรียนก็พากันดูถูกดูแคลนว่าศิลปะนั้นใคร ๆ ก็สอนได้ ไม่มีหลักมีเกณฑ์อะไร บัจจุบันนี้ก็โยงมาสู่ที่ผู้วิ จัยสนใจว่าหลาย ๆ โรงเรียนไม่มีคนที่มีความรู้ ความเข้าใจทางศิลปะซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังสืบทอดกันมายาวนานทำให้คนเขาถูกดูแคลนคนที่สอนศิลปะในระดับประถม เพราะฉะนั้นเขาหวังว่าเด็กในช่วงป . 4 5 6 ควรจะได้รับการสอนอะไรที่มีหลักเกณฑ์ อาจจะเป็นเรื่องทัศนธาตุหรือเปล่า หรือกลุ่มสีร้อนสีเย็นให้ความรู้สึกแตกต่างกันไหม อาจจะไม่จำเป็นต้องสอนอย่างลึกซึ้ง แต่อาจจะมีการสองภาพเปรียบเทียบให้เห็น ให้นักเรียนดู

แล้วนักเรียนตอบได้ใหม่ว่าเกิดความรู้สึกอย่างไร การเดินเรื่องก็ไม่จำเป็นจะต้องเดินเรื่องแข็ง ๆ อาจจะมีการผูกเป็นตัวละครขึ้นมาได้ใหม่ เหมือนกับการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีศาสตราจารย์เดินทางไปในลำไส้ ผมก็เป็นห่วงเหมือนกันสำหรับเรื่องการให้ความหมายมาก ๆ เด็กที่เรียนเก่งก็จะจำไปตอบข้อสอบได้ แต่เด็กที่เรียนอ่อนก็ไม่จำ อันนี้ก็ต้องเป็นเรื่องที่ต้องอภิปรายกันว่าเอาแค่ความรู้สึกได้ใหม่ว่า ถ้าระหว่ างเห็นต้นไม้ตรง ๆ กับต้นไม้ที่มันโค้ง ให้ความรู้สึกอย่างไร อย่างนี้เป็นต้น แล้ว อาจจะมีการให้โจทย์ให้นักเรียนวาดรูป อันนี้ก็จะเป็ นแนวทางให้ครูที่ไม่มีความถนัดทางด้านนี้ ผม จึงยังไม่เห็นด้วยกับหนังสือที่เป็น manual สำหรับเรื่องภาษาก็ต้องเป็นภาษาสำหรับเด็กแน่

รศ. พิระพงษ์ เราสามารถเรียนศิลปะได้ 4 อย่าง สามารถเรียนรู้เรื่องคำได้ สามารถเรียนรู้ช่วงเวลา ในการเกิดได้ ความต่อเนื่อง เรื่องประวัติศาสตร์ แล้วเราก็สามารถเรียนรู้ถึงคุณค่าของมันได้ ในแง่ สุนทรียภาพในเชิงเรื่องราว ซึ่งในหลักสูตรกำหนดไว้ให้วิจารณ์ได้ ถ้าไม่รู้ เรื่องคำจะวิจารณ์ได้ไหม ผมคิดว่าเราควรจะระบุไปด้วยว่าเราควรจะสอนช่วงไหนของการวาดภาพระบายสี และควรจะสอน เรื่องอะไร ก็เรื่อง เราต้องมีการกำหนดให้ชัดเจนก่อน

รศ. วรพงศ์ ผมคิดว่าเราจะต้องไปดูด้วยว่าเนื้อหาที่ครูสอนกันอยู่ตอนนี้มันอยู่ภายใต้หลักสูตร หรือไม่ และ เนื่องจากการทดลองเป็นช่วงสั้น ๆ เราควรจะเอาเนื้อหาแค่ไหน ฉะนั้นหลักสูตรพูด เยอะ แต่เราเอาเฉพาะบางเรื่อง จากนั้นก็ขอข้อมูลจากครูเรื่องประสบการณ์การสอน เราก็จะได้ ข้อมูลในส่วนของเนื้อหาแล้ว ถ้าเราจะทำหนังสือให้นักเรียนอ่าน เราจะดีไซน์อย่างไร โดยดูว่าภาพ ต้องมีไหม ถ้ามีต้องมีมากน้อยเพียงไร ภาษาที่ใช้เป็นอย่างไร หรือจะเป็นภาพถ่ายดี หรือไม่ดี ถ้า เป็นภาพเขียนจะเป็นแบบไหน

รศ. พิระพงษ์ ผมขอเดิ มหน่อยนะ หนังสือเล่มนี้จะให้ครูที่ไม่มีพื้นความรู้จะได้ใช้กับการสอนของ เด็ก ซึ่งเป็นเรื่องการวาดภาพระบายสี ที่นี้มาดูมาตรฐานของทศ ศนศิลป์ซึ่งมี 2 มาตรฐาน จะเอาทั้ง 2 มาตรฐานไหม แล้วก็มาดูข้อย่อยว่าข้อใดเข้าเกณฑ์การวาดภาพระบายสี

รศ. วรพงศ์ ผมมองว่าโครงร่างวิทยานิพนธ์นี้มันจบไปแล้ว งานนี้ถูกตีกรอบว่าจะเอาไปใช้ในการ เก็บข้อมูล 4 ครั้ง นะครับ เพราะฉะนั้นหนังสือนี้จะมี 1 เล่มหรือมากกว่านั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าจะดีไซน์ ออกมาอย่างไร

รศ. ศิริพงศ์ ผมขอชี้แจงแทนคณะกรรมการทั้ง 5 คนนะครับ ซึ่งตรงนี้เราคงตอบโจทย์ท่านอาจารย์ พิระพงษ์ทั้งรายวิชาไม่ได้ เราก็จำเป็นจะต้องตัดทอนให้อยู่ในวิสัยที่หนังสือเล่มนี้พอจะช่วยทำได้ใน 4 สัปดาห์ เราจึงเชิญท่านอาจารย์ผู้สอน มาช่วยตอบว่าเรามีเนื้อหาอะไรบ้างที่วิกฤตที่ควรจะมา สอน และมีทักษะอะไรบ้างที่จำเป็น และหนังสือเล่มนี้จะมีส่วนช่วยได้ จึงอยากจะเรียนถามทั้ง 3 ท่าน

อ.กวี ผมขออนุญาตตอบนะครับ ผมคิดว่าหนังสือเล่มนี้ที่ควรจะมีคือ 1. ในเรื่องของเนื้อหา 2. ลักษณะภาพประกอบ รูปแบบรูปเล่ม ผมขอพูดในเรื่องเนื้อหา ก่อน คือวาดกับระบาย สำหรับป.5 มีพื้นฐานเรื่องการใช้เส้นแล้ว ดังนั้นควรจะเน้นไปที่เรื่องของรูปร่าง ความคล่องของการใช้มือที่จะสร้างงาน ส่วนใหญ่เด็กป.5 จะสนใจเรื่องการ์ตูน ดังนั้นเราอาจจะดึงเอกลักษณ์ของตัวการ์ตูนมาให้เด็กได้ฝึกวาด ส่วนเรื่องสี ก็จะเน้นไปที่สีชอล์ค แต่ผมจะสอนทั้งสีน้ำและสีชอล์ค

อ.กฤษิษา ก็จะแบ่งไปเลยคะ เป็น 2 อย่าง คือการวาดภาพกับการระบายสี ให้รู้จักอุปกรณ์ ส่วนเรื่องทัศนธาตุก็ควรจะได้รู้บ้างเล็กน้อย แต่ไม่ต้องลึก เอาแค่ให้เด็กดูภาพเป็น เพื่อสำหรับนำไปใช้ในการวิจารณ์ซึ่งควรจะมี เรื่องของภาพตัวอย่างหรือภาพประกอบก็สำคัญนะคะ

รศ.วรพงษ์ ผมขอเสริมนิดนึง ผมคิดว่าที่สำคัญที่สุดเลยในการทำวิจัยครั้งนี้ ประเด็นแรกเลย ดีกรอบขึ้นนี้เลยที่ว่าอาจารย์อยากได้อะไรเท่านี้ แต่เนื่องจากเวลานั้นถูกจำกัดไว้แล้ว จริง ๆ แล้วทุกคนอยากได้เยอะ อยากให้มีทุกอย่างอยู่ในนั้น ผมว่ามันจะขัดแย้งในตัวเอง เราน่าจะพูดไปเลยว่าเรื่องมันควรจะมีแค่ไหน กิจกรรมควรเป็นอย่างไร ตัวนี้จะบอกได้ว่าหนังสือเราควรมีรายละเอียดอย่างไร แล้วเราค่อยมาตีไซน์ว่ามันจะหน้าตาเป็นอย่างไร

ม.พรศักดิ์ ผมว่าถ้าเราจะพูดกันถึงประเด็นที่ว่าเราจะใช้เนื้อหาอะไร ก็คือ เรื่องที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนที่สุดสำหรับการทำงานศิลปะ คือวาดภาพระบายสีก็เห็นไม่พ้นเรื่องของสีกับเส้น 2 เรื่อง ถ้าเราไปเจาะประเด็นว่าเราจะไปทำหนังสือประกอบการเรียนชุดนี้ให้มันสื่อความหมายอย่างที่อาจารย์ว่า ถ้าต้องไปปูพื้นให้เนื้อหามันครอบคลุมมาก ๆ มันก็จะทำให้ไม่เสร็จใน 4 สัปดาห์ ถ้าเราเจาะประเด็นในเรื่องเส้นกับสีว่าจบไหม ถ้าจบเราก็จะได้หัวข้อในส่วนที่เราจะทำ น่าจะดีกว่า เพราะไม่อย่างนั้นเนื้อหาจะกว้างเกินไป

รศ.พีระพงษ์ ในมาตรฐานระบุไว้ ผมคิดว่าเด็กช่วงนี้ให้สร้างตามจินตนาการและ ความคิดสร้างสรรค์ เขาไม่ได้ให้วาดลอกแบบหรือเรียนแบบคนอื่น แต่การสอนเพื่อให้มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อาจจะผ่านกระบวนการลอกแบบมาเราไม่ว่า การลอกแบบไม่ใช่เรื่องเสียหาย เป็นประสบการณ์ทางด้านทักษะ แต่เราต้องวางวัตถุประสงค์ให้ดีกว่าการลอกแบบนั้นเป็นไปเพื่ออะไร เพื่อให้เขาเข้าไปสู่การใช้จินตนาการ เช่น การลอกแบบรูปคน เพื่อที่เขาจินตนาการเนื้อหาที่เกี่ยวกับรูปคน เทศการที่มีคนอยู่ เราต้องเอาการลอกแบบเป็นกระบวนการมันจึงจะดูดี เฉพาะนั้นหนังสือเล่มนี้จะเป็นหนังสือที่น่าเอาไปสอนเล่มหนึ่งเลย เพราะว่าช่วงชั้นที่ 2 เป็นวัยที่กำลังจะก้าวไปสู่มัธยม จะต้องได้ใช้สมองซีกขวาให้หมด

รศ.วรพงษ์ แต่หนังสือเล่มนี้ให้ครูเอาไปสอน

รศ.พีระพงษ์ ให้ครูเอาไปวางแผนใช้กับเด็กพุดง่าย ๆ

อ.เทียนชัย ขออนุญาตนิพนธ์หนึ่งนะครับ คือเมื่อกี้เห็นพูดถึงเรื่องเนื้อหา ผมว่าจากกรอบที่ได้พูดกับ มาผมคิดว่าเรามาถูกทางแล้ว สำหรับในส่วนของเนื้อหา เราน่าจะมามองกันว่าเนื้อหาจะมีทฤษฎี และปฏิบัติ เป็นการ์ตูนแบบไหน เป็นแบบที่สร้างเรื่องขึ้นมา แล้วสอนไปตามทฤษฎีและหลักสูตร ผมยกตัวอย่างการสร้างเรื่องขึ้นมา เรื่องข้างแก้ววาดภาพ แล้วสอดแทรกความรู้ เป็นเรื่องของข้างที่ วาดรูปไม่เป็น จนโดนตำหนิ จากนั้นเราก็สอดแทรกความรู้เข้าไปจนในที่สุดข้างตัวนี้ก็สามารถ วาดภาพได้จนได้รับรางวัล มีภาพที่ได้รับรางวัลมาให้เด็กดู ผมว่ามันน่าจะช่วยให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจ ซึ่งผมกำลังมองว่าหนังสือนี้มันควรจะนำเสนอทฤษฎีเล็กๆ น้อยๆ มีภาคปฏิบัตินิดหน่อย ตัว เนื้อหาจะเป็นแบบเรียลลิสติกหรือว่าเป็นจินตนาการขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับวัย อันนี้ก็ประเด็นที่ผม อยากจะตั้งขึ้นมาเพื่อถามทุกท่านเพื่อให้นักศึกษาได้นำไปเป็นข้อมูลนะครับ

อ.ดร.วิรัตน์ ผมขอตอบประเด็นของอาจารย์นะครับ ขอเสริมให้บางส่วนคือ การออกแบบ กระบวนการเรียนรู้ กับการออกแบบสื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลาย ๆ อันพร้อมกันอาจจะต้องอาจ ต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้มีความรู้ แต่ในเรื่องของการออกแบบสื่อตัวนักวิจัยจะต้องใช้ จินตนาการของตัวเองเข้าช่วย เนื้อหากับกิจกรรมการเรียนรู้ถ้าไม่ได้รับการออกแบบ เราก็จะไม่รู้ว่า มันจะนำไปสู่อะไร ถ้าเรามีการออกแบบที่ดีก็จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผมมองดูว่าการคุยกัน ครั้งนี้นักศึกษาน่าจะได้ประเด็นบวกกับสิ่งที่เขาศึกษามาเพื่อตั้งตุ๊กตาทำสื่อ ในส่วนนั้นก็ต้องให้ อิสระกับตัวเขา การได้เนื้อหามาแล้วแล้วจะออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรอันนี้ การ ออกแบบให้สื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กเป็นสิ่งที่ต้องค้นหา ดังนั้นเราจึงน่าจะคุยกันเรื่องวิธีการสอน บทบาทครู เมื่อนำหนังสือเล่มนี้ไปใช้

รศ.พีระพงษ์ ครูศิลปะอยากมีสื่อแบบนี้ใหม่ครับ

อ.ภูษิษา อยากมีค่ะ อยากได้สื่อแบบนี้ ซึ่งเราอาจจะอธิบายไปหน่อยหนึ่งแล้วก็มีภา พให้เด็กเห็น ตอนที่เราอธิบายเขาอาจจะไม่เข้าใจ แต่พอมีภาพให้ดูแล้วเข้าใจเลย

รศ.พีระพงษ์ ผมขอเดิมนิดนะครับ ในส่วนที่เราจะปูพื้นให้เด็ก ผมคิดไว้ 3 ส่วน คือ ส่วนปูพื้น ส่วนที่ลงมือปฏิบัติ กับส่วนที่สร้างสรรค์ ในส่วนการปูพื้นผมว่ามันน่าจะปู 2 ส่วน คือเรื่องของการรับรู้ ให้เห็นสีร้อนเย็น อันที่ 2 ปูในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ก่อนที่จะนำไปใช้จริง หรือปฏิบัติจริงเชิงทดลองกับ วัสดุ แล้วนำเอาวิธีการต่าง ๆ มาสร้างผลงาน และสุดท้ายก็เอาทั้งหมดไปสู่กระบวนการวาดภาพ ระบาย อาจจะไปใช้ในการออกแบบสิ่งต่าง ๆ เป็นการนำเสนอโดยไม่ได้ให้เด็กรู้ว่ามันคือทฤษฎี

รศ.วรพงษ์ ขออนุญาตเสริมด้วยสรุปด้วยนะครับ แต่ไม่ทราบเวลาที่ประชุมจะเห็นด้วยหรือไม่ คือ จริง ๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือว่าเด็กที่เรียนอ่อน หรือเรียนไม่ทันหรือไม่สนใจเรื่องนี้ มันจะทำให้เขา สนใจได้ ที่นี้ท่านอาจารย์พูดว่าเนื้อหาจริง ๆ ก็คือเรื่องวาดภาพระบายสี ซึ่งอาจจะแยกเป็น 3 ส่วน

คือ ความรู้พื้นฐาน ลักษณะการเขียน ความคิดสร้างสรรค์ ผมเลยมานั่งคิดว่าถ้าอย่างนั้นมันควรจะ เป็นหนังสือ 3 เล่มที่เด็กสามารถนำมาอ่านตอนไหนก็ได้จะดีไหม อ่านตอนไหนก็รู้เพิ่ม ทำได้ เข้าใจได้ ทีนี้เรื่องพื้นฐานเอาแค่นี้ พอทำแล้วก็เอาไปให้ผู้เชี่ยวชาญดู

รศ. พิระพงษ์ ผมขอเสริมนะ ผมว่าในส่วนที่ 3 มันน่าจะจบลงที่การให้เด็กได้เอาความรู้ทั้งหมดมา ใช้ อาจจะใช้ในการออกแบบอะไรสักอย่าง ผมว่าเราสามารถเล่นอะไรได้เยอะมากเลยนะ

รศ. วรพงศ์ ผมขออนุญาตสรุป ผมว่าวิธีการของท่านอาจารย์เทียนชัยน่าส ใจมาก ๆ เลย ผม อยากจะเห็นว่าสื่อที่ทำออกมาแล้วเป็นแบบนี้ คืออย่าไปทำสื่อแบบหนังสือวิชาการ อาจารย์ก็ไม่ อยากอ่าน เด็กก็ไม่อยากอ่าน อยากให้เราวิธีว่าจะนำเสนออย่างไรให้มันน่าสนใจ วิธีการจะ นำเสนอเนื้อหาจะนำเสนออย่างไรให้น่าสนใจและทำความเข้าใจได้ด้วย ผมว่าอันนี้ เป็นประเด็นที่ น่าสนใจที่จะฝากไว้ จะว่ายากก็ยากนะ แต่จะว่าง่ายก็ง่าย

คุณชาญศิลป์ ครับ ขออนุญาตนะครับ จากที่ฟังมาอยากจะพูดถึงในเชิงการออกแบบตัวเล่ม ซึ่ง จากประสบการณ์ที่ทำมานะครับ ในส่วนของรูปเล่ม ขนาดคิดว่าสำหรับเด็กเล็กมากควรจะมีขนาด ใหญ่ให้เขาได้เห็นภาพชัด ๆ แต่ถ้าเป็นเด็กโตขึ้นมาประมาณ . 5 ก็อาจจะมีขนาดเล็ก ลงมา ประมาณสัก A4 แต่ถ้าเป็นครึ่ง A4 จะเล็กเกินไป ส่วนในเรื่องของการออกแบบเท่าที่ฟังดูวันนี้คือ เน้นตัวเด็ก ฉะนั้นถ้าเน้นตัวเด็กเราก็ควรดูจากเด็กเป็นหลัก คือดูนิสัยเด็กว่าเขาชอบอะไร คือตัว เด็กธรรมชาติแล้วจะชอบรูปภาพ ชอบการ์ตูน ดังนั้นหนังสือก็เหมือนเป็นภาพของเขา เวลาทำควร ยึดภาพเป็นหลักในการเดินเรื่อง ในการออกแบบจะมี 3 ส่วนคือ ภาพ ตัวอักษร เลย์เอาท์ สำหรับ ตัวอักษรที่เหมาะสมกับเด็กควรอยู่ที่ประมาณ 18-22 pt. ส่วนภาพประกอบเท่าที่ฟังดูจะเป็น ภาพประกอบทั่วไปก็ได้ เป็นการ์ตูนก็ได้ ก็อาจจะลองคิดเป็นเรื่องขึ้นมา อาจจะเป็นเด็ก 3 คน ซึ่ง ผมลองคิดเล่น ๆ ขึ้นมานะครับ เป็นเด็กผู้หญิงหรือผู้ชายก็ได้ เป็นเด็กที่เก่งศิลปะคนหนึ่ง อ่อนคน หนึ่ง และเป็นแบบที่ทำหรือไม่ทำก็ได้ ให้เขา 3 คนเป็นตัวดำเนินเรื่อง คือหนังสือทั่วไปจะเป็น ลักษณะที่เอาตัวหนังสือมาแปะ แต่ในทีนี้จะทำให้เด็กได้รู้สึกว่าเขาคุยกับเพื่อน สำ หรับเรื่อง รูปแบบก็อย่างที่บอกคือให้ภาพเป็นตัวหลักในการเดินเรื่อง ตัวหนังสือเป็นสิ่งที่รองลงมา และไม่ น่าจะเยอะมาก ให้มีรายละเอียดที่ทำให้ทำความเข้าใจสัก 1 ประเด็น เด็กจะชอบพวกเกม สติกเกอร์ ดังนั้นน่าจะดึงพวกการ์ตูนมาทำให้ได้ เกิดความสนใจ เพิ่มกิจกรรม เกม ซึ่งกิจกรรมท้ายบท อาจจะเป็นเป็นคำว่าเกมส์ เพื่อให้เขาอยากทำมากขึ้น เรื่องภาพประกอบเด็กจะชอบลักษณะ ภาพประกอบที่เป็นสีน้ำ แต่จริง ๆ เท่าที่ผมทำมา เด็กจะชอบที่ งั้นไม่ว่าจะเป็นสีอะไร ขอให้เป็น ภาพที่เห็นแล้วเขาเกิดความประทับใจครับ

อ.เทียนชัย ผมมองดูแล้วว่า มี 3 ส่วน คือ ปู่พื้น ปฏิบัติ สร้างสรรค์ หนังสือจะต้องให้ความรู้ จินตนาการ สิ่งสำคัญคือทำให้ความเพลิดเพลิน อาจจะมีตัวละครที่มีความแตกต่างกัน นักศึกษา ไม่จำเป็นต้องคิดตามแบบนี้ก็ได้ อาจ ะดิไซน์ขึ้นมาเอง แต่หนังสือทั้งหมดนี้ควรจะมี ความต่อเนื่องกัน ถ้าเป็นภาพถ่ายก็เป็นภาพถ่ายทั้งหมด ภาพการ์ตูนก็เป็นการ์ตูนทั้งหมดให้ต่อเนื่องกัน ครับ ขอขอบคุณมากครับ

อ.กวี ครับ สำหรับหนังสือที่ผมอยากได้นะครับ อาจจะมีตัวละครเป็นตัวเดินเรื่อง สอดแทรกเนื้อหา อาจจะต้องศึกษาดูว่าเด็กในวัยนี้ต้องการอะไร เรื่องของการประเมินก็ควรจะมีด้วยนะครับ แล้วก็ เรื่องของวัย จะได้เจาะไปเลยว่าสิ่งที่ควรจะมีคืออะไร อิงหลักสูตรเข้าไว้แล้วเราจะได้ไม่หลง ประเด็นนะครับ

รศ.พีระพงษ์ จากที่ผมฟังดูในส่วนที่ 2 นะครับ เราอาจจะให้เด็กได้ใช้สีที่เป็นทั้งแห้งและเปียก เพื่อฝึกพื้นฐานให้เด็ก ลองไปคิดว่าเราอาจจะมีการเล่นกันใช้ ก็จะทำให้หนังสือสนุกสนานขึ้น

รศ.ศิริพงษ์ สำหรับในเรื่องของเนื้อหาและตัวสื่อผมว่าคุณค่อนข้างเป็นรูปเป็นร่างแล้ว ผมขออนุญาต ดึงเข้าสู่ความคิดของกรรมการ 5 ท่าน ในกรรมการที่สอบตั้งหลัก การไว้ว่าเป็นการทดลอง แต่ กรรมการทุกท่านเชื่อว่าไม่มีหนังสือเล่มไหนสอนแทนครูได้ ดังนั้นจึงมีการใช้กลุ่มนักเรียน 2 กลุ่ม แล้วทั้ง 2 กลุ่มก็สอนโดยครู แล้วก็จะต้องมีแผนการสอน มีการออกแบบการสอน เพราะฉะนั้นครู จึงจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนี้ด้วย ดังนั้นจึงอยากจะฝากว่าก่อนที่จะทำ ทั้งหมดจะจากกันไปลองช่วยคิดถึงแผนการสอนสำหรับครูมนุษย์ว่าควรจะเป็นอย่างไร จะมี กิจกรรมอย่างไร

รศ.พีระพงษ์ กระบวนการสอนทั้ง 2 กลุ่มจะต้องเหมือนกัน โดยที่เราดีไซน์กระบวนการสอนเอาไว้ ในหนังสือแล้ว จากนั้นเราก็จะต้อง เอากระบวนการที่อยู่ในหนังสือมาสอนเด็กอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่ง กระบวนการสอนจะต้องสอดคล้องกับกระบวนการสอนในหนังสือ

รศ.วรพงษ์ ก็อย่างสมมติว่าในชั้นป.5 มี 4 ห้อง เราเอามา 2 ห้อง แต่ที่ผมยังตั้งใจขอย้อนไปนิด หนึ่ง คือ กลุ่มปกติก็สอนไปตามที่ดีไซน์ไว้ กลุ่มทดลองก็สอนตามที่ดีไซน์ไว้ แต่กลุ่มที่ 2 มีสื่อ แล้วก็ วัตถุประสงค์ประเมินผลมาเทียบกัน

รศ.ศิริพงษ์ ใช่ครับ

รศ.พีระพงษ์ ก็คือกลุ่มหนึ่งมีหนังสือ อีกกลุ่มหนึ่งอาจจะเป็นซอลด์แอนด์ทอล์ค สอนง่าย ๆ อาจจะมีสาธิต แต่ในหนังสือมีคำอธิบายช่วย มีภาพให้เห็น

รศ.ศิริพงษ์ ครับ ใช่ครับ แต่อย่างน้อยที่สุดการไม่ได้เปรียบเทียบเปรียบเทียบกัน ก็คือหากในหนังสือมีการเปรียบเทียบสีร้อนสีเย็น ครูก็ต้องเอาภาพสีร้อนสีเย็นมาให้เด็กดู ซึ่งเรื่องนี้อาจจะไปถามกันนอกกรอบได้

อ.ดร.วิรัตน์ ผมขออนุญาตเสริมชนิดหนึ่งนะครับ คือผมคิดว่าเด็กในวัยนี้ความอดทนต่อเนื้อหายาว ๆ ยังมีน้อย การเข้าใจเนื้อหาซับซ้อนก็ยังไม่ค่อยมี ถ้าจะใช้หนังสือภาพประกอบก็ควรจะใช้ภาพการ์ตูน อันที่ 2 ใช้ตัวเดินเรื่องก็จะช่วยขยายความสามารถในการเรียนของเด็กได้มากขึ้น อาจจะทอนรายละเอียดที่ซับซ้อนของตัวการ์ตูน แต่ถ้าตัวละครเกิน 3 ตัวเด็กก็จะเริ่มสับสนแล้ว ถ้าเป็นการ์ตูนลายเส้นก็ควรลดทอนเส้นลง หรือจะเป็นภาพสีไปเลยก็ได้

รศ.พีระพงษ์ จะเป็นไปได้ไหมครับถ้าเราจะนำตัวการ์ตูนดัง ๆ มาใช้

คุณชาญศิลป์ ผมว่ามันจะมีปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์นะครับ ผมไม่อยากจะให้เด็กติดกับคาแร็กเตอร์การ์ตูนที่มีอยู่แล้ว

อ.ดร.วิรัตน์ ในตอนท้ายของเล่มผมว่าอาจจะมีการให้นักเรียนได้ตอบคำถาม แต่ตอบด้วยรูปภาพก็ได้ก็จะช่วยในเรื่องการประเมินผล

รศ.พีระพงษ์ บทบาทของหนังสือเล่มนี้คือช่วยในการประเมินผลใช่ไหม คือถ้าเราเลือกบทบาทได้ถูกจะได้เลือกใช้ได้ถูกเวลา

รศ.ศิริพงษ์ ความเห็นของกรรมการก็คือ สือหลักคือครู แต่ครูจะใ ห้ดีอย่างไร ก็ยังมีเด็กที่ยังไม่พร้อมในการเรียน ดังนั้นเขาก็หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะช่วยเติมเต็ม

รศ.พีระพงษ์ ก็จะต้องมีการประเมินผล อาจจะเป็นทฤษฎีหรือปฏิบัติ

รศ.ศิริพงษ์ ขอชี้แจงนิดหนึ่งนะครับ สำหรับการวัดเราจะวัดทั้ง 3 ด้าน ก็คือ ความรู้ ทักษะและจิตพิสัย ว่ามีความสุขมีความพอใจ และเรามีความเชื่อว่าจะถ้าคะแนนเท่ากันแต่เด็กเรียนกับหนังสือแล้วมีความสุข นั่นก็แสดงว่าสีนั้นดี โดยให้มีการสังเกตพฤติกรรมขณะเรียนของเด็กด้วย นั่นคือสิ่งที่กรรมการฝากไว้

ผู้วิจัย ขออนุญาตถามต่อจากประเด็นของท่านอ .ศิริพงษ์ ซึ่งเป็นประเด็น นสุดท้ายนะคะ คือหลังจากเรียนจบแล้วเราจะมีประเมินผลงานของนักเรียน เราควรประเมินในเรื่องใดบ้างคะ

อ.ภูษิษา ก็จะมีการสังเกตการทำงาน แบบตรวจผลงาน ในการสังเกตการทำงานก็จะดูความตั้งใจ การช่วยเหลือกัน ถ้าประเมินผลงานก็จะดูตามทัศนธาตุ ความคิดสร้างสรรค์ อาจจะมี การส่งเสริมให้เด็กได้วิจารณ์ ได้พูดบ้าง นำผลงานออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน เราจะต้องสร้างแบบสังเกตการทำงานแบบประเมินผลงาน มีบันทึกหลังการสอน

รศ.วราพงษ์ ส่วนหนึ่งของการประเมิน เราเชื่อว่าคงจะไม่ได้เป๊ะ แต่อาจจะมีเกณฑ์ไว้เป็นหลักบ้าง อาจกำหนดเป็นเกณฑ์ 3 ตัว คือ 1.ผลงานที่ทำออกมาแสดงถึงการมีความรู้หรือไม่ 2.ดูทักษะการปฏิบัติ ไม่ได้ดูทักษะความก้าวหน้า 3.ดูความใส่ใจในการ create งานว่ามีหรือไม่ ถ้ามีเกณฑ์ที่ดีก็จะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ

รศ.พีระพงษ์ เราอาจจะประเมินด้วยคำถามก่อน จากนั้นก็ประเมินทางด้านทักษะ และดูที่ ความ creative

อ.ภูษิษา เพิ่มเติมหนึ่งนะคะ คือขนาดของผลงานไม่ควรมีขนาดใหญ่เกินไป

ม.พรศักดิ์ ผมมองในภาพรวมว่าผลสัมฤทธิ์ในชิ้นงานก็คือส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เป็นเรื่องของทักษะ ในเรื่องของจิตใจ ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ดีแต่ผลงานอาจจะออกมาไม่ดีแต่เป็นสิ่งที่เด็กคิดฉีกแนวออกไปอันนี้ก็ถือว่ายอมรับได้ สังเกตได้ ความสุขความสนุกสนานถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

รศ.วราพงษ์ ถ้าถามผมว่าใครประเมิน ถ้าศิลปินประเมินมันก็จะต่างกับครูประเมิน ผมมองว่าเราอาจจะใช้ครูที่เป็นที่ยอมรับ

รศ.พีระพงษ์ อาจจะต้องกรรมการกลางขึ้นมา และไม่รู้จักเด็ก มีการอ่านแผนการสอนมาก่อน แบบประเมินก็อาจจะให้ผู้เชี่ยวชาญตีสินขึ้นมา

รศ.ศิริพงษ์ ขออนุญาตชี้แจงนะครับ ตามที่ได้คุยงานวิจัยประเภทนี้มาส่วนใหญ่จะใช้กรรมการกลาง 3 หรือ 5 ให้คะแนน ต่างคนต่างให้คะแนน จากนั้นก็นำมาหารกัน ส่วนกรณีเครื่องมือที่ใช้สังเกตหรือวัด ก็จะใช้ในลักษณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาก่อนแล้วนำไปหา IOC เราก็ถือว่าได้รับความเห็นพ้องและไม่เห็นพ้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

ผู้วิจัย ขออนุญาตถามอ.ภูษิษานะคะว่าตอนนี้แบบสังเกตที่อาจารย์ใช้อยู่มีลักษณะเป็นอย่างไรคะ

อ.ภูษิษา จะเป็นแบบเขียนบรรยายและเชคลิสต์คะ

ผู้วิจัย ค่ะสำหรับสิ่งที่ได้รับในวันนี้คะก็ช่วยสร้างกรอบความคิดได้ชัดเจนขึ้น แต่ในส่วนของรายละเอียดต่าง ๆ คงต้องรบกวนปรึกษาท่านผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านต่อไปนะคะ วันนี้ก็ต้องขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างมาก ขอให้อาจารย์ทุกท่านเดินทางโดยสวัสดิภาพ ค่ะ ขอบคุณค่ะ

.....

ภาคผนวก ค.

แบบประเมินคุณภาพหนังสืออ่านประกอบ

แบบสอบถามเพื่อประเมินความคิดเห็น
เกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา)

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล.....วุฒิการศึกษา.....

ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านประกอบวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี ซึ่งมีระดับคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1.ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร					
1.2 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์					
1.3 เนื้อหามีความถูกต้อง					
1.4 ความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้เรียน					
1.5 การลำดับความยากง่ายของเนื้อหา มีความเหมาะสม					
1.6 วิธีการนำเสนอเนื้อหา มีความเหมาะสม					
1.7 รูปภาพประกอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา					
1.8 แบบฝึกหัดมีความสอดคล้องกับเนื้อหา					
2.ด้านภาษา					
2.1 ความเหมาะสมของภาษากับระดับผู้เรียน					
2.2 ภาษาที่ใช้สามารถสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียน					

แบบสอบถามเพื่อประเมินความคิดเห็น
เกี่ยวกับหนังสืออ่านประกอบการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ)

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล.....วุฒิการศึกษา.....

ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อหนังสืออ่านประกอบวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี ซึ่งมีระดับคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ลักษณะองค์ประกอบภายนอก (ปก)					
1.1 ปกดึงดูดความสนใจ					
1.2 ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม					
1.3 รูปแบบตัวอักษรมีความเหมาะสม					
1.4 ภาพประกอบมีความชัดเจน น่าสนใจ					
1.5 ขนาดรูปเล่มมีความเหมาะสม					
2. ลักษณะองค์ประกอบภายใน					
2.1 การจัดหน้ามีความเหมาะสม					
2.2 ภาพประกอบมีขนาดที่เหมาะสมและชัดเจน					
2.3 รูปแบบตัวอักษรที่ใช้มีความเหมาะสม					
2.4 ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม					
2.5 สีของตัวอักษรมีความเหมาะสม					
2.6 ปริมาณของภาพประกอบมีความเหมาะสม					

ภาคผนวก ซ.
แบบสอบถามความพึงพอใจ

**แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
ด้วยหนังสืออ่านประกอบวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี**

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
เพียงช่องเดียว โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

3	หมายถึง	มาก
2	หมายถึง	ปานกลาง
1	หมายถึง	น้อย

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	3	2	1
1. หนังสืออ่านประกอบมีความน่าสนใจ ทำให้นักเรียนอยากเรียนวิชาศิลปศึกษามากขึ้น			
2. เมื่อเรียนจากหนังสืออ่านประกอบแล้วทำให้นักเรียนมีความเข้าใจมากขึ้น			
3. การเรียนจากหนังสืออ่านประกอบทำให้นักเรียนสนุกกับการค้นคว้าด้วยตนเอง			
4. การเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบ ทำให้นักเรียนสามารถวาดภาพได้ด้วยตนเอง			
5. การเรียนด้วยหนังสืออ่านประกอบทำให้นักเรียนวาดภาพได้ดีกว่าเดิม			
6. หน้าปกของหนังสือทำให้นักเรียนอยากหยิบมาอ่าน			
7. หนังสือมีขนาดพอดีสามารถหยิบจับได้สะดวก			
8. ตัวอักษรอ่านง่ายและชัดเจน			
9. รูปภาพประกอบมีความชัดเจน			
10. รูปภาพประกอบช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง.
แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่เรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

3	หมายถึง	มาก
2	หมายถึง	ปานกลาง
1	หมายถึง	น้อย

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	3	2	1
1.นักเรียนให้ความสนใจการนำเข้าสู่บทเรียนของคุณ			
2.นักเรียนแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ และน่าสนใจ			
3.นักเรียนซักถามอย่างตรงตรงประเด็นและมีความน่าสนใจ			
4.นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ			
5.นักเรียนสนุกกับการเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้ของคุณ			
6.นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน			
7.นักเรียนทำงานด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน			
8.นักเรียนนำความรู้จากที่ครูสอนมาใช้ในการทำงาน			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่...../...../.....

ภาคผนวก จ.

ค่าดัชนีความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก

ค่าความแปรปรวนและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางที่ 16 ผลการหาค่าดัชนีความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพระบายสี

n = 39

ข้อ	H	L	p	r	ข้อ	H	L	p	r
1	16	18	0.87	0.12	23*	16	12	0.72	0.40
2	14	19	0.85	-0.14	24*	14	4	0.46	0.64
3	17	18	0.90	0.18	25*	17	11	0.72	0.50
4*	15	13	0.72	0.29	26	14	17	0.79	0.05
5	17	20	0.95	0.09	27*	14	13	0.69	0.23
6	17	19	0.92	0.14	28	3	3	0.15	0.04
7	17	20	0.95	0.09	29*	9	11	0.51	0.03
8*	12	8	0.51	0.34	30*	9	7	0.41	0.21
9	17	22	1.00	0.00	31	17	18	0.90	0.18
10*	15	15	0.77	0.20	32*	14	13	0.69	0.23
11	15	20	0.90	-0.03	33	16	18	0.87	0.12
12	17	22	1.00	0.00	34*	15	10	0.64	0.43
13	16	16	0.82	0.21	35*	14	10	0.59	0.31
14*	16	15	0.79	0.26	36*	13	13	0.69	0.23
15*	14	13	0.69	0.23	37	17	17	0.87	0.23
16*	16	11	0.69	0.44	38*	11	4	0.38	0.47
17	14	19	0.85	-0.04	39	15	19	0.87	0.02
18	17	21	0.97	0.05	40*	15	11	0.67	0.38
19*	9	5	0.36	0.30					
20*	14	13	0.69	0.23					
21	15	18	0.85	0.06					
22	16	19	0.90	0.08					

* ข้อสอบข้อที่ใช้ได้

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาศิลปศึกษา เรื่องการวาดภาพพระบายสี

n = 39

ข้อที่	จำนวนคนตอบถูก (p)	จำนวนคนตอบผิด (q)	p	q	pq
1	28	11	0.72	0.28	0.20
2	20	19	0.51	0.49	0.25
3	30	9	0.77	0.23	0.18
4	31	8	0.79	0.21	0.16
5	27	12	0.69	0.31	0.21
6	27	12	0.90	0.10	0.09
7	14	25	0.47	0.53	0.25
8	27	12	0.69	0.31	0.21
9	25	14	0.72	0.28	0.20
10	16	23	0.46	0.54	0.25
11	26	13	0.72	0.28	0.20
12	27	12	0.69	0.31	0.21
13	20	19	0.51	0.49	0.25
14	16	23	0.41	0.59	0.24
15	27	12	0.69	0.31	0.21
16	24	15	0.64	0.36	0.23
17	23	16	0.59	0.41	0.24
18	27	12	0.69	0.31	0.21
19	15	24	0.38	0.62	0.24
20	26	13	0.67	0.33	0.22
Σpq					4.27

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนและค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี

คนที่	คะแนนสอบ (x)	x^2
1	14	196
2	15	225
3	18	324
4	16	256
5	17	289
6	15	225
7	14	196
8	19	361
9	15	225
10	15	225
11	18	324
12	16	256
13	19	361
14	14	196
15	15	225
16	14	196
17	19	361
18	9	81
19	8	64
20	13	169
21	13	169
22	12	144
23	12	144

คนที่	คะแนนสอบ (x)	x ²
25	12	144
26	7	49
27	6	36
28	9	81
29	10	100
30	8	64
31	9	81
32	11	121
33	11	121
34	9	81
35	9	81
36	6	36
37	7	49
38	8	64
39	12	144
	$\sum x = 486$	$\sum x^2 = 6608$

44

การหาค่าความแปรปรวน

$$\begin{aligned}
 S^2 &= \frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)} \\
 &= \frac{39(6608) - (486)^2}{39(38)} \\
 &= 14.51
 \end{aligned}$$

การหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

$$\begin{aligned}
 r_{tt} &= \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right) \\
 &= \frac{20}{20-1} \left(1 - \frac{4.27}{14.51} \right) \\
 &= 0.742
 \end{aligned}$$

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี มีค่าความเชื่อมั่น = 0.742

ภาคผนวก ฉ.
แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

**แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**

คำชี้แจง

ข้อสอบเป็นแบบเลือกตอบ (4 ตัวเลือก) มีทั้งหมด 20 ข้อ

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วทำเครื่องหมาย X ลงใน
กระดาษคำตอบ

1. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. เส้นลักษณะต่าง ๆ ที่เราเห็นในสิ่งแวดล้อมรอบตัวเราเป็นสิ่งที่สร้างได้โดยฝีมือของมนุษย์
- ข. เราสามารถพบเส้นลักษณะต่าง ๆ ได้จากสิ่งรอบ ๆ ตัว
- ค. เส้นมีความความแตกต่างกันทั้งเรื่องของขนาดและทิศทาง
- ง. เส้นในสิ่งแวดล้อมมีทั้งที่มนุษย์สร้างขึ้นและเกิดเองตามธรรมชาติ

2. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

- ก. เส้นโค้งประกอบกันเป็นเส้นวน
- ข. เส้นโค้งประกอบกันเป็นเส้นคลื่น
- ค. เส้นเฉียงประกอบกันเป็นเส้นคลื่น
- ง. เส้นเฉียงประกอบกันเป็นเส้นหยัก

3. ข้อใดเป็นการประกอบกันของเส้นที่ต่างจากข้ออื่น

- ก. เส้นหยัก
- ข. เส้นวน
- ค. เส้นขด
- ง. เส้นคลื่น

4.

จากภาพที่กำหนดให้เป็นการถ่ายทอดด้วยเส้นลักษณะใดเป็นหลัก

- ก. เส้นวน
- ข. เส้นนอน

ค. เส้นขาด

ง. เส้นโค้ง

5. ภาพในข้อใดไม่มีเส้นโค้งเป็นส่วนประกอบ

6. หากต้องการวาดภาพที่แสดงเหตุการณ์ในวันฝนตก ควรใช้เส้นใดแสดงการตกของฝนจึงจะเหมาะสมที่สุด

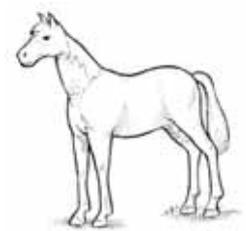
ก. เส้นหยัก

ข. เส้นนอน

ค. เส้นวน

ง. เส้นเฉียง

7. ม้าในภาพใดที่เกิดจากการลากเส้นอย่างรวดเร็ว

8. ข้อใดไม่ใช่วัสดุในธรรมชาติที่ทำให้เกิดเส้น

ก. กาบมะพร้าว

ข. กิ่งไม้

ค. ขนนก

ง. ดินสอสี

9. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง

ก. การวาดภาพสัตว์โดยการลากเส้นอย่างรวดเร็วจะทำให้ภาพนั้นดูไม่มีชีวิตชีวา หยุดนิ่ง

ข. การใช้เส้นโค้งลักษณะต่าง ๆ จะทำให้ภาพมีความนุ่มนวล

ค. การวาดลำต้นของต้นไม้ด้วยเส้นเฉียง จะทำให้ต้นไม้ดูเหมือนกำลังจะล้มลง
ง. เส้นตรงแนวตั้งและแนวนอนจะทำให้ภาพดูมั่นคง หนักแน่น

10. ข้อใดคือแม่สี

- ก. สีแดง สีเหลือง สีเขียว ข. สีแดง สีน้ำเงิน สีม่วง
ค. สีเหลือง สีส้ม สีเขียว ง. สีเหลือง สีแดง สีน้ำเงิน

11. ข้อใดไม่ใช่สีลำดับที่ 2 ที่เกิดจากการผสมกันเป็นคู่ ๆ ของแม่สี 3 คู่

- ก. สีน้ำเงิน ข. สีม่วง ค. สีเขียว ง. สีส้ม

12. ข้อใดไม่ถูกต้อง

- ก. สีน้ำเงินผสมกับสีเหลืองได้สีเขียว ข. สีเหลืองผสมกับสีแดงได้สีส้ม
ค. สีน้ำเงินผสมกับสีแดงได้สีม่วง ง. สีเหลืองผสมกับสีน้ำเงินได้สีม่วง

13. ข้อใดไม่มีสิ่งประกอบด้วยสีลำดับที่ 2

- ก. พรหมเช็ดเท้าสีม่วง ผ่ากันเป็นสีฟ้า ข. น้ำทะเลสีน้ำเงิน เรือใบสีเหลือง
ค. ประตูสีเขียว หน้าต่างสีน้ำตาล ง. รถยนต์สีแดง ถนนสีส้ม

14. ถ้าต้องการระบายสีของใบไม้สีเขียว ควรใช้สีคู่ใดผสมกัน

- ก. สีน้ำเงินกับสีเหลือง ข. สีเหลืองกับสีแดง ค. สีแดงกับสีน้ำเงิน ง. สีเหลืองกับสีส้ม

15. ข้อใดไม่ถูกต้อง

- ก. สีแดง ผสมกับ สีเหลือง ได้สีส้ม ข. สีแดง ผสมกับ สีส้ม ได้สีส้มแดง
ค. สีแดง ผสมกับ สีน้ำเงิน ได้สีเขียว ง. สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงินผสมกัน ได้สีเทา

16. หากต้องการวาดภาพให้ดูสดชื่นสบายตา ควรเลือกใช้สีกลุ่มใดจึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก. สีส้ม สีแดง สีเหลือง ข. สีส้มแดง สีม่วงน้ำเงิน สีม่วง
ค. สีน้ำเงิน สีแดง สีม่วง ง. สีเขียว สีน้ำเงิน เขียวน้ำเงิน

17. ห้องในข้อใดไม่ได้ใช้สีในวรรณะเย็น

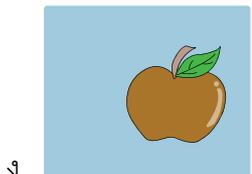
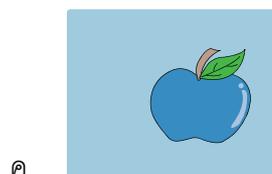
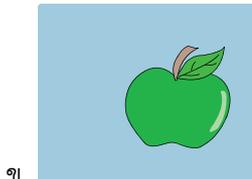
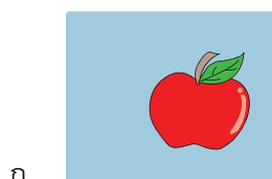
ก. ห้องนอนสีส้มเหลือง

ข. ห้องน้ำสีเขียวน้ำเงิน

ค. ห้องครัวสีม่วงน้ำเงิน

ง. ห้องนั่งเล่นสีเขียวเหลือง

18. ภาพแอปเปิ้ลในข้อใดให้ความรู้สึกว่ายู่ใกล้มือเรามากที่สุด

ข้อ 19-20 ให้นักเรียนดูภาพแล้วตอบคำถาม

19. ภาพใดใช้สีวรรณะเย็นในปริมาณที่มากกว่าสีในวรรณะร้อน

ก. ภาพที่ 1

ข. ภาพที่ 2

ค. ภาพที่ 4

ง. ภาพที่ 6

20. ภาพในข้อใดใช้สีร้อนในปริมาณที่มากกว่าสีเย็น

ก. ภาพที่ 1

ข. ภาพที่ 2

ค. ภาพที่ 3

ง. ภาพที่ 5

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. ก	11. ก
2. ค	12. ง
3. ก	13. ข
4. ง	14. ก
5. ค	15. ค
6. ง	16. ง
7. ค	17. ก
8. ง	18. ก
9. ก	19. ก
10. ง	20. ข

ภาคผนวก ซ.
แผนการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา
เรื่อง การวาดภาพระบายสี นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	
วิชาศิลปะ	ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	ภาคเรียนที่ 2
เรื่อง ความลับของเส้น 1		เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ เส้นมีอยู่ในสิ่งแวดล้อม ทั้งเส้นในธรรมชาติและเส้นที่มนุษย์สร้างขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถรับรู้ถึงลักษณะ ทิศทาง และขนาดของเส้นต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อม
2. นักเรียนสังเกตและบอกความแตกต่างของลักษณะเส้นที่มีอยู่ในธรรมชาติและเส้นที่มนุษย์สร้างขึ้นได้
3. นักเรียนสามารถเขียนเส้นลักษณะต่าง ๆ ได้

สาระการเรียนรู้

เส้นที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมมีความหลากหลายทั้งในเรื่องของขนาด สั้น ยาว ความหนา ความบาง และมีทิศทางที่ต่างกัน

เส้นในสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1. เส้นในธรรมชาติ เช่น เส้นตรงของลำต้นของต้นไม้ เส้นโค้งของแนวภูเขา เส้นโค้งไปไม้ เส้นของสายรุ้ง ฯลฯ
2. เส้นที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น เส้นเฉียงของหน้าจั่วบ้าน เส้นโค้งของสะพาน เส้นตรงแนวตั้งของเสาธง เส้นตรงแนวนอนของถนน ฯลฯ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้นักเรียนหันไปมองหน้าเพื่อนที่นั่งข้าง ๆ และถามนักเรียนว่านักเรียนเห็นอะไรบ้างที่มีลักษณะเป็นเส้นบ นใบหน้าของเพื่อน และเหล่านั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร

2. ครูให้นักเรียนสังเกตดูสิ่งต่าง ๆ รอบตัว จากนั้นจึงถามนักเรียนว่า นักเรียนมองเห็นเส้นลักษณะต่าง ๆ เช่น เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นเฉียง จากสิ่งใดบ้าง

ขั้นสอน

3. ครูยกตัวอย่างภาพที่แสดงเส้นต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม ให้นักเรียนเปรียบเทียบกันในเรื่อง
ของขนาด ทิศทาง ความหนาบาง เช่น เส้นของหน้าจั่วบ้านกับเส้นของเสาธง เส้นขอบฟ้ากับเส้น
ของเสากระโดงเรือ ฯลฯ

4. ครูยกตัวอย่างภาพต่าง ๆ ให้นักเรียนดูและอธิบายว่าเส้นที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมมีความ
หลากหลายทั้งในเรื่องของขนาด สั้น ยาว ความหนา ความบาง และมีทิศทางที่ต่างกัน ซึ่งเส้นใน
สิ่งแวดล้อม ได้แก่ เส้นในธรรมชาติ เช่น เส้นตรงของลำ ต้นของต้นไม้ เส้นโค้งของแนวภูเขา เส้น
โค้งไปไม้ เส้นของสายรุ้ง ฯลฯ และเส้นที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น เส้นเฉียงของหน้าจั่วบ้าน เส้นโค้ง
ของสะพาน เส้นตรงแนวตั้งของเสาธง เส้นตรงแนวนอนของถนน ฯลฯ

5. ครูแจกใบงานให้นักเรียน ให้นักเรียนสังเกตลักษณะของเส้นต่าง ๆ ที่พบรอบตัว
พร้อมกับจดบันทึกว่านักเรียนพบเส้นลักษณะใดจากสิ่งใดบ้าง

6. ครูให้นักเรียนวาดภาพสิ่งของรอบ ๆ ตัวละ 5 ชิ้นที่มีเส้นลักษณะต่าง ๆ เป็น
ส่วนประกอบ จัดวางทับซ้อนกัน จากนั้นให้นักเรียนลากทับเส้นที่วาดด้วยสีตามที่กำหนด โดยทำ
ลงบนกระดาษ 100 ปอนด์ ขนาด A3 จากนั้นระบายสีให้สวยงาม

ขั้นสรุป

7. ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและผลงานซึ่งกันและกัน และอธิบายภาพของ
ตนเองหน้าชั้นเรียน ครูสรุปความรู้และประเมินผล

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพที่แสดงเส้นต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม
2. ใบงาน

2. ครูให้นักเรียนสังเกตลักษณะเส้น จากนั้นให้นักเรียนลองลากเส้นในอากาศ เพื่อดูว่าแต่ละภาพน่าจะใช่วิธีการลากเส้นแบบใด

ขั้นสอน

3. ครูนำภาพที่ทำให้เกิดเส้นด้วยวัสดุ และวิธีการลากเส้นแบบต่าง ๆ มาให้นักเรียนดู และถามนักเรียนว่านักเรียนคิดว่าภาพแต่ละภาพน่าจะ เกิดจากการใช้วัสดุใด และใช่วิธีการลากเส้นอย่างไร

4. ครูอธิบายว่าศิลปินจะใช้เส้นในการถ่ายทอดสิ่งที่มีอยู่จริงและสิ่งที่จินตนาการขึ้น โดยครูยกตัวอย่างภาพกินรีหรือสัตว์ในป่าหิมพานต์ให้นักเรียนดู จากนั้นอธิบายต่อว่าเราพบเส้นลักษณะต่าง ๆ มากมายในผลงานศิลปะ ซึ่งเส้นแต่ละลักษณะก็จะให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป

5. ครูให้นักเรียนดูภาพที่แสดงให้เห็นถึงการลากในลักษณะต่าง ๆ และอธิบายว่าเส้นในงานศิลปะจะแสดงให้เห็นถึงการลากอย่างเชื่องช้าและรวดเร็วในทิศทางต่าง ๆ กัน โดยเส้นที่เกิดจากการลากอย่างเชื่องช้าจะแสดงให้เห็นถึง ลักษณะของเส้นที่มีความชัดเจนและต่อเนื่องกว่าเส้นที่ลากอย่างรวดเร็ว ส่วนเส้นที่ลากอย่างรวดเร็วก็จะให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวมากกว่าเส้นที่ลากอย่างเชื่องช้า

6. ครูนำภาพเส้นที่สร้างด้วยวัสดุต่าง ๆ เช่น ดินสอ ถ่าน พู่กัน ขนนก กิ่งไม้ทุบปลาย ฯลฯ ให้นักเรียนทายว่าแต่ละภาพใช้วัสดุใดบ้าง เพราะเหตุใดนักเรียนจึงคิดว่าเป็นวัสดุนั้น ครูเฉลยพร้อมกับอธิบายว่าเราสามารถสร้างเส้นด้วยวัสดุที่มีอยู่รอบ ๆ ตัวเพื่อให้เกิดเป็นผลงานศิลปะที่มีความแตกต่างกันได้หลากหลายวิธีการและวัสดุ

7. ครูแจกใบงานให้นักเรียน ให้นักเรียนลากเส้นต่อจากภาพที่กำหนดให้สมบูรณ์และระบายสีให้สวยงาม จากนั้นให้นักเรียนทดลองลากเส้นด้วยวัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวหรือวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นลงในกรอบขนาด 3x3 นิ้ว จำนวน 6 กรอบ เขียนระบุชื่อวัสดุที่นำมาใช้

ขั้นสรุป

8. ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและผลงานซึ่งกันและกัน และอธิบายภาพของตนเองหน้าชั้นเรียน ครูสรุปความรู้และประเมินผล

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพวาดลายเส้นรูปสัตว์
2. ภาพที่ทำให้เกิดเส้นด้วยวัสดุ และวิธีการลากเส้นแบบต่าง ๆ
3. วัสดุต่าง ๆ ที่สามารถนำมาทำให้เกิดเส้นได้
4. ใบงาน

	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	
สาระทัศนศิลป์	ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	ภาคเรียนที่ 2
เรื่อง ความมหัศจรรย์ของสี 1		เวลา 1 ชั่วโมง

สาระสำคัญ สีมียุอยู่ในสิ่งแวดล้อม ทั้งสีของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนรับรู้ถึงสีต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมรอบตัว
2. นักเรียนสามารถบอกชื่อสีในวงจรสีได้
3. นักเรียนสามารถผสมสีต่าง ๆ ในวงจรสีได้

สาระการเรียนรู้

1. สีมียุอยู่ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา ทั้งสีของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่น สีของใบไม้ สีของรุ้ง กินน้ำ สีของน้ำทะเล ฯลฯ และสีของสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สีของหลังคาบ้าน สีของลูกโป่ง ฯลฯ ถ้าหากโลกนี้ไม่มีสีสันก็จะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างไม่น่ามอง เนื่องจากสีเป็นสิ่งดึงดูดให้เรามองสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

2. ในผลงานศิลปะ ศิลปินเลียนแบบสีที่มีอยู่ในธรรมชาติ โดยการนำแม่สี 3 สี คือ สีเหลือง สีแดง สีน้ำเงิน มาผสมกันจนเกิดเป็นสีต่าง ๆ ในวงจรสี เมื่อนำแม่สีมาผสมกันเป็นคู่ ๆ 3 คู่ จะทำให้เกิดสีใหม่ขึ้น คือ สีเขียว สีม่วง และสีส้ม ซึ่งเรียกว่าสีลำดับที่ 2 และถ้าเรานำสีลำดับที่ 1 และ 2 ที่อยู่ติดกันมาผสมกันจะได้สีใหม่อีก 6 สี คือ สีเขียวเหลือง สีเขียวน้ำเงิน สีม่วงน้ำเงิน สีม่วงแดง สีส้มเหลือง เรียกว่าสีลำดับที่ 3 ส่วนสีที่เกิดจากการผสมกันของแม่สีทั้ง 3 สี เรียกว่าสีกลาง ซึ่งก็คือสีเทาหรือสีน้ำตาลนั่นเอง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยการถามนักเรียนว่า นักเรียนชอบสีอะไร เพราะเหตุใด และหากโลกนี้ไม่มีสีสัน นักเรียนคิดว่าจะเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

2. ครูนำภาพถ่ายของต้นไม้ในป่าที่มีสีเขียวแตกต่างกันไปให้นักเรียนดู ถามถึงสีที่เห็นว่าเป็นสีเขียวทั้งภาพหรือไม่ และต้นไม้ที่เห็นเป็นสีเขียวเดียวกันหรือไม่

3.จากนั้นครูยกอย่างภาพบ้าน 3 หลังของเจ้าของ 3 คน คือ A B และ C ซึ่งมีลักษณะเหมือนกันทุกประการ แต่ทาด้วยสีต่างกัน หากนักเรียนไปบ้านของ B นักเรียนคิดว่านักเรียนจะไปถูกหรือไม่ เพราะเหตุใด

ขั้นสอน

4.ครูอธิบายว่าสีเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราจดจำลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ได้ สีมีอยู่ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา ทั้งสีของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่น สีของใบไม้ สีของรุ่งกินน้ำ สีของน้ำทะเล ฯลฯ และสีของสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สีของหลังคาบ้าน สีของลูกโป่ง ฯลฯ ถ้าหากโลกนี้ไม่มีสีสักก็ จะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างไม่น่ามอง เนื่องจากสีเป็นสิ่งดึงดูดให้เรามองสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

ครูให้นักเรียนดูภาพทิวทัศน์ แล้วถามนักเรียนว่าภาพนั้นเหมือนจริงหรือไม่ นักเรียนเชื่อหรือไม่ว่าสีต่างกัน ในภาพเกิดจากการผสมกันของสีเพียงไม่กี่สี จากนั้นครูจึงอธิบายว่าในงานศิลปะ ศิลปินเลียนแบบสีที่มีอยู่ในธรรมชาติ โดยการนำแม่สี 3 สี คือ สีเหลือง สีแดง สีน้ำเงิน มาผสมกันจนเกิดเป็นสีต่าง ๆ ในวงจรสี โดยครูให้นักเรียนดูวงจรสี แล้วอธิบายว่าเมื่อนำแม่สีมาผสมกันเป็นคู่ ๆ 3 คู่ จะทำให้เกิดสีใหม่ขึ้น คือ สีเขียว สีม่วง และสีส้ม ซึ่งเรียกว่าสีลำดับที่ 2 และถ้าเรานำสีลำดับที่ 1 และ 2 ที่อยู่ติดกันมาผสมกันจะได้สีใหม่อีก 6 สี คือ สีเขียวเหลือง สีเขียวน้ำเงิน สีม่วงน้ำเงิน สีม่วงแดง ส้มแดง สีส้มเหลือง เรียกว่าสีลำดับที่ 3 ส่วนสีที่เกิดจากการผสมกันของแม่สีทั้ง 3 สี เรียกว่าสีกลาง ซึ่งก็คือสีเทาหรือสีน้ำตาลนั่นเอง

5.ครูแจกใบงานให้นักเรียน ให้นักเรียนสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่พบอยู่รอบตัว พร้อมกับจดบันทึกว่านักเรียนพบสีใดจากสิ่งใดบ้าง และสีนั้นเป็นแม่สี สีลำดับที่ 2 หรือสีลำดับที่ 3 จากนั้นให้นักเรียนทดลองผสมสีในวงจรสีโดยครูคอยดูแลการผสมสีให้ถูกต้อง

6.ให้นักเรียนสร้างวงจรสีรูปแบบง่าย ๆ ลงในกระดาษ 100 ปอนด์ ขนาด A3 โดยให้สีชั้นที่ 1,2,3 มีรูปแบบที่ต่างกัน เช่น ใช้รูปแบบวงกลมในสีชั้นที่ 1 ใช้รูปแบบสามเหลี่ยมในสีชั้นที่ 2 ใช้รูปแบบสี่เหลี่ยมในสีชั้นที่ 3

ขั้นสรุป

7.ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและผลงานซึ่งกันและกัน บอกถึงอุปสรรคที่พบและประโยชน์ที่ได้รับจากการทำงาน ครูสรุปความรู้และประเมินผล

สื่อการเรียนการสอน

- 1.ภาพบ้าน / ภาพทิวทัศน์
- 2.วงจรสี
- 3.ใบงาน

ขั้นสอน

3. ครูนำวงจรสีมาให้นักเรียนดู และให้นักเรียนสังเกตว่าสีจากในแต่ละภาพที่นักเรียนกล่าวถึงเมื่อครูอยู่ตรงส่วนใดของวงจรสี

4. ครูอธิบายว่าหากเราแบ่งครึ่งวงจรสี ครึ่งหนึ่งจะเป็นสีร้อน คือสีที่ชวนให้เกิดความรู้สึก ร้อน ได้แก่สีต่าง ๆ ที่มีความเด่นไปทางสีแดงและสีเหลือง ส่วนอีกครึ่งหนึ่งจะเป็นสีเย็น คือสีที่ชวนให้เกิดความรู้สึกเย็น ได้แก่สีต่าง ๆ ที่มีความเด่นไปทางสีน้ำเงิน โดยรวมไปถึงสีเขียวและสีม่วงด้วย

ครูยกตัวอย่างภาพที่ใช้สีวรรณะร้อนและเย็นให้นักเรียนดู พร้อมกับอธิบายว่าศิลปิน ใช้ ความรู้เรื่องวรรณะของสีมาทำให้เรารับรู้ถึงความใกล้ -ไกล โดยสีร้อนจะให้ความรู้สึกใกล้ตาเรามากกว่าสีเย็นที่ให้ความรู้สึกไกลตามากกว่า การนำสีร้อนเย็นมาใช้ในผลงานควรวัดใช้ในปริมาณที่ มากน้อยไม่เท่ากัน เพื่อช่วยเพิ่มความน่าสนใจให้แก่ผลงานของเรา

5. ครูแจกใบงานให้นักเรียน ให้นักเรียนทำใบงาน จากนั้นให้นักเรียนวาดภาพโดยการ ใช้ เส้นลักษณะต่าง ๆ ให้ตัดหรือทับซ้อนกันเกิดเป็นรูปร่าง ลงในกระดาษ 100 ปอนด์ ขนาด A3 จากนั้นระบายด้วยสีร้อนและเย็นโดยใช้ความรู้ตามที่ได้เรียนมา พร้อมกับตั้งชื่อภาพ

ขั้นสรุป

6. ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและผลงานซึ่งกันและกัน บอกถึงอุปสรรคที่พบ และประโยชน์ที่ได้รับจากการทำงาน ครูสรุปความรู้และประเมินผล

กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

สื่อการเรียนการสอน

1. ภาพตัวอย่างการใช้สีร้อน สีเย็น
2. วงจรสี
3. ใบงาน

เกณฑ์การให้คะแนน

1. การใช้สีร้อน สีเย็น	10 คะแนน
2. การออกแบบ	5 คะแนน
2. ความคิดสร้างสรรค์	5 คะแนน
3. ความสะอาด	5 คะแนน
รวม	25 คะแนน

ภาคผนวก ซ.

หนังสืออ่านประกอบการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษา เรื่อง การวาดภาพระบายสี

ຂ້າພວກເຮົາກັບເຂົ້າມາແລະສີ

ຊ່ວຍເຫຼືອ... ກິລາຂອງເຮົາ

ຜູ້ຂຽນ
ໂທ ຊຽງຊິນ ກິລາຂອງເຮົາ

ທ່ານສາມາດພົບໄດ້ໃນປຶ້ມ ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການສຶກສາ ສຳລັບນັກສູນກຳລັງ 2
(ສູນກຳລັງ 4-6)

ສູນ ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການສຶກສາ

ກິລາຂອງເຮົາ

ຜູ້ຂຽນ ໂທ ຊຽງຊິນ ກິລາຂອງເຮົາ

หัดใช้ปากบอกเด็ก ๆ

1. สิ่งที่ดี

อย่างประสบความสำเร็จในชีวิต
พูด สนุกกับเพื่อนและสิ่งที่ดีทำให้โลกน่าอยู่ยิ่งขึ้น
ที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็ก ๆ มีความสุขกับตัวเองได้

การบอกเล่าเรื่องราวประสบความสำเร็จในชีวิต
ประสบความสำเร็จของผู้อื่น ซึ่งเป็นที่ยอมรับและชื่นชมในความสำเร็จ
รวมถึงเรื่องที่ดี ได้แก่ สัตว์ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ
ซึ่งไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น

นี่คือการบอกเล่าความสำเร็จ และความสำเร็จ
ความสำเร็จที่บอกเล่าเรื่องราวความสำเร็จ
ได้แก่ความสำเร็จอย่างประสบความสำเร็จในชีวิตประจำวัน
ที่จะทำได้ดี ๆ มีความสุขกับความสำเร็จในชีวิตประจำวัน
และความสำเร็จในชีวิตประจำวัน

สิ่งดี ๆ

เด็ก ๆ จะได้รับรู้เรื่องอะไรบ้างนะ...

เส้นในสิ่งแมลงลาย 1

กิจกรรม 13

เส้นในภาพศิลปะ 15

กิจกรรม 23

เลขกิจกรรม 25

บรรณานุกรม 26

สนุกกับเส้นประสี

สนุกกับเส้นประสี

"นี่ | มีอะไรนะ"

"ฉัน | เสร็จแล้ว... | ลังอยู่บนเส้นประสี | เสร็จแล้ว..."

1 www.readingmama.com

2 www.readingmama.com

"นี่ | นีเวสโตร์"

"นี่ | นีเวสโตร์... นี่ | นีเวสโตร์... นี่ | นีเวสโตร์..."

អង្គុក ក្រប រង្វង់ មេដៃ

"ឆ្នាំ ៗ ខ្លះខ្លះទៅប្រទេស ៗ ដើម្បីទៅកំសាន្តនៅទីកន្លែងផ្សេងៗ ដែលមានទីកន្លែងដ៏ល្អណាស់។"

"ឆ្នាំខ្លះខ្លះទៅប្រទេសផ្សេងៗ ដើម្បីទៅកំសាន្តនៅទីកន្លែងផ្សេងៗ។"

"ឆ្នាំខ្លះខ្លះទៅប្រទេសផ្សេងៗ ដើម្បីទៅកំសាន្តនៅទីកន្លែងផ្សេងៗ។"

"ឆ្នាំខ្លះខ្លះទៅប្រទេសផ្សេងៗ ដើម្បីទៅកំសាន្តនៅទីកន្លែងផ្សេងៗ។"

៧ គណៈ គណៈកម្មាធិការ

អង្គុក ក្រប រង្វង់ មេដៃ

"ឆ្នាំ ៗ ខ្លះខ្លះទៅប្រទេស ៗ ដើម្បីទៅកំសាន្តនៅទីកន្លែងផ្សេងៗ ដែលមានទីកន្លែងដ៏ល្អណាស់។"

"ឆ្នាំខ្លះខ្លះទៅប្រទេសផ្សេងៗ ដើម្បីទៅកំសាន្តនៅទីកន្លែងផ្សេងៗ។"

"ឆ្នាំខ្លះខ្លះទៅប្រទេសផ្សេងៗ ដើម្បីទៅកំសាន្តនៅទីកន្លែងផ្សេងៗ។"

"ឆ្នាំខ្លះខ្លះទៅប្រទេសផ្សេងៗ ដើម្បីទៅកំសាន្តនៅទីកន្លែងផ្សេងៗ។"

៨ គណៈ គណៈកម្មាធិការ

๘ ๙ ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙

"ฉันมีของเล่นชิ้นใหม่ที่คุณช่วยซื้อให้ฉัน ฉันรักมันจังเลย"
ผู้ช่วยสาวคนใหม่ได้บอกกับเขาว่า

"นี่มันช่างน่ารักจังเลย
ฉันขอซื้อชิ้นนี้ด้วย 2 ชิ้นกับเงินอีกหน่อย"

"ขอซื้อชิ้นนี้ด้วยสิคะ ฉันรักมันจังเลย"

"ฉันอยากซื้อชิ้นนี้ด้วยสิคะ
ขอซื้อด้วยสิคะ"

9 **คุณครู** คุณช่วยสอน

๘ ๙ ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙

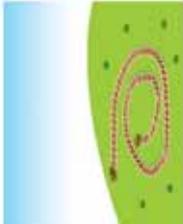
"ขอซื้อชิ้นนี้ด้วยสิคะ ฉันรักมันจังเลย"

"ขอซื้อชิ้นนี้ด้วยสิคะ
ฉันอยากซื้อชิ้นนี้ด้วยสิคะ"

"ขอซื้อชิ้นนี้ด้วยสิคะ ฉันรักมันจังเลย"

"ฉันอยากซื้อชิ้นนี้ด้วยสิคะ
ขอซื้อด้วยสิคะ
ฉันอยากซื้อชิ้นนี้ด้วยสิคะ
ขอซื้อด้วยสิคะ"

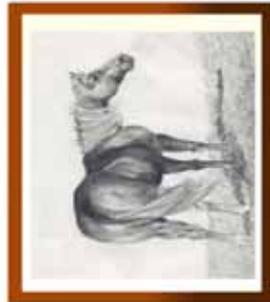
10 **คุณครู** คุณช่วยสอน

"รูปวาดที่ดูซับซ้อน ที่น่าทึ่งที่สุด ๆ ที่ผมได้เห็นในงานศิลปะ
และผมคิดว่ามันน่าทึ่งมากเพราะมันดูง่ายแต่จริง ๆ มัน"

"นี่มัน...ดูยากจังเลยแต่ถ้า
ผมได้ดูมันกับตัวจริงแล้วผมจะรู้เลยว่า"

"นี่มันง่ายมากที่จะดูและมันเหมือนกับง่าย"

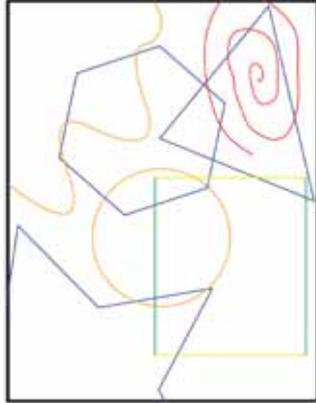

"เด็ก ๆ นั้นไม่ชอบตัวที่เป็นรูปวาดมากหรอกแต่พวกเขาก็รักการดูภาพที่มันง่าย ๆ และนี่จึงเป็นสิ่งแรกที่
เกิดขึ้นกับพวกเขา นั่นก็เพราะพวกเขามองดูสิ่งที่ยากแต่ก็ดูง่าย ๆ
เพราะมันดูง่ายแต่สิ่งที่พวกเขามองดูก็ยากมากนั่นก็คือสิ่งที่พวกเขาเห็น
ทำไม่ได้ดูมันยากที่จะดูมันง่าย"

เฉลยกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2

นี่คือผลงานที่สนุกๆ ใต้การสนทนาของเรา

บรรณานุกรม

- พรอศิม สอนแก้ว และสุภาวดี นพการณณ์. วิธีสอนศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: อสมการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2526.
- พรอศิม สอนแก้ว. ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: อสมการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2526.
- พรอศิม สอนแก้ว. ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: อสมการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.

ສາກມ

- ທາວ 16 ຈຳນວນ "ໃບສີ" ທີ່ມາ ຜູ້ຄຸ່ມກະສັບໂລດ ທີ່ລຸ່ມໂລດກາ : <http://www.manager.co.th> (ໃບທີ່ສຳຄັນຈຳນວນ : 17 ສາກມ 2552).
- ທາວ 17 (ບາ) ຈຳນວນ "ວິນັດ" ສາວນ : ກຸມພັນ ຈຳນວນ
 ທາວນ : ສີໂອນວິນັດ ທາວ : 60 x 80 ຫມ.
 (ໂອ) ໄມ້ສາກມ ສາວນ : Bryan Bramblett
 ທາວນ : ງາວນ ທາວ : 7 x 9 ຫມ.
- ທາວ 19 (ເກ) ຈຳນວນ "ສິນຄ້າ" ສາວນ : ສາວນ ກາວນສາວນ
 ທາວນ : ສີໂອນວິນັດກາວນສາວນ ທາວ 150 x 200 ຫມ.
 (ຈາ) ຈຳນວນ "ສາວນສາວນ" ສາວນ : ປະເທດ ພະສິດ
 ທາວນ : ກາວນສາວນ ທາວ : 73.5 x 53.5 ຫມ.
- ທາວ 21 ກາວນ 1 ຈຳນວນ "Grazing Horse" ສາວນ : Xu Beihong
 ທາວນ : ພິມບາວນ ທາວ : 52.1 x 37.5 ຫມ.
 ກາວນ 2 ຈຳນວນ "Clara at 17 Months" ໄມ້ສາວນ
 ທາວນ : ສິນຄ້າສາວນ ທາວ : 8 x 10 ຫມ.
- ກາວນ 3 ຈຳນວນ "Great Blue Heron" ສາວນ : Neil H. Adamson
 ທາວນ : ສີໂອນວິນັດ ທາວ 33 x 16 ຫມ.
- ກາວນ 4 ຈຳນວນ "Boy Sleeping" ສາວນ : Gern Mikal
 ທາວນ : ງາວນ ທາວ : ໄມ້ສາວນ

ສິນຄ້າ ໄຮ ທີ່ ທ່າ ຍ ໄລ່ ມ

ສູນກັບເສັ້ນແລະສີ

ສົມມະນາ

ໂທ 02101 ວິໄນທັນທີ

ເພື່ອສຳລັບປະຊາກອນທີ່ມີອາຍຸສູງເພື່ອ ກະສາດສາດບາດສີ ສຳລັບບໍລິເວນເອກະພັນ 2
(ຈຳນວນເສັ້ນທີ 4-6)

ພູດ ສາມຸດກັບເສັ້ນແລະສີ

ສົມມະນາ ໂທ 02101 ວິໄນທັນທີ

พินัยกรรมเด็ก ๆ

พินัยกรรม คือ

การที่บุคคลหนึ่งคนทำขึ้นโดยสมัครใจ เพื่อบริหารจัดการทรัพย์สินของตนเอง

หากถึงแก่กรรมแล้ว

ทรัพย์สินของตนเองจะตกแก่ผู้ใดบ้าง

ซึ่งอาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

พินัยกรรมมีลักษณะดังนี้

1. ต้องเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน

2. ต้องเป็นของสมบูรณ์

เด็ก ๆ

เด็ก ๆ จะได้รับรู้เรื่องอะไรบ้างนะ...

1 สีใจแดงแฉดล้อม

15 กิจการกรม

17 สีใจแดงสีลาปะ

27 กิจการกรม

29 กิจการกรม

30 บรรณานุกรม

การฟังและการพูด

1 www.kor.ac.th

การฟังและการพูด

"อ้อ...
ไปไหนด้วย..."

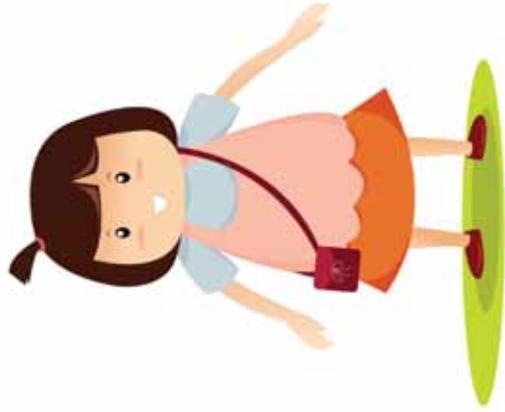
2 www.kor.ac.th

“ဖုန်းကုန်ဆုံးသွားတာကို သတိပြုပါ။”

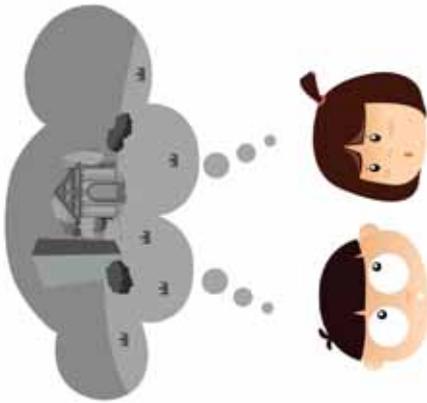
“ဖုန်းကုန်ဆုံးသွားတာကို သတိပြုပါ။ ဖုန်းကုန်ဆုံးသွားတာကို သတိပြုပါ။”

“ဖုန်းကုန်ဆုံးသွားတာကို သတိပြုပါ။”

“ไปบ้านของลุง มีบ้านอยู่หลายหลัง มีตึก ๆ ของลุงอยู่ด้วย
บ้านนั้นตึกไม่มีสีสีน้ำตาลบ้านอย่างนี้”

“บ้านนั้นเขาเก็บไม้กระดานทำตึกไม่มีสีสีน้ำตาลของลุงนี่”

“ลุง... บ้านไม้เก็บไม้กระดาน... ของลุงเก็บไม้กระดานทำตึกอย่างนั้น
ที่นั่นอย่างนั้นเก็บกระดานสีเป็นสีสีน้ำตาลบ้านของลุงนี่”

“บ้านของลุงมีตึกของลุงไม่มีสีสีน้ำตาลของ
ลุงเขาเก็บไม้กระดาน มีสีสีน้ำตาล”

“ลุงเก็บไม้กระดานเก็บไม้สีน้ำตาล
บ้านของลุงนี่ไม่มีสีสีน้ำตาล
ช่วงของบ้านสีฟ้า... เป็นไม้กระดานสีฟ้า
สีที่ต่างไปจากของบ้านอื่นเขาเก็บไม้”

“นี่คือของสีฟ้าของลุงเก็บไม้กระดานสีฟ้า ๆ... ของลุงเก็บ
สีต่างสีต่าง ๆ... ของลุงเก็บไม้กระดานสีฟ้า ๆ... ของลุงเก็บไม้กระดาน
บ้านของลุงเก็บไม้กระดานสีฟ้า”

“คุณยายคะ ยี่สิบสี่ปีไม่มาเจอกันแล้วค่ะ ยี่สิบสี่ปี”

“อ๋อ! ยี่สิบสี่ปี | ไม่เจอกันแล้ว
แล้วคุณยายคะ ยี่สิบสี่ปีไม่มาเจอกันแล้ว”

“นี่เธอขลุ่ยกับฉันนี่ใช่จ้ะ ยี่สิบสี่ปีไม่เคยเจอกันเลย”

"ได้ใจ | อยากรู้อีกไหมคะคุณแม่?"

"เมื่อ ๆ ตลอดการดูด้วยกัน สัตว์เหล่านี้จะโต!"

"บางครั้ง ๆ เราจะไม่รู้สิ่งใหม่เกี่ยวกับสัตว์เหล่านี้
ในขณะที่ดูสัตว์เหล่านี้ร่วมกัน!"

"นี่มันเจ๋งจัง!"

สัตว์ต่าง ๆ ที่เราศึกษาเกี่ยวกับสัตว์เหล่านี้มีหลายชนิดที่ดูน่าสนใจ
โดยที่มันมีลักษณะต่าง ๆ 3 ที่ เราสามารถบอกถึงสัตว์ต่าง ๆ

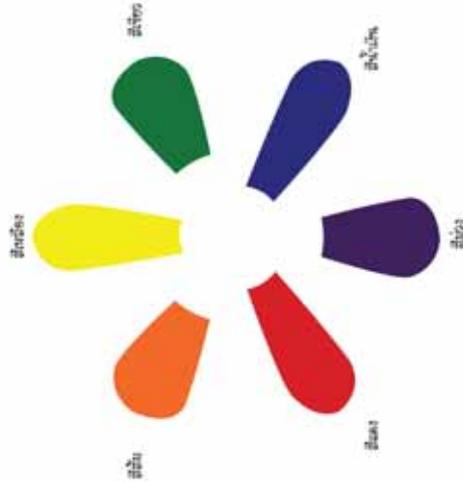
เราสามารถบอกถึงสัตว์เหล่านี้ได้โดยดูที่สีของพวกมัน สัตว์สีส้ม สัตว์สีน้ำเงิน
สัตว์สีน้ำเงิน สัตว์สีน้ำเงิน สัตว์สีน้ำเงิน สัตว์สีน้ำเงิน

สัตว์สีส้ม สัตว์สีน้ำเงิน สัตว์สีน้ำเงิน

สัตว์สีน้ำเงิน สัตว์สีน้ำเงิน สัตว์สีน้ำเงิน

สัตว์สีน้ำเงิน สัตว์สีน้ำเงิน สัตว์สีน้ำเงิน

สัตว์สีน้ำเงิน สัตว์สีน้ำเงิน สัตว์สีน้ำเงิน

พจนานุกรมศัพท์ 1

"ชื่อ ๑ ของสิ่งหนึ่งหรือชื่อของสิ่งหนึ่ง
เมื่อกล่าวถึงสิ่งนั้นเรียกว่าชื่อ ๑ หากมีชื่อเรียก
และสิ่งนั้นเหมือนกัน ชื่อศัพท์ 2 หรือชื่อศัพท์ 3"

ชื่อของสิ่งหนึ่ง	ชื่อ	ชื่อศัพท์ 2	ชื่อศัพท์ 3

พจนานุกรมศัพท์ 2

"ชื่อ ๑ ของสิ่งหนึ่งหรือชื่อของสิ่งหนึ่ง"

- ชื่อศัพท์ + ชื่อสิ่ง - _____
- ชื่อสิ่ง + ชื่อศัพท์ - _____
- ชื่อศัพท์ + ชื่อสิ่ง - _____
- ชื่อสิ่ง + ชื่อศัพท์ - _____

“ฉันไม่ชอบการนั่งรถรับ-ส่ง...
ในรถรับ-ส่งที่สกปรก หรือมีคนขับ...”

17 www.koranicart.com

“รถรับ-ส่งที่สกปรก...”

“รถรับ-ส่งที่สกปรก...”

“รถรับ-ส่งที่สกปรกที่ส่งมา...”

www.koranicart.com 18

"มี ๆ สองภาพ 2 ภาพด้วยกัน
ภาพโดยผู้เขียนสองภาพด้วยกัน"

"นี่คือภาพวาดของฉันนะ"

"นี่คือภาพวาดของฉันนะ"

"นี่คือภาพวาดของฉัน"

"นี่คือภาพวาดของฉัน"

"นี่คือภาพวาดของฉัน
นี่คือภาพวาดของฉัน"

งาน

- หน้า 21 (งาน) ชื่อ "งูดำ" ศิลปิน : ประทีป นงนุช
 หมายเหตุ : ภาณุวัฒน์ ภาณุ : 91 x 70 ซม.
 ชื่อ "The Teapot" ศิลปิน : Eric Fabron
 หมายเหตุ : สันติ ภาณุ : 40 x 30 ซม.
 ชื่อ "ห้อง" ศิลปิน : ประทีป นงนุช
 หมายเหตุ : สันติ ภาณุ : 188 x 130 ซม.
 (งาน) ชื่อ "California Mountain" ศิลปิน : Karen Winters
 หมายเหตุ : สันติ ภาณุ : 12 x 16 ซม.
 ชื่อ "Three Amigo Parrots" ศิลปิน : Harrington
 หมายเหตุ : สันติ ภาณุ : 20 x 24 ซม.
 ชื่อ "Rabbit Ses" ศิลปิน : Karen Winters
 หมายเหตุ : สันติ ภาณุ : 16 x 20 ซม.
 หน้า 23 ชื่อ "The Red Umbrella" ศิลปิน : Jo Thapa
 หมายเหตุ : สันติ ภาณุ : 60 x 50 ซม.
 หน้า 24 ชื่อ "ดอกไม้" ศิลปิน : ประทีป นงนุช
 หมายเหตุ : สันติ ภาณุ : 17.5 x 17.5 ซม.
 หน้า 25 (งาน) ชื่อ "Red Rose Bouquet" ศิลปิน : ประทีป นงนุช
 หมายเหตุ : สันติ ภาณุ : 18 x 18 ซม.
 (งาน) ชื่อ "Flowers and Lovero" ศิลปิน : Marc Chagall
 หมายเหตุ : ประทีป นงนุช : ประทีป นงนุช

ศิลปะที่ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐

បទប្បញ្ញត្តិ

- ការប្រឹក្សាស្ថាប័នមានសមាសភាព
- 1. ប្រធានការប្រឹក្សាស្ថាប័ន
- 2. ប្រធានការប្រឹក្សាស្ថាប័នជំនាញ
- 3. ប្រធានការប្រឹក្សាស្ថាប័ន ៤ ឈ្មោះ

ប្រធានការប្រឹក្សាស្ថាប័ន
 ឈ្មោះ ឈ្មោះ ឈ្មោះ ឈ្មោះ
 លេខ 29 មេសា ឆ. 2526
 ភ្នំពេញ កម្ពុជា

ឆ. 2544 ប្រធានការប្រឹក្សាស្ថាប័ន ឈ្មោះ ឈ្មោះ
 ឆ. 2548 ប្រធានការប្រឹក្សាស្ថាប័ន ឈ្មោះ ឈ្មោះ (ប្រធានការប្រឹក្សាស្ថាប័ន 2)
 ឈ្មោះ ឈ្មោះ
 ឆ. 2549 ប្រធានការប្រឹក្សាស្ថាប័ន ឈ្មោះ ឈ្មោះ
 ឈ្មោះ ឈ្មោះ ឈ្មោះ ឈ្មោះ ឈ្មោះ ឈ្មោះ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวณัฐวิณณ์ รักษาทรัพย์
 ที่อยู่ปัจจุบัน 303/72 เคหะชุมชนท่าทราย ซอย 5/6 ถนนประชาชื่น
 แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. 10210
 โทรศัพท์ 02-5912322
 ภูมิลำเนา 6/2 หมู่ 2 ตำบลบ้านสร้าง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี 25150

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

natt_r77@hotmail.com

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2539 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 จากโรงเรียนปราจีนกัลยาณี จ.ปราจีนบุรี
 พ.ศ. 2544 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
 จากโรงเรียนปราจีนกัลยาณี จ.ปราจีนบุรี
 พ.ศ. 2548 สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
 วิชาเอกศิลปศึกษา (เกียรตินิยมอันดับ 2)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 พ.ศ. 2552 สำเร็จการศึกษาปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2549 ครูปฏิบัติการสอนวิชาทัศนศิลป์ โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ฯ
 พ.ศ. 2550 พนักงานออกแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ บริษัทไซเบอร์โนวเลจ จำกัด
 พ.ศ. 2551 พนักงานกราฟฟิคบริษัทไซเบอร์โนวเลจ จำกัด